

ภาค ๑

เรื่องทั่วไปเกี่ยวกับโสเภณี

บทที่ ๑

ประวัติของโสเภณี

ในสังคมปัจจุบัน มนุษย์เรานับได้ว่าเป็นสัตว์สังคม (Social Animal) อยู่ในชั้น
เจริญยิ่งกว่าสัตว์อื่น ๆ ทำให้มนุษย์สามารถสร้างและรักษาวัฒนธรรมสืบต่อ ๆ กันมา เนื่อง
จากมนุษย์มีข้อแตกต่างจากสัตว์ทั้งกายวิภาค ชีวภาค และ จิตใจ ลักษณะประการสำคัญเกี่ยว
กับชีวภาคอันหนึ่งของมนุษย์ที่แตกต่างจากสัตว์ ก็คือ ความต้องการในทางเพศเป็นประจำอัน
เกิดจาก Drives ซึ่งเป็นอำนาจขับส่งภายใน^(๑) ด้วยเหตุนี้เอง จึงเกิดความจำเป็นที่
จะต้องมีการวางระเบียบขึ้นควบคุมกิจการในเรื่องทางเพศ เพื่อให้สังคมอยู่กันโดยปกติสุข
ในการกำหนดระเบียบสังคมนี้ อาจกำหนดขึ้นอย่างไม่เข้มงวดกวดขันเป็นวิถีประชา (folkway)
หรืออาจกำหนดขึ้นเป็นจารีต (mores) หรือกฎหมาย (laws) ก็ได้^(๒) ทั้งนี้ยอม
แล้วแต่สังคมจะเห็นว่า เรื่องใดมีความสำคัญมากน้อยเพียงใด ฉะนั้นการกำหนดระเบียบสังคม
นี้จึงแตกต่างกันไปตามเวลา สถานที่ และเขตวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการวาง
ระเบียบสังคมเพื่อกำหนดมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์โดยส่วนรวมก็ตาม แต่การละเมิด
หรือขัดแย้งย่อมต้องเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจการที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ซึ่งถือว่าเป็น
ความต้องการที่รุนแรงของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เอง การกระทำผิดทางเพศจึงเกิดขึ้นในสังคม
อยู่เสมอ เป็นต้นว่า ปัญหาเรื่องการมีชู้ การข่มขืน และการโสเภณี เหล่านี้ถือว่าเป็นปัญหา
ซึ่งควรแก้ไข

ปัญหาเรื่อง โสเภณี เป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งซึ่งสังคมปัจจุบันถือว่าเป็นสิ่งที่ฝ่าฝืน
ต่อความเป็นระเบียบของสังคมและความเป็นศัตรูที่สำคัญต่อระบบการสมรสโดยทำให้ชายมอง

(๑) เกษม อุทยานิน, สังคมวิทยา (พิมพ์ครั้งที่ ๓) (พระนคร : แผนกตำราคณะรัฐ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) หน้า ๘๖

(๒) ประสาท หลักศิลา, สังคมวิทยา (ธนบุรี : สำนักพิมพ์สื่อการค้า ๒๕๐๓) หน้า ๗๔
ในเรื่องเดียวกันนี้บางท่านใช้คำว่า folkway ว่า ประเพณี และ mores ว่าวินัยจรรยา
ดู เกษม อุทยานิน หน้า ๘ - ๑๑

ข้ามความสำคัญของระบบการสมรส^(๓) ทั้งนี้ สังคมปัจจุบันจึงได้กำหนดมาตรฐานความประพฤติไว้ว่า การเกี่ยวข้องกับโสเภณีเป็นสิ่งที่ชั้ค่อศีลธรรมอันดีงาม และเป็นการสาละวนในทางเพศที่ก่อให้เกิดผลร้ายในทางสังคมอีกด้วย อย่างไรก็ตาม ในเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีนี้ ถ้าหากจะย้อนไปดูในสมัยดั้งเดิม จะเห็นได้ว่าโสเภณีในบางสังคมมิได้ถือว่าเป็นสิ่งชั่วร้ายเลวทรามเหมือนอย่างสมัยนี้ ในทางตรงข้ามบางแห่งกลับบังคับให้หญิงทุกคนต้องปฏิบัติตัวคล้ายกับโสเภณีอีกด้วย และผู้ที่ฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษและการประนามจากสังคม อันเป็นการแตกต่างจากสังคมสมัยนี้อย่างมากมาย จึงกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสมัยหนึ่ง ๆ เป็นผลให้โสเภณีซึ่งครั้งหนึ่งในอดีตเป็นสิ่งที่ได้รับการยกย่องนับถือกลับถูกประนามและเหยียดหยามว่าเป็นสิ่งชั่วร้ายในปัจจุบัน ฉะนั้น ในการศึกษาถึงเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงกำเนิดและวิวัฒนาการของมันในแต่ละยุคแต่ละสมัย ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักที่ว่า "การศึกษาถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้รู้โดยตลอด จำเป็นจะต้องศึกษาให้รู้ถึงกำเนิดของมัน"^(๔) ฉะนั้น การศึกษาเรื่องโสเภณีจึงจำเป็นต้องรู้ถึงประวัติความเป็นมา เช่นเดียวกัน และเพื่อความสะดวกจะขอแยกกล่าวเป็น ๔ สมัย คือ

- (ก) สมัยดั้งเดิม
- (ข) สมัยกรีกและโรมัน
- (ค) สมัยกลาง
- (ง) สมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมและปัจจุบัน

(ก) สมัยดั้งเดิม จากการศึกษาเกี่ยวกับ Social Anthropology พบว่าโสเภณีมีมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ แต่กำเนิดของมันยากที่จะทราบได้ว่าเกิดขึ้นมาในยุคใดสมัยใด แต่สาเหตุที่สำคัญที่ก่อให้เกิดระบบการโสเภณี มีนักวิชาการบางคนเชื่อว่า สมัยแรกเริ่ม

(๓) Clifford, Kirkpatrick, The Family as Process and Institution. (New York: The Renold Press Company., 1955) หน้า ๓๒๕-๓๒๖

(๔) พระยาอนุমানราชชน, สังคมวิทยาประยุกต์ (บรรยายที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. ๒๕๐๕) (ไม่มีการพิมพ์)

เค็มที่โสเภณียังมิได้เกิดขึ้นภายในชุมชน จนกระทั่งเกิดวิวัฒนาการขึ้น ๒ ประการคือ ระบบ
ผิวเคียวเมียวเคียว และการรู้จักหวงแทนในความบริสุทธิ์ของหญิง (๕)

อย่างไรก็ดี ความเชื่อกังกล่าวข้างต้นย่อมไม่มีข้อพิสูจน์แต่ประการใด จึงไม่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในหมู่นักวิชาการ ทั้งนี้เพราะโสเภณียังมิได้มีปรากฏอยู่ในสังคมที่มีระบบ
ผิวเคียวเมียวเคียวเท่านั้น แม้สังคมที่ยอมรับการมีภรรยาหลายคนก็ยังปรากฏว่ามีโสเภณียู่
สิ่งที่เชื่อกันก็คือโสเภณีเกิดขึ้นจากความต้องการทางเพศของมนุษย์ (Sexual need)
เนื่องจากความต้องการดังกล่าวเป็นความต้องการที่รุนแรงและโดยปกติธรรมชาติกำหนดให้
ฝ่ายชายเป็นฝ่ายเข้มแข็ง ฝ่ายชายจึงเป็นฝ่ายแสวงหาหญิงมาสนองความต้องการทางเพศ
ของตนโดยวิธีการต่าง ๆ อาจเป็นวิธีการใช้กำลังบังคับ ล่อลวง ให้สิ่งของตอบแทนจนกระทั่ง
วิวัฒนาการเป็นรูปการตอบแทนด้วยเงินตราในที่สุด

ระบบโสเภณีในสมัยดั้งเดิมมีลักษณะแตกต่างจากโสเภณีในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ใน
บางสังคม การค้าประเวณีไม่ได้กระทำเพื่อประโยชน์สำหรับตัวหญิงโสเภณีเอง แต่หากกระทำ
เพื่อประโยชน์สำหรับสามีหรือบิดา โดยถือว่าเมื่อก่อนแต่งงานร่างกายของหญิงจะเป็น
สิทธิของบิดา และเมื่อแต่งงานแล้ว สิทธิในร่างกายจะตกเป็นของสามี ฉะนั้น บิดาและ
สามีของหญิงในสมัยดั้งเดิมจึงได้รับประโยชน์จากบุตรหรือภรรยาในการค้าประเวณี ตัวอย่าง
ที่เห็นได้ชัดก็คือ พวกอเมริกันอินเดียนและพวกมาโคโก (Bakoko) และชนบางเผ่าใน
อัฟริกา ฯลฯ ปรากฏว่าบิดาหรือสามีให้บุตรสาวหรือภริยาก้าประเวณีเพื่อประโยชน์สำหรับ
ตนเอง (๖) นอกจากนี้ ในชนชาวเกาะบางเผ่ามีการยกหญิงให้เป็นของขวัญซึ่งในเรื่องนี้

Rene Maunier ได้กล่าวถึงการยกผู้หญิงให้เป็นของขวัญ (gift of women)
ไว้ว่า

เมื่อชาวพื้นเมืองได้ยกภรรยา น้องสาว และบุตรสาวแก่ชาวยุโรป พวกที่ไม่เคยทราบ
เรื่องดังกล่าวมาก่อน จึงตกอกตกใจกันมาก โดยเข้าใจว่าเป็นเรื่องที่ไร้ศีลธรรม
ที่แท้จริงแล้ว ถือเป็นเรื่องธรรมดาสามัญสำหรับชาวเกาะ ซึ่งเรื่องนี้ถือเป็นการแสดง
การต้อนรับด้วยกิจกรรมทางเพศ หรือเรียกว่า พิธีกรรมเกี่ยวกับโสเภณี เพื่อเป็น

(๕) George Ryley Scott, A History of Prostitution. (London: The Garden City Press Ltd., Lettich North, Herts, 1954) หน้า ๘๕

(๖) เรื่องเดียวกัน

เกียรติแก่แขกผู้มาเยือน (๓)

จากเรื่องเกี่ยวกับการยกหญิงแก่แขกต่างถิ่นนี้เอง จึงเป็นรูปของโสเภณีรูปหนึ่งเกี่ยวกับพิธีกรรม (ceremonial prostitution) และโสเภณีในระบบนี้ได้ขยายตัวออกไป มีการเปลี่ยนรูปเมื่อการคมนาคมได้ขยายตัว การพบปะติดต่อกันอย่างกว้างขวางระหว่างชาวเกาะกับพวกพ่อค้า นักเดินเรือและพวกเผยแพร่ศาสนาตลอดจนนักสำรวจและนักเดินทาง ในขั้นแรกก็เป็นไปในรูปภรรยาชั่วคราว (temporary wives) โดยการเช่า (hire) ผู้หญิงชาวเมืองช่วยการให้เงินทองหรือของมีค่าเป็นการตอบแทน ในเรื่องการสมสู่ระหว่างหญิงพื้นเมืองกับคนต่างถิ่นนี้เป็นไปโดยปกติ ไม่มีความรู้สึกน่าอับอายที่ผู้ชายหญิงเอง ฝ่ายบิดาหรือสามีเลย (๒) และยิ่งกว่านั้น ฝ่ายหญิงยังเต็มใจที่จะทดแทนบุญคุณบิดา โดยการเสียสละดังกล่าวอีกด้วย และฝ่ายบิดาก็ถือว่ากรรมบุตรสาวสวยเป็นหลักประกันที่มั่นคงสำหรับตน (๓) ซึ่งปรากฏอยู่เสมอว่าหญิงบางเผ่า เช่นในไซปรัส และนิการากัว (Nicaragua) สมัยโบราณได้มานั่งคอยเรือนักเดินทางที่ชายหาด เพื่อหวังได้รับสิ่งตอบแทนจากการค้าประเวณี ดังนั้นจึงไม่ต้องสงสัยเลยว่า การค้าประเวณีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ชนบางเผ่ามีรูปลักษณะการค้าประเวณีต่างออกไปจากที่กล่าวมาแล้ว โดยมีประเพณีสำหรับผู้ชายที่จะให้ภรรยาหรือบุตรสาวร่วมหลับนอนกับชายแปลกหน้า และถือเป็นเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนาบางเผ่า เช่นในปาตาโกเนีย (Patagonia) ชายส่งให้ภรรยาหรือบุตรสาวไปคอยในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และสมสู่กับชายที่พบเป็นคนแรก เพื่อให้พ้นจากคำสาปแช่งของแม่มด (๔๐) บางเผ่าก็เชื่อว่าการสมสู่กับหญิงพรหมจารีเป็นอันตรายอย่างยิ่ง จึงพยายามให้หญิงสมสู่กับชายแปลกหน้า ความเชื่อในพิธีกรรมทางศาสนานี้เอง ก่อให้เกิดรูปของโสเภณีอีกชนิดหนึ่ง คือ โสเภณีอันศักดิ์สิทธิ์ (sacred prostitution) ซึ่งถือว่าเป็นการ

(๓) E.O. Lorimer, The Sociology of Colonies Vol.I, (London: Routledge and Kegan Paul Ltd., 1949) หน้า 1๖๑

(๒) Scott, หน้า ๖๖

(๓) เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๑

(๔๐) เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๒

สมสู่กับพระเจ้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับพระเจ้า แม้แต่ใน Paphos เองก็ปรากฏว่ากษัตริย์ Cinyras ได้ให้พระภคธิดาและพระชนนีสุราของพระองค์สมสู่กับคนแปลกหน้า ซึ่งทำให้เกิดเป็นประเพณีขึ้น และยึดถือสืบต่อ ๆ กันมา^(๑๑) ความเชื่อถือนั้นมีสมมติฐานมาจากพิธีกรรมเพื่อก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและความอุดมสมบูรณ์แก่แผ่นดิน ซึ่งเรียกว่า "fertility cult" ซึ่งเชื่อกันว่า ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์และสัตว์ซึ่งเป็นอาหารของคน ย่อมขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ในการเจริญพันธุ์ของมนุษย์ จะเห็นได้ว่า ชนบางเผ่า เช่นชาวโคบอน (Dobuaus) สามเฒ่าและภรรยาจะหลับนอนในสวน yam เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์^(๑๒) ดังนั้นพิธีกรรมเกี่ยวกับโสเภณีทางศาสนาที่เรียกว่า "phallic cult" จึงเกิดขึ้นเสมอ ๆ ในไบเบิล เพื่อบวงสรวงพระเจ้าเมื่อคราวบ้านเมืองแห้งแล้ง พืชผลไม่เจริญงอกงาม^(๑๓) และจากรูปของโสเภณีชนิดนี้เอง จึงถูกนำไปปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายในสมัยกรีก ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

(๑) สมัยกรีกและโรมัน โสเภณีในสมัยกรีกและโรมันเป็นวิวัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของโสเภณี โดยเปลี่ยนจากการสมสู่กันอย่างสำส่อนมาเป็นโสเภณีทางศาสนา โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมเพื่อความอุดมสมบูรณ์ในพืชพันธุ์ธัญญาหาร จึงมีการทำพิธีบวงสรวงเทพธิดา ซึ่งมีชื่อแตกต่างกันไปตามเมืองต่าง ๆ เช่น Venus, Astarte, Ashtoreth, Ishtar, Isis Aphrodite, และอื่น ๆ ^(๑๔) พิธีกรรมทางศาสนาทำโดยการให้หญิงสาวไปคอยชายในไบเบิลเพื่อสมสู่กับชาย เป็นการสังเวชเทพธิดา จึงเกิดเป็นประเพณีว่า หญิงสาวอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิตต้องอุทิศตัวสำหรับพิธีกรรมทางศาสนา และการอุทิศตัวนี้ บางคนอาจทำเพียงครั้งเดียว บางคนอาจจะทำตลอดไป และหญิงที่ไม่งดงาม อาจต้องใช้เวลารอคอยเพื่อการอุทิศตัวในพิธีกรรมดังกล่าวเป็นแรมปี ฉะนั้น ในเบื้องต้นนี้จึงจำแนกประเภทของหญิงโสเภณีได้เป็น ๒ ประเภท คือ พวกที่อุทิศตนเพื่อสมสู่กับชายแล้วภายหลังดำเนินชีวิตอย่างธรรมดา กับอีกพวกหนึ่งคือพวกที่อุทิศตนสำหรับพิธีกรรมดังกล่าวตลอดไปเป็นโสเภณีอันศักดิ์สิทธิ์ (sacred harlot) ^(๑๕) และบางแห่งก็จัดพวกนี้ไว้ว่าเป็นพระ (priestess)

(๑๑) Sir. James George Frazer, The Golden Bough: a study in magic and religious, (New York: Macmillan Company 1960) หน้า ๓๑๕-๖

(๑๒) Edwin Burttt Allan Seeks The Divine (second ed) (New York: Harper and Row, Publisher., 1964) หน้า ๖๑ - ๖๒

(๑๓) เรื่องเดียวกัน

(๑๔) Fernando, Henrique, Stews and Strumpets; a survey of prostitution (London: Macgibbon and Kee., 1961) หน้า ๒๕

(๑๕) เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๑-๒๒

ในระยะแรกการผลิตเพื่อศาสนานี้ไม่มีการตอบแทนแต่อย่างใด ต่อมาเกิดมีเรื่อง
 ค่าตอบแทนขึ้นโดยการอุทิศตัวคงเป็นไปในรูปเดิม แต่การอุทิศตัวของหญิงนี้จะได้รับค่าตอบแทน
 จากชายผู้มาร่วมหลับนอน และค่าตอบแทนที่ได้รับนี้จะตกเป็นของ โปสโต เพื่อใช้ในการบูรณะ
 หรือสร้างขึ้นใหม่ จนนาน ๆ เข้าเกิดเปลี่ยนรูปเป็นการหาเงินเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง
 แทนที่จะอุทิศให้แก่ศาสนา จึงนับได้ว่าได้มีโสเภณีอย่างแท้จริงขึ้นในระยะนี้

สำหรับโสเภณีในสมัยกรีกนั้น นับเป็นก้าวแรกของการขยายตัวจนกระทั่งปรากฏระบบ
 โสเภณีในปัจจุบัน ในระยะนั้น ฐานะทางสังคมของชายกรีกมีอยู่เหนือฝ่ายหญิงทุกอย่าง ทั้ง
 การบ้านและการเมือง รวมตลอดถึงการได้รับความยกย่องทางสังคม ชายจึงมีอำนาจทุก
 อย่าง และในเรื่องการเกี่ยวข้องกับโสเภณีของฝ่ายชายก็มิได้รับการตำหนิติเตียนเพราะ
 ปรัชญาของกรีกมีอยู่ว่า "มีภรรยาสำหรับบ้าน มีภรรยาน้อยไว้เชิดหน้าชูตาในชนชั้นสูง และ
 เกี่ยวข้องกับโสเภณีซึ่งเป็นชนชั้นต่ำสำหรับสนองความต้องการทางเพศ"^(๑๖) ปรัชญาอันนี้
 อัจฉริยะได้กล่าว การแต่งงานของชาวกรีกในสมัยนั้นไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรักและอารมณ์
 ทางเพศ ภรรยาจึงมีหน้าที่ดูแลบ้านช่องและมีบุตรที่ช่วยยกกฎหมาย ไม่ใช่สำหรับสนองความ
 ต้องการทางเพศ และแม้เมื่อหญิงแต่งงานไปแล้วอำนาจควบคุมก็ยังอยู่ที่บิดา บิดาอาจต้อง
 การให้หญิงนั้นกลับมากอยู่กับคนอื่นเมื่อไรก็ได้ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อสามีตาย ทรัพย์สมบัติมิได้ตก
 เป็นของภรรยา แต่กลับตกเป็นของญาติทางสามี ฝ่ายหญิงต้องกลับไปอยู่กับบิดาคามเดิม^(๑๗)
 ทัศนคติทางสังคมอันนี้เอง จึงทำให้ชายกรีกเข้ามีส่วนพัวพันกับหญิงโสเภณีเป็นอย่างมาก แม้
 แต่ Plato หรือ Socrates และนักปราชญ์ที่มีชื่ออีกมากมายก็มีชื่อปรากฏในการเกี่ยวข้องกับ
 โสเภณีทั้งสิ้น^(๑๘)

โสเภณีในสมัยกรีกนี้ อาจแบ่งชั้นของโสเภณีได้เป็น ๔ ชั้น คือ ชั้นสูงสุดเรียกว่า
 Hetairae แปลว่าเพื่อน (Companion) ซึ่งส่วนมากเป็นหญิงชาวเมืองเอเธนที่ยากจน
 และไม่ยอมแต่งงานกับชนชั้นเดียวกับตน หรืออาจเป็นหญิงชาวเมือง Corinth หรือ

(๑๖) Robert F. Winch., The Modern Family., (North-western university,
 Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1952) หน้า ๕๖๑

(๑๗) Henriques หน้า ๕๕

(๑๘) Scott, หน้า ๗๑

Ionian ซึ่งเดินทางมาแสวงโชคลาภในเอเชิน โสเกณีสประเภทนี้เป็นพวกที่มีสัญชาติกรีกจึงมีใช้โสเกณีสสามัญทั่วไป ชาวกรีกชั้นสูงนิยมการแสวงหาหญิงประเภทนี้มาปรนปรือความสุขทางเพศ เพราะหญิงประเภทนี้ได้รับการอบรมให้รู้จักการปรนนิบัติและเร้าอารมณ์ทางเพศแก่ชายส่วนมากมักมีความงามและได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี ชายกรีกที่เกี่ยวข้องกับพวกนี้ได้แก่พวกที่เป็นเศรษฐีและผู้มีชื่อเสียงสามารถมีเงินพอจะใช้จ่ายในการนี้

ชั้นที่สองรองลงมา ได้แก่พวก Auletrides หรือพวกเป่าขลุ่ย (flute player) พวกนี้เป็นพวกคึกคักดีเป่าร้องรำทำเพลงให้ความบันเทิงแก่ชายในงานเลี้ยงต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากเป็นการต้อนรับแขกต่างเมือง และในขณะที่เดียวกันก็มักจะร่วมหลับนอนกับแขกแปลกหน้า อาจจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนที่บ้านของเจ้าบ้านนั่นเอง ชั้นที่สามรองลงมาได้แก่พวกภรรยา น้อย (concubine) พวกนี้ได้แก่พวกที่คนมั่งมีซื้อไว้สนองความต้องการทางเพศและรับใช้งานบ้านด้วย โดยมากมักเป็นพวกเชลยหรือทาส และหญิงประเภทนี้อาจจะถูกขายต่อไปยังคนอื่นหรือถูกยืมตัวไป พวกภรรยา น้อยจึงต่างกับโสเกณีสทั่วไปที่ว่าตกเป็นกรรมสิทธิ์ของชายผู้เป็นเจ้าของคนเดียว โสเกณีสชั้นต่ำสุดได้แก่พวก Dieteriades (๑๘) หรือโสเกณีสทั่ว ๆ ไป หญิงประเภทนี้ถูกจำกัดสิทธิในการเป็นพลเมืองมากมายหลายประการ เช่น บุตรจะไม่ได้รับสิทธิในการเป็นพลเมืองนอกจากจะกระทำความกล้าหาญอย่างเด่นชัด การถูกบังคับให้แต่งกายต่างจากคนธรรมดาสามัญ พวกนี้จึงมีฐานะทางสังคมต่ำมาก และแม้ในกรีกเองก็มีกฎหมายออกลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้ที่ชักชวนพลเมืองของกรีกให้เป็นโสเกณีสประเภทนี้ อย่างไรก็ตาม ชายที่ไปเกี่ยวข้องกับหญิงประเภทนี้ กลับไม่ได้รับการเหยียดหยามหรือดูหมิ่นแต่อย่างใดเลย (๒๐)

เท่าที่กล่าวมาแล้ว แสดงให้เห็นถึงการแพร่หลายของโสเกณีสในสมัยกรีกต่อมา Solon รัฐบุรุษกรีก (๖๓๘-๕๕๘ ก่อนคริสตกัลราช) ได้เสนอออกกฎหมายข้อบังคับขึ้นควบคุม

(๑๘) สำหรับโสเกณีสประเภทนี้ นักเขียนบางท่านใช้คำว่า porna และคำว่า Pornia นี้ ก็มีการใช้ใน Encyclopaedia Britannica และใช้คำเกี่ยวกับสำนักโสเกณีสว่า porneia

(๒๐) Henriques's หน้า ๕๓ - ๖๕

โสเภณีขึ้นโดยมุ่งหมายที่จะให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่บ้านเมือง จึงได้ตั้งโรงหญิงโสเภณี
 สาธารณะขึ้นเป็นแห่งแรกในเอเชิน โดยรัฐจัดตั้งขึ้นอย่างผูกขาดแต่ผู้เดียว มีวิธีการหา
 หญิงเข้ามาเป็นโสเภณี (diceriades) โดยรับเป็นพลเมืองของรัฐ ผู้หญิงพวกนี้คล้ายกับ
 ข้าราชการ คือไม่มีสิทธิเลือกรับชาย ต้องต้อนรับชายทุกคนที่มาเที่ยว นอกจากนี้ Solon
 ได้ตรากฎหมายบังคับขึ้นควบคุมโรงหญิงโสเภณีที่เรียกว่า diecleria ออกข้อบังคับโสเภณีมิให้
 ปรากฏตัวในบาง ส่วนของ เมืองและให้แต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายต่างจากคนสามัญทั่วไปตลอด
 จนจำกัดสิทธิมิให้ยุ่งเกี่ยวกับศาสนา และมีการเก็บภาษีจากกิจการดังกล่าว จนเป็นเหตุให้
 ได้รับการยกย่องมากทั้งปรากฏคำยกย่องว่า "โซลอนได้ทำความดีแก่ชายทั่วไปโดยเล็งเห็นว่า
 รัฐนั้นมีแต่คนวัยหนุ่มที่เต็มไปด้วยคัมภีร์ ฉะนั้นการที่จัดให้มีโรงหญิงนั้น เป็นการสมควรและ
 เหมาะสมแล้ว ไม่เพียงแต่ป้องกันภรรยาทั้งหลายจากชายหนุ่มที่เจ้าชู้ แต่ธุรกิจอันนี้ยังทำ
 ให้โซลอนสามารถสร้างวิหารของ Aphrodite Porndemos ด้วยผลประโยชน์จากการนี้อีก
 ด้วย" (๒๑)

อย่างไรก็ดี ระบบจดทะเบียนโสเภณีของโซลอนใช้อยู่ไม่นานก็อ่อนคลายลง มีการ
 แก้ไขกฎหมายข้อบังคับจนกระทั่งภายหลังสงครามเปอร์เซีย (๕๐๒-๔๗๕ ก่อน ค.ศ.) กฎหมายดัง
 กล่าวของโซลอนจึงได้ถูกนำมาพิจารณาอีก คราวนี้ให้มีตำรวจเป็นผู้ควบคุมโสเภณี แต่ก็ใช้
 อยู่ไม่ได้นาน ความเข้มงวดก็อ่อนคลายอีก คราวนี้เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปมีสิทธิตั้งโรงหญิง
 โสเภณีถ้ามีเงินเสียภาษีแก่รัฐ ดังนั้นจึงมีการตั้งโรงหญิงโสเภณีขึ้น โดยเฉพาะเมืองท่าที่มี
 พวกนักเดินเรือแวะเสมอ ๆ เช่นที่ Corinth เป็นต้น (๒๒) 095352

ฉะนั้น เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าโสเภณีในสมัยกรีกเจริญรุ่งเรืองมาก
 จนถึงเป็น เรื่องธรรมดาสามัญของชายกรีกที่จะเกี่ยวข้องกับหญิงประเภทนี้

ต่อมาเมื่อกรีกเสื่อมและโรมันมีอำนาจ ความคิดของชาวโรมันเกี่ยวกับเรื่องโสเภณี
 แยกต่างออกไปจากชาวกรีก คือมีความรู้สึกคล้ายกับพวกHebrews ถือว่าโสเภณีเป็น

(๒๑) Morton M., Hunt, The Natural History of Love, (London: Hutchinson
 and Company., Ltd 1960) หน้า ๓๒
 (๒๒) Encyclopaedia Britannica Vol. 18, (Chicago; Encyclopaedia
 Britannica, Inc., 1943) หน้า ๕๕๖

สิ่งที่ไม่เพียงปรารถนาของสังคม ในสมัยโรมัน ฐานะความเป็นอยู่ของหญิงมีอิสระมากกว่าสมัยกรีก การแต่งงานก็มีการคำนึงถึงความสมัครใจทั้งหญิงและชาย^(๒๓) พิธีการแต่งงานแตกต่างออกไปจากสมัยกรีก โดยมีลักษณะ ๓ ประการที่เรียกว่า *traditio, deductio in domum* และ *confareatio* ซึ่งหมายถึงว่าหญิงจะต้องได้รับความยินยอมจากบิดามีการกระทำพิธีตามศาสนา และขาดจากครอบครัวเดิมเข้ามาสู่ครอบครัวใหม่^(๒๔) นับได้ว่าสมัยนี้มาตรฐานทางศีลธรรมดีขึ้น แม้แต่กฎหมายก็เข้มงวดและเข้าควบคุมกิจการในเรื่องเพศ เช่น การมีข้อกำหนดห้ามชายหย่าภรรยาไม่ว่าประการใด ๆ ยกเว้นเรื่องเกี่ยวกับความไม่สามารถในการให้กำเนิดบุตรของหญิง และเรื่องนี้เองปรากฏว่าภักดิ์ของคหนึ่งละเมิดกฏนี้ทำการหย่ามเหสีของพระองค์ จึงได้รับความเกลียดชังจากประชาชน^(๒๕) ในเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีในสมัยนี้ก็เช่นเดียวกันมีการประนามโสเภณีว่าเป็นสิ่งที่ชั่วร้ายและเข้าควบคุมโสเภณีด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างไรก็ดี แม้สังคมจะมีทัศนคติแตกต่างจากสมัยกรีก แต่โสเภณีก็นิเวศและปรากฏอยู่เรื่อยมาจนกระทั่งสิ้นสมัยจักรวรรดิโรมัน

โสเภณีของโรมันไม่ได้มีกำเนิดมาจากความเชื่อทางศาสนาเหมือนอย่างกรีก แต่เชื่อกันว่าเกิดจากการมีพิธีอย่างหนึ่งซึ่งเริ่มในราว ๕๐๑ ปีก่อนคริสตศักราช พิธีนี้ยอมให้ชายหนุ่มลักพาหญิงสาวไปเพื่อแสวงหาความสำราญในทางเพศ คล้ายกับชายฉกรรจ์สาวไปเพื่อข่มขืนในปัจจุบัน^(๒๖) พิธีนี้ได้ยึดถือปฏิบัติและแพร่หลายออกไป ประกอบกับอาณาจักรโรมันขยายออกไป มีการกวาดต้อนเชลยเอามาเป็นทาส และมีการขายทอดตลาดเหมือนสินค้า ผลที่สุดคือการเพิ่มจำนวนโสเภณีอย่างมากภายในสมัยนี้ สำหรับทัศนคติของสังคมในสมัยโรมันนี้ แม้สังคมจะไม่ยอมรับโสเภณี แต่ก็มิได้ประนามชายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีเลย จะเห็นได้จากการที่ Cicero เคยกล่าวไว้ว่า "การที่ชายหนุ่มไปเที่ยวโสเภณีนั้น ถือเป็นเรื่องธรรมดาสามัญสำหรับประวัติศาสตร์สมัยโรมัน"^(๒๗) แต่สำหรับฝ่ายหญิงโสเภณีแล้วจะถูกเหยียดหยาม

(๒๓) E.O. Lorimer (trans) Dialy Life in Ancient Rome (New Haven, Yale University Press, 1960) หน้า 2๓

(๒๔) Fustel De Coulanges., The Ancient City (New York: Double day and Company, Inc.,) หน้า ๔๒ - ๔๓

(๒๕) G.S. Ghurye and Geoffrey Cumbeilege J. Family and Kin in Indo-European culture (Oxford University Press, 1953) หน้า ๑๕๓

(๒๖) ( ) Henaiques, หน้า ๑๑๗

(๒๗) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑๕

มาก จนกระทั่งสมัยจักรพรรดิ Augustus จึงเกิดการออกกฎหมายขึ้นควบคุมโสเภณี กำหนดให้มีการจดทะเบียนโสเภณีขึ้น หญิงใดที่จะต้องการเป็นโสเภณีจะต้องไปแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่ และแจ้งชื่อ อายุ ที่เกิด ตลอดจนราคาค่าตัว และเมื่อจดทะเบียนแล้วก็จะ เป็นโสเภณีตลอดชีวิตจะเลิกประกอบอาชีพและถอนชื่อออกไม่ได้ ฉะนั้น โดยทั่วไปหญิงที่มีญาติ หรือสามีเป็นอัครวิณ หรือขุนนางของโรมันตลอดจนพวกซบร้าทำเพลงจะไม่ได้รับอนุญาตให้เป็นโสเภณี โสเภณีส่วนใหญ่มักได้แก่พวกทาสที่ถูกกวาดต้อนมาจากดินแดนอื่น หรือถูกลักพา มาจากเปอร์เซีย และพวกนี้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนได้

ในสมัยต่อมาทายาทของ Augustus ได้ออกกฎหมายควบคุมเข้มงวดยิ่งขึ้น เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับโสเภณีไม่ได้มีหน้าที่จดทะเบียนเท่านั้น หากยังมีหน้าที่ควบคุมและตรวจตราให้ปิดเปิดโรงโสเภณีตามกำหนดเวลาอีกด้วย โสเภณีหรือเจ้าสำนักงานละเมียดกฎหมาย จะถูกปรับและเขียน มีการควบคุมการแต่งกายของโสเภณีโดยกำหนดให้กร้อนผมหรือใส่ผมปลอมสีเหลืองและสวม เสื้อผ้าที่กฎหมายกำหนด ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องแสดงถึงความชั่วตลอดจน การแจกจ่ายเงินของลูกค้าให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้อีกด้วย และเนื่องจากโสเภณีเป็นที่รังเกียจของสังคม ดังนั้นจึงถูกจำกัดสิทธิและความสามารถตามกฎหมายด้วยประการต่าง ๆ เป็นต้นว่าในเรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา

โสเภณีของโรมันอาจแบ่งได้เป็น ๒ จำพวก คือ จำพวกที่จดทะเบียน (meretrices) และพวกที่ไม่ได้จดทะเบียน (prostibulae) ซึ่งเป็นพวกที่ไม่ต้องการที่จะเป็นโสเภณีตลอดชีพ และต้องการหลีกเลี่ยงการเก็บภาษี โสเภณีในสมัยโรมันนอกจากแบ่งเป็น ๒ พวกดังที่ได้อธิบายแล้ว ยังแบ่งได้เป็นพวกย่อย ๆ อีกมากมาย เป็นต้นว่าพวกที่ไม่ได้จดทะเบียนแบ่งเป็นพวก *Dalicaetae* คล้ายพวกเมียน้อย ถือเป็นพวกชั้นสูงคล้ายกับพวก *Hetairae* ของกรีก พวก *Doris* ซึ่งชอบเปลือยกายมาก พวก *Bustuarias* ปรากฏตัวตามหลุมฝังศพและทำเป็นเสวราเสียใจ พวก *Ambulatrices* *Natilucae* ชอบปรากฏตัวบนท้องถนน พวก *Diabolaiae* ถือเป็นพวกชั้นต่ำมีค่าตัวถูกและชอบดื่มสุรา พวก *Gallinae* (แปลว่าไก่) ซึ่งมีนิสัยชอบชะโมย พวก *Ferariae* ปรากฏอยู่ทั่วไปคอยเสนอตัวแก่พวกนัก

นักเดินทางและชั้นค่าสุดคือพวก Quadrantaria ซึ่งยอมรับหลับนอนแม้ได้เงินเพียงเล็กน้อย (๒๔) จึงเห็นได้ว่าโสเภณีในสมัยนั้นอาจแบ่งได้มากมาย และโดยปกติพวกนี้ก็จะปรากฏในสำนักซึ่งเรียกว่า lupanar หรือ lupanaria และหน้าสำนักโสเภณีจะมีสัญลักษณ์เป็นรูปคบเพลิง (flamboyant) เป็นเครื่องหมายอันต่างจากการใช้ไฟแดงในยุโรป หรือใช้โคมเขียวอย่างในประเทศเราสมัยก่อน นอกจากนี้แล้วในสมัยนั้นยังปรากฏเจ้าของสำนัก (lenocinium) ชายแมงคาและนักล่อลวงหญิง (conciatrici and ancillulae) อยู่ทั่วไปอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับการดำเนินอาชีพของโสเภณีอาจแบ่งได้เป็น ๒ พวก คือพวกหากินเป็นอิสระ และพวกที่รวมกันเป็นสำนัก ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับโสเภณีในสมัยปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่าโสเภณีสมัยโรมันแม้จะไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมและได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวดแต่ก็เจริญอยู่ได้ตลอดมา จนกระทั่งสิ้นสมัยโรมัน ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้นยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่ามีกามโรคระบาดในกรุงโรม เพียงแต่มีลักษณะโรคบางชนิดที่เรียกว่า morbus indeceus เป็นโรคที่มีลักษณะคล้ายกับกามโรค แต่ก็ไม่ปรากฏชัดว่าเกิดจากการติดต่อในทางประเวณีและเป็นซิฟิลิสหรือโกโนเรีย ฉะนั้นการเกี่ยวข้องกับโสเภณีก็ไม่เป็นที่ทราบว่าจะได้รับผลจากโรคร้าย จึงทำให้โสเภณีเจริญอยู่ได้

(ค) ในสมัยกลาง (๒๕) ตลอดระยะเวลาสมัยกลางนี้ ความรู้สึกของประชาชนและนโยบายต่อโสเภณีไม่แน่นอน คงมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอๆ ในบางสมัยถือว่าโสเภณีเป็นสิ่งชั่วร้ายมิให้ปรากฏอยู่ในแผ่นดิน และมีการลงโทษถึงประหารชีวิต ดังที่ปรากฏในอังกฤษสมัยแองโกลแซกซอน แต่บางสมัย กษัตริย์กลับตั้งสำนักโสเภณีขึ้นในพระราชวัง เพราะถือว่าโสเภณีเป็นเรื่องสำคัญของเมือง ที่จะจักไว้รับรองแขกเมือง แม้แต่

(๒๔) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๒๐-๑๒๒

(๒๕) ค่ายในสมัยกลางนี้ กำหนดลงไปไม่ได้แน่นอนว่าเริ่มในปีใดถึงปีใด เพราะยังเป็นที่ถกเถียงกันในหมู่นักประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตามน่าจะถืออยู่ในระยะที่โรมันเสื่อมจนถึงถึงทำพินทุอักษรขึ้นใหม่ ซึ่งอยู่ในราว ค.ศ. ๔๐๐-๕๐๐ ดู Webster's International Dictionary of English Language (2nd ed.) (Massachusetts; G. and C. Merriam company, publisher.,) หน้า ๑๕๕๕

สมัยปัจจุบันการปฏิบัติทำนองนี้ก็ยังปรากฏอยู่ทั่วไป ประกอบกับการแพร่หลายของระบบจดทะเบียนโสเภณีในสมัยโรมัน จึงทำให้โสเภณีปรากฏอยู่ทั่ว ๆ ไปในราชสำนัก แม้แต่การเสด็จไปต่างเมืองของเจ้าผู้ครองนครก็ยังต้องพาเอาโสเภณีไปด้วย นอกจากนี้กษัตริย์บางองค์เช่น Charles The Bold ปรากฏว่ามีโสเภณีในราชสำนักไม่น้อยกว่า ๔๐๐๐ คน ยิ่งไปกว่านั้นพวกที่ไปรบในสงครามครูเสดก็ยังปรากฏว่ามีโสเภณีในค่ายทหารเป็นจำนวนไม่น้อย จึงเห็นได้ว่าในระยะแรกของสมัยกลาง เรื่องที่เกี่ยวกับโสเภณีจึงมีอยู่ทั่วไปอย่างถูกต้องตามกฎหมายภายใต้การควบคุมของเทศบาล รัฐ หรือลัทธิศาสนา^(๓๐) การเกี่ยวข้องกับโสเภณีของชายในสมัยนั้นจึงมีผู้เปรียบไว้เหมือนกับการเที่ยวไนท์คลับในสมัยปัจจุบัน ถึงกับไม่เคยปรากฏในสมัยใดเลยว่าโสเภณีเป็นอาชีพที่มีตำแหน่งสูงยิ่งไปกว่าในสมัยศตวรรษที่ ๑๔-๑๕ นี้^(๓๑)

ในระยะต่อมาโสเภณีเริ่มมีการแปรรูป กล่าวคือโรงโสเภณีปรากฏในรูปของโรงอาบน้ำสาธารณะ (public bath) และได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วในลอนดอนก็มีสถานอาบน้ำที่มีชื่อเสียงเรียกว่า bordells หรือ stews ก็มีสภาพไม่ต่างกับสำนักโสเภณีซึ่งมีกำเนิดในรูปของการจดทะเบียนที่ชอบด้วยกฎหมายโดยเริ่มในสมัยพระเจ้าเฮนรี่ที่ ๒ ในปี ๑๑๖๑ การควบคุมในครั้งนั้นมุ่งในทางป้องกันมากกว่ากำจัด กล่าวคือ ระบบการออกกฎหมายควบคุมมีวัตถุประสงค์สำคัญ ๓ ประการ คือ ในประการแรกเพื่อป้องกันบุตรและภรรยาทั้งหลายจากอันตรายในค่านางเพศ โดยให้มีโสเภณีเป็นที่ปลดเปลื้องทางความต้องการทางเพศ ประการต่อมาได้แก่การป้องกันโรงโสเภณีกลายเป็นศูนย์กลางอาชญากรรมและความไม่สงบ และประการสุดท้าย ได้แก่การมุ่งเก็บภาษีอันเป็นผลประโยชน์แห่งรัฐ^(๓๒) จนกระทั่งถึงปี ๑๕๔๕ พระเจ้าเฮนรี่ที่ ๘ จึงปรับปรุงระบบกฎหมายและปิดสถานอาบน้ำดังกล่าวเสีย ทั้งนี้เนื่องจากมีกามโรคระบาดแพร่หลาย แม้แต่พระองค์เองก็ได้รับเชื้อซิฟิริส ประกอบการแพร่หลายทางศาสนาในนิกายโปรเตสแตนต์ที่มีความเคร่งในทางศาสนา อย่างไรก็ตาม การ

(๓๐) Arthur W. Cahoun, A Social History of American Family, Vol.I, (New York: Barnes and Noble Inc., 1960) หน้า ๑๓ - ๑๔

(๓๑) Scott, หน้า ๓๕ - ๓๕

(๓๒) Encyclopaedia of Social Science Vol.11, (New York: The Macmillan Company., 1950) หน้า ๕๕๓ - ๕๕๔

ปิดโรงงอบนำมาไม้ไผ่หมายความว่ระบบโสเภณีจะหมดไป เพียงสิ้นสภาพที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น

นอกจากอังกฤษ รัฐอื่นในยุโรปก็มิ้นโยบายในเรื่องโสเภณีเช่นเดียวกับอังกฤษ คือไม่แน่นอน บางครั้งก็ยอมรับ บางครั้งก็ถือว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะเห็นได้จากบางสมัยโสเภณีในฝรั่งเศสก็ถูกกำหนดให้ติดเครื่องหมาย (badge) เพื่อให้เป็นที่ทราบกันทั่วไป และห้ามมิให้สวมเครื่องประดับด้วยเพชร บางแห่งเทศบาลก็ทำการผูกขาดธุรกิจด้านนี้แต่ผู้เดียว และบางสมัยก็มีการเนรเทศออกจากเมือง เยอรมันก็คงเป็นท่านองเดียวกับอังกฤษ และฝรั่งเศส คือเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนเรื่อยมา

การปฏิรูปโสเภณี การปฏิรูปโสเภณีเริ่มขึ้นเมื่อสิ้นสมัยกลาง ในราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๖ ในสมัยนี้มีการเปลี่ยนท่าทีและความรู้สึกเกี่ยวกับโสเภณีแตกต่างออกไปจากเดิมมาก โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากเหตุ ๒ ประการคือ ในประการแรกได้แก่ภัยจากกามโรค ในสมัยนั้น กามโรคเริ่มระบาดทั่วไปในยุโรป โดยเริ่มขึ้นจากยุโรปตอนใต้ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ ในการนำเชื้อกามโรคมายุโรปนั้นมีผู้กล่าวว่าโคลัมบัสเป็นผู้นำมาจากหมู่เกาะอินเดียนตะวันตก และโคลัมบัสเองก็ถึงแก่กรรมเพราะโรคซิฟิลิสในปี ๑๕๐๖^(๓๓) แต่ก็ไม่มียืนยันเพราะแต่ละประเทศก็กล่าวหากันและกัน ต่อมากามโรคได้แพร่ไปทางตอนเหนือในศตวรรษที่ ๑๖ และจากการที่ระบาดอย่างรวดเร็ว จึงปรากฏว่าในระยะ ๑๐ ปีแรกที่เริ่มมีการระบาดมีประชาชนชาวยุโรป ๑ ใน ๓ ได้รับการติดต่อกามโรค จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดการปฏิรูป^(๓๔) สาเหตุประการที่สองอันก่อให้เกิดการปฏิรูปได้แก่การปฏิรูปทางศาสนา ในระยะนี้ได้มีการฟื้นฟูปฏิรูปทางศาสนาให้มีมาตรฐานทางศีลธรรมดีขึ้น ผลที่ตามมาคือรัฐต่าง ๆ ได้ทำการกำจัดโสเภณีโดยได้ออกกฎหมายต่าง ๆ ถือว่าโสเภณีเป็นสิ่งที่มิชอบด้วยกฎหมาย มีการประกาศปิดโรงหญิงโสเภณีในเมืองต่าง ๆ ทั่วยุโรป แต่เนื่องจากการปิดโรงโสเภณีดังกล่าวนี้มิได้ทำให้จำนวนโสเภณีลดน้อยลง ดังนั้นจึงมีการตรากฎหมายขึ้นลง

(๓๓) Harry Elmer Barnes, Society in Transition (second edl.) (New York: Prentice - Hall, Inc., 1952) หน้า ๒๑๑

(๓๔) Encyclopaedia of Social Science หน้า ๕๕๘

โทษโสเภณีอย่างหนัก เช่นในปารีส ปี ๑๖๓๕ หญิงโสเภณีจะถูกลงโทษโดยการเขียนและโกนศีรษะ และเนรเทศออกจากประเทศตลอดชีวิต โดยไม่ต้องมีการพิจารณาทางศาลเลย ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ - ๑๘ การระบาดของกามโรคก็ยังมีไคลคลงคงมีอยู่ทั่วไปในยุโรป ในระยะนี้เริ่มมีการควบคุมกามโรคโดยให้มีการตรวจเชื้อทางด้านการแพทย์ทุกสัปดาห์ และเนื่องจากมุ่งที่จะควบคุมการระบาดของโรคนี้เอง ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้หันกลับมาใช้ระบบจดทะเบียนโสเภณีอีก โดยมีการเสนอให้ใช้ในฝรั่งเศส เมื่อปี ๑๗๖๕ แต่ก็ยังไม่ได้ใช้จนกระทั่งปี ๑๗๘๐ จึงมีผลบังคับใช้ และต่อมาประเทศอื่น ๆ ก็นำระบบดังกล่าวไปใช้ต่อ ๆ กันไป

(ง) ในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมและปัจจุบัน ในสมัยปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ ๑๘ การโสเภณีเจริญและแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วทั่วประเทศตะวันตก แม้จะมีการดำเนินการควบคุมก็ทำได้ไม่ทั่วถึง ต่อมาจึงมีการจำกัดเขตควบคุมโสเภณีให้อยู่ในเขตจำกัดที่เรียกว่า ย่านไฟแดง (red light district) เพื่อประโยชน์ในการควบคุมกามโรค แต่ก็ไม่สามารถขจัดปัญหาดังกล่าวได้ อย่างไรก็ดี ในระยะนั้นนับว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในเรื่อง โสเภณีที่สำคัญ กล่าวคือ ชาติต่าง ๆ ได้เริ่มมีบทบาทเข้าควบคุมโสเภณีมากขึ้นกว่าก่อน และเพิ่มความเข้มงวดขึ้นเรื่อย ๆ ในระยะแรกประเทศต่าง ๆ ก็ได้ออกกฎหมายจดทะเบียนโสเภณีตามแบบอย่างฝรั่งเศส โดยมุ่งควบคุมกามโรคต่อมาเมื่อปรากฏว่าไม่สามารถควบคุมได้ ฉะนั้นในกลางศตวรรษที่ ๑๙ จึงมีการออกกฎหมายขึ้นควบคุมโรคติดต่อ เช่นการตรา Contagious Diseases Prevention Act 1864 ขึ้นบังคับใช้ในอังกฤษให้มีการตรวจโรคพวกโสเภณีและทหารและได้มีการแก้ไขวิธีการต่าง ๆ อีกหลายครั้ง เมื่อไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้ จึงมีการรวมตัวกันขึ้นต่อต้านโสเภณีอย่างแท้จริง โดยมีนาง Josephine Butler, Harriet Martineau และ Mary Carpenter ตลอดจนหญิงอื่น ๆ และพวกแพทย์อีกมากมายทำการคัดค้านกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อฉบับดังกล่าว ฉะนั้นในปี ๑๘๘๕ จึงมีการก่อตั้งขึ้นเป็นสหพันธ์ระหว่างประเทศ เพื่อการขจัดสิ่งชั่วร้ายที่ถูกกฎหมายของรัฐ (International Federation for the Abolition of State Regulation of Vice) และภาย

หลังได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาทั้งกล่าวและเกิดเป็นสมาคมระหว่างประเทศเพื่อต่อต้าน
กามโรคขึ้น

ในระยะต่อมา ปัญหาโสเภณีได้ขยายตัวออกไปเป็นปัญหาระหว่างประเทศในเมื่อเกิด
การเคลื่อนไหวในการค้าทาสผิวขาว ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนหญิงโสเภณีที่พลเมืองของประเทศ
ต่าง ๆ มีจำนวนลดลง จึงทำให้เกิดการลักพาหญิงสาวต่างชาติพาไปขายแล้วบังคับให้เป็น
โสเภณี ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงได้ออกกฎหมายขึ้นควบคุมแลลงโทษการกระทำผิดดังกล่าว
เริ่มในอังกฤษมีการออกกฎหมาย British Criminal Law Amendment Act of 1885
ผลจากการนี้ได้กระทบกระเทือนไปถึงระบบการจดทะเบียนโสเภณีในสหรัฐจนกระทั่งมีการ
ออกกฎหมาย The Mann Act ในปี ๑๘๙๐ (White Slave Traffic Act) เพื่อ
ควบคุมการค้าสตรี ทั้งระหว่างประเทศและมลรัฐ และมีสมาคมขึ้นหลายแห่งทำการต่อต้าน
อย่างเข้มแข็ง เช่นสมาคมสุขภาพสังคมอเมริกัน (๓๕) จึงทำให้สามารถจับเหตุหญิงถูกลักพา
ออกไปนอกประเทศได้บ้าง ในการดำเนินงานได้มีการตั้งคณะกรรมการคอยสอดส่องการ
กระทำผิดเกี่ยวกับการลักพาหญิงสาวเพื่อประโยชน์ทางกามารมณ์ที่ผิดศีลธรรมอยู่ตามท่าเรือ
เพราะปรากฏว่า ในระยะนั้นมีการซื้อขายหญิงสาวเพื่อการค้าประเวณีโดยมิได้คำนึงถึงความ
สมควรใจ จึงเกิดมีเอเยนทร์ับผิดต่อซื้อขายระหว่างประเทศโดยรับซื้อหญิงในราคาตั้งแต่ ๒๐๐ -
๒๐๐๐ เหรียญอเมริกัน ฉะนั้นในปี ๑๘๙๐ จึงมีการใช้กฎหมาย White Slave Traffic
ในอเมริกาและระหว่างปี ๑๘๙๑ - ๑๘๙๕ รัฐต่าง ๆ จำนวนหลายรัฐในอเมริกาออกกฎหมาย
ลงโทษบุคคลที่สาม ซึ่งมีรายได้จากการค้าประเวณี

ในด้านความร่วมมือระหว่างประเทศก็ได้มีการดำเนินงานอย่างแข็งขันเริ่มในปี ๑๘๘๘
มีสมาคม Natinal Vigilance Association ในลอนดอน ตั้งขึ้นเพื่อต่อต้านระบบจดทะเบียน
โสเภณี และได้เป็นแบบอย่างแพร่หลายไปในต่างประเทศ จนภายหลังได้มีการประชุมหลาย
ครั้ง เป็นผลให้เกิดเป็นสัญญาระหว่างประเทศ มีสมาชิกร่วมลงนาม ๑๓ ชาตินที่ปารีส ในปี

(๓๕) การดำเนินงานต่อต้านการค้าประเวณีของชาติต่าง ๆ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๘๘๖ ถึง
ปี ๑๘๘๘ (เอกสารสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สภ.ที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๐๔) หน้า ๒

๑๘๘๘ และเพิ่มขึ้นเป็น ๑๘ ประเทศในปีต่อมา ประเทศต่าง ๆ ตลอดจนที่จะใช้นโยบายปราบปรามพวกที่ค้าศรัทธาโดยกำหนดบทลงโทษแก่บุคคลที่แสวงหาหญิงเพื่อประโยชน์ในค่านิยมและได้รวมตลอดไปถึงการหลอกลวงและบังคับหญิงด้วยประการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์อันละเมิดศีลธรรมโดยไม่คำนึงว่าความผิดจะกระทำลง ณ ที่ใด นอกจากนี้ที่ประชุมยังตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการประสานงานรวบรวมเรื่องราวและข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ ตลอดจนแจกแจงข่าวเกี่ยวกับการค้าศรัทธา ฉะนั้นจึงนับเป็นก้าวแรกที่ได้มีการร่วมมือระหว่างประเทศในการควบคุมการค้าศรัทธา

ต่อมาเมื่อสิ้นสงครามโลกครั้งที่ ๑ สันนิบาตชาติได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ ในปี ๑๙๑๘ ทั้งนี้เนื่องจากในมาตรา ๒๓ กำหนดให้มีการควบคุมการค้าหญิงและเด็ก และ ๒ ปีต่อมา ได้มีการประชุมที่เจนีวาเพื่อร่างข้อตกลงขึ้นบังคับโดยมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ๓๘ ประเทศ และตกลงกันว่าการค้าทาสีผิวขาวให้หมายถึงการค้ารวมทั้งสตรีและเด็ก นอกจากนี้ยังกำหนดให้แต่ละประเทศไปดำเนินการและเสนอรายงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างไรก็ตาม สันนิบาตชาติก็มิได้กำหนดให้ขจัดโสเภณีแต่อย่างใดเลย แม้ผู้เชี่ยวชาญจะเสนอแนะว่า "ตราบโคที่ยังมีโรงโสเภณีที่ถูกต้องตามกฎหมายก็จะมีการค้าหญิงทั้งประเทศและระหว่างประเทศ" (๓๕)

แม้สันนิบาตชาติจะไม่สามารถดำเนินการในเรื่องนี้ได้เต็มที่ แต่การร่วมมือกันระหว่างชาตินี้ ทำให้เกิดความก้าวหน้าในระบบการควบคุมโสเภณีไปอีกชั้นหนึ่ง และจากรายงานของคณะกรรมการว่าด้วยการค้าหญิงโสเภณีและเด็ก ในปี ๑๙๒๗ และ ๑๙๓๐ จึงเป็นผลให้ชาติต่าง ๆ ๓๐ ชาติยกเลิกระบบการจดทะเบียนโสเภณีเสีย แม้กระนั้นก็ยังไม่สามารถขจัดให้สิ้นไปจากบ้านเมือง ส่วนอีก ๑๘ ประเทศ แม้จะใช้ระบบจดทะเบียนโสเภณีอยู่ แต่บางประเทศก็จำกัดจำนวนการรับจดทะเบียนให้น้อยลง จึงนับได้ว่าเป็นวิวัฒนาการขึ้นว่าด้วยเกี่ยวกับเรื่องโสเภณี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง และความล้มเหลวของสันนิบาตชาติ เรื่องโสเภณีจึงหยุดขงักไปชั่วครู่ จนกระทั่งได้มีการตั้งองค์การสหประชาชาติ

(๓๕) Encycloepadia of Social Science ๕๕๗

ขึ้น จึงได้มีการรื้อฟื้นเรื่องราวขึ้นใหม่โดยคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมเป็นผู้เสนอแนะเลขาธิการสหประชาชาติให้ศึกษาว่าอนุสัญญาซึ่งได้ร่างไว้ตั้งแต่ครั้งสันนิบาตชาติ จนกระทั่งสมัชชาใหญ่ได้ยอมรับอนุมัติสัญญาว่าด้วยการปราบปรามการค้าสตรีและขจัดพวกแสวงหาประโยชน์จากโสเภณี เมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๕๒ ซึ่งภายหลังได้เรียกกันว่า "อนุสัญญานับรวม" (consolidated convention) โดยได้รวมอนุสัญญานับต่าง ๆ ขึ้นใช้บังคับ อนุสัญญานับรวมนี้มีบทบัญญัติข้อบังคับไว้รวม ๒๔ มาตรา อันมีเจตนารมณ์ที่จะต้องการให้ยกเลิกการจดทะเบียนโสเภณี การปราบปรามคนกลางที่คอยแสวงหาประโยชน์และป้องกันหญิงจากการถูกชักจูงให้เป็นโสเภณี และจัดตั้งศูนย์ปรับสภาพหญิงโสเภณี^(๓๗) แม้รายงานฉบับนี้จะมีได้เสนอแนะวิธีการปฏิบัติตามนโยบายใหม่ ๆ แต่การดำเนินงานก็ได้บรรลุผลสำเร็จตามหลักการของอนุสัญญากังกล่าว และผลของอนุสัญญากังกล่าวนี้อเอง จึงเป็นมูลเหตุสำคัญให้ประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกสหประชาชาติยกเลิกระบบการจดทะเบียนโสเภณี และมีการสงเคราะห์ปรับสภาพหญิงโสเภณี ซึ่งจะได้อีกในบทต่อไปนี้

---

(๓๗) Convention for the Suppression of The Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others.,
(United Nations 1950)

บทที่ ๒

ความเป็นมาของโสเภณีในประเทศไทย

ในบทแรกได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของโสเภณีตั้งแต่สมัยดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน แต่เป็นการกล่าวถึงโสเภณีโดยทั่วไปอันมิได้เกี่ยวกับโสเภณีในประเทศไทย ฉะนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึงเรื่องราวความเป็นมาของโสเภณีในประเทศไทย แต่ในการศึกษาเรื่องโสเภณีในประเทศไทยนี้ บางตอนย่อมจะกระทำไต่ยาก เพราะในบางยุคบางสมัย โดยเฉพาะในสมัยก่อน ๆ เอกสารและหลักฐานมีอยู่น้อย ต่อมาในระยะหลังที่บ้านเมืองเจริญขึ้นจึงค่อยปรากฏหลักฐานแน่ชัด ฉะนั้นเพื่อสะดวกในการกล่าวถึงโสเภณีในประเทศไทย จึงจะแยกกล่าวออกเป็น ๓ ตอน โดยแบ่งไปตามระยะที่มีกฎหมายขึ้นควบคุมเรื่องโสเภณีซึ่งแยกได้ดังนี้

๑. โสเภณีก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค
๒. โสเภณีระหว่างประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค
๓. โสเภณีระหว่างใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี

๑. โสเภณีก่อนประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ในระยะนี้จะกล่าวถึงความความเป็นมาของโสเภณีในสมัยก่อน ๆ มาจนถึงปี พ.ศ. ๒๔๕๑ (ร.ศ. ๑๒๗) ที่มีพระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรคประกาศใช้ โสเภณีในยุคนี้ย่อมเป็นที่ยากแก่การศึกษาเพราะไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน คงมีปรากฏอยู่ในเอกสารและหลักฐานที่จำกัด และส่วนมากอยู่ปะปนในเรื่องอื่น ๆ ฉะนั้นความเป็นมาบางประการในระยะนี้ส่วนใหญ่จึงต้องใช้วิธีสันนิษฐาน และคาดเดาว่าควรจะเป็นไปเช่นนั้น (๑)

สำหรับกำเนิดของโสเภณีของไทยนั้น ไม่อาจจะทราบได้ว่ามีขึ้นในสมัยใด และกำเนิดที่แท้จริงมาอย่างไร แต่ก็พอจะสันนิษฐานได้เกี่ยวกับกำเนิดของโสเภณีได้หลายทางคือ

(๑) การได้รับอิทธิพลมาจากประเทศอื่น คือ การได้รับอารยธรรมจากอินเดีย

(๑) พล.ต. บัญชา มินทรชินธ์ การโสเภณีในกรุงเทพฯ และชินบุรี (เอกสารสภาวิจัย ส.ภ. ที่ ๒๒ พ.ศ. ๒๕๐๔) หน้า ๑

ซึ่งได้แผ่อารยธรรมมายังไทยตั้งแต่ครั้งโบราณ กล่าวกันว่า ในอินเดียมีโสเภณีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นประเทศที่เรียกว่า "หญิงงามเมือง" ไว้สำหรับต้อนรับแขกเมือง ฉะนั้น จึงสันนิษฐานว่าโสเภณีได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเพราะอารยธรรมดังกล่าว

นอกจากอารยธรรมอินเดียแล้ว ที่มาอีกทางหนึ่งก็คือการได้รับวัฒนธรรมจีน เพราะมีผู้ศึกษาและพบว่าโสเภณีมีอยู่ในจีนมาตั้งแต่สมัยโบราณเช่นกัน ฉะนั้นการที่ไทยได้ติดต่อกับจีนมาในครั้งประวัติศาสตร์ ก็น่าจะเป็นอีกทางหนึ่งที่สันนิษฐานว่าได้รับมาจากจีน (๒) นอกจากนี้แล้ว การติดต่อกับชาติต่าง ๆ ในยุโรปสมัยอยุธยาก็น่าจะเป็นเหตุผลพอที่จะสันนิษฐานได้ทำนองเดียวกันกับที่กล่าวแล้วทั้งสิ้น แต่ก็ไม่มียหลักฐานยืนยันว่าไทยได้รับอิทธิพลในเรื่องโสเภณีมาจากที่ใด

(๒) นอกจากได้รับอิทธิพลจากประเทศอื่นดังกล่าวแล้ว ลักษณะอีกประการหนึ่งที่พอจะเชื่อได้ว่าเป็นเหตุให้เกิดโสเภณีก็คือ ระบบทาส ประเทศไทยเราเคยมีการใช้ระบบทาสมาตั้งแต่สมัยโบราณครั้งกรุงศรีอยุธยา และจากระบบทาสนี้เอง จึงสันนิษฐานกันได้ว่า เจ้าเงินอาจจะใช้ทาสที่เป็นหญิงไว้สำหรับบำเรอผู้เป็นเจ้าเงินและแขกอื่น ตลอดจนพวกพ้องของตน (๓) และต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปเป็นการที่เจ้าเงินได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการค้าประเวณี โดยทาสหญิงมิได้รับผลตอบแทนเลย จึงเป็นลักษณะการค้าประเวณีที่แท้จริง และลักษณะดังกล่าวภายหลังจึง เกิดมีนายโรงช่วยไถ่ทาสหญิงมาตั้งเป็นโรงค้าประเวณีขึ้น (๔) จริงอยู่แม้ว่ากฎหมายพระไอยการฝ่ายวิชัยมาตรา ๔๖ ได้กำหนดโทษแก่เจ้าเงินหรือที่ฟ้องลูกหลานเจ้าเงินในเรื่องข่มขืนหญิงทาสถึงชำเรา โดยบัญญัติไว้ว่า

๔๖ มาตราหนึ่ง เจ้าเงินก็ดี พี่น้องลูกหลานเจ้าเงินก็ดี ข่มขืนหญิงทาสถึงชำเรา หญิง ร้องแรมมีสลักขีพยานไซ้ ทานไต่แบ่งชาติหญิงเสียถึงหนึ่ง ให้นำส่งโทษแก่เจ้าเงิน ถ้าจับมือถืออนม กุดจูบ ข่มขืนไม่ถึงชำเรา พิจารณาเป็นสลัก ให้นำแบ่งชาติเป็น ๔ ส่วน ลดส่วน ๑ ให้แก่เจ้าเงิน ๓ ส่วน ถ้ามั่นยอมควยไซ้ อยาให้แบ่งทุนเขานั้นเสียเลย

(๒) เรื่องเดียวกัน หน้า ๒ - ๓

(๓) เรื่องเดียวกัน และสัมภาษณ์พระวรภักดีพินุลย์ วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

(๔) พระราชบัญญัติป้องกันฉ้อฉล ร.ศ. ๑๒๗ พระราชปรารภ

ถ้ามันมีสมัตรอยู่ด้วยและมันจะหย่าไซ้ มันยังทาเกิดบุตรด้วยเจ้าเงินแลพี่น้องลูกหลาน
แหงเจ้าเงินไม จึงใหม่มันสงขาคัจฉนวน

แสดงว่าเจ้าเงินใส่อาจจะข่มขืนหรือล่วงเกินทาสหญิงในทางประเวณีได้^(๕) แต่เมื่อ
คำนี้ถึงเรื่องทาสแล้วก็อาจจะเห็นได้ว่า ทาสบางคนไม่อาจขังขึ้นเจ้าเงินได้ ด้วยเกรงกลัว
เจ้าเงินซึ่งมีอิทธิพลและอำนาจ จึงต้องจำใจบำเรอชายตามที่เจ้าเงินสั่ง

เท่าที่กล่าวมาแล้วก็เป็นข้อสันนิษฐานที่เกี่ยวกับที่มาของโสเภณีในประเทศไทย และ
โดยที่ไม่อาจทราบได้ถึงกำเนิดของมันโดยแน่ชัด จึงทำให้ไม่รู้ว่โสเภณีมีอยู่ในประเทศไทย
มานานมาแล้วเพียงไร แต่ก็พอจะสันนิษฐานได้ว่ามีมานานแล้ว ทั้งนี้เพราะคำว่า "โสเภณี"
เคยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จ.ศ. ๑๑๖๖ (กฎหมายตราสามดวง) ซึ่งได้ทำ
การรวบรวมชำระสะสาง และรวบรวมกฎหมายต่าง ๆ ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา จึงเชื่อแน
ว่โสเภณีมีปรากฏมานานครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา คำว่า "โสเภณี" นี้ได้ถูกกล่าวไว้ในพระไอย
การลักษณะบำเรอ ดังนี้

๒ มาตราหนึ่ง ชายใดสอดเอาหญิงคนขับ ว่า เทียวขอทานเลี้ยงชีวิตและหญิงนครโสเภณี
มาเลี้ยงเป็นเมียทำชู้เหนือผ้าก็ หญิงใดทำชู้เหนือผ้า... ฯลฯ... ผู้รู้ด้วยประการใด ๆ
พิจารณาเป็นสัจไซ้ ทานใหม่จางหญิง นั้นควยไถนา ส่วนหญิงอันรายให้อาเฉลวปะ
หน้าทักคอกขบาแคง ทั้งสองนุ รอยคอกขบาแคงเป็นมาลัยได้ ครั้น แล้วให้อาหญิงนั้น
เทียมแอกข้างหนึ่ง ชายชู้เทียมแอกข้างหนึ่ง ชายชู้เทียมแอกข้างหนึ่งผู้จางควยไถนา ๓ วัน
ถาแลชายผู้นั้นยังรักเมียอยู่ ใหม่จางไซ้ ทานให้อาชายผู้นั้นเขาเทียมแอกข้างหน้า
หญิงอยู่ข้างหน้า อย่าให้ปรับใหม่ชายชู้นเลย^(๖)

จึงพอจะกล่าวได้ว่า โสเภณีมีอยู่ในประเทศไทยมานานแล้ว แต่ไม่เป็นที่แพร่หลายโดย
ทั่วไปนัก ทั้งนี้อาจจะด้วยเหตุผลที่ว่า

(๑) คำว่า หญิงโสเภณี ไม่ค่อยมีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากนัก แม้

(๕) ประมวลกฎหมายรัชกาลที่ ๑ จุดศักราช ๑๑๖๖ เล่ม ๒ ประชุมหนังสือประกอบวิชา
ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย เล่ม ๒ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง (โรงพิมพ์อักษร
นิติ บางขุนพรหม พระนคร พ.ศ. ๒๔๘๑) หน้า ๒๐-๒๑

(๖) กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๒ พิมพ์ตามฉบับหลวงตรา ๓ ดวงประมวลกฎหมายรัช
กาลที่ ๑ จุดศักราช ๑๑๖๖ (องค์การข้าราชการศึกษาธิการศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๒๐๕-๒๑๐

ในกฎหมายตราสามดวงก็กล่าวไว้น้อยมาก แสดงว่าในสมัยก่อนโสเภณีมีจำนวนน้อยและไม่ได้ออกความเค็ดร้อนแก่สังคมเหมือนปัจจุบัน กฎหมายจึงมีได้วางบทบัญญัติควบคุมเพียงแต่ถือเป็นที่รังเกียจแก่สังคมเท่านั้น

(๒) ในสมัยก่อน ไทยเรายอมให้ชายมีภรรยาได้หลายคน จะเห็นได้จากพระไอยการลักษณะผ้าเมีย กล่าวถึงลักษณะเมียไว้ ๓ ประการ คือ เมียกลางเมือง เมียกลางนอก และเมียกลางทาสี^(๗) ฉะนั้น ชายจึงมีโอกาสแสวงหาความสุขทางเพศได้กับหญิงหลายคน ความต้องการของชายที่จะเกี่ยวข้องกับโสเภณีจึงมีน้อยลง หรืออาจจะเป็นที่ต้องการเฉพาะบุคคลที่ไม่สามารถจะมีภรรยาได้หลายคน ซึ่งส่วนมากมักเป็นคนยากจนก็เป็นได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ระบบผ้าเมียเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชายเข้ายุ่งเกี่ยวกับหญิงโสเภณีมากนัก ฉะนั้น ในสมัยก่อนเมื่อเรายอมให้ชายมีภรรยาได้หลายคน โสเภณีจึงมีจำนวนน้อย

(๓) เหตุผลอีกประการหนึ่งได้แก่ระบบกฎหมายและศีลธรรม ในสมัยก่อนระบบกฎหมายและศีลธรรมได้เข้มงวดกวดขันมาก ทั้งนี้จะเห็นได้จากในยุคนี้มีประกาศ และกฎหมายออกมาควบคุมศีลธรรมและความประพฤติของประชาชนทั่วไป เป็นต้นว่า ประกาศห้ามคฤหัสถ์ไม่ให้คบกับภิกษุสามเณรที่ประพฤติอนาจารเที่ยวดูการเล่นต่าง ๆ และอยู่ในโรงเรือนของผู้อื่นล่วงเวลา ๒ ยามไปแล้ว^(๘) การห้ามไม่ให้ภิกษุสามเณรคบผู้หญิงพุกจาบนกฺุฎิ และห้ามผู้หญิงตั้งแต่มารดา พี่น้อง ญาติ และผู้อื่นอย่าขึ้นบนนกฺุฎิ^(๙) การห้ามใช้โวหารที่ว่า "ชอบเนื้อเจริญใจ และติดเนื้อต้องใจ" ในการกราบทูลพระมหากษัตริย์ โดยถือว่าเป็นคำหยาบ^(๑๐) เป็นต้น เหล่านี้ ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงความเข้มงวดของกฎหมายและศีลธรรมที่มีอิทธิพลอยู่เหนือความประพฤติของบุคคลทั้งสิ้น ผู้ที่กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษอย่างรุนแรงด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เขียนประจาน บางครั้งถึงประหารชีวิต ฉะนั้นการกระทำความผิดในทางเพศจึงไม่คล้ย

(๗) เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๐๖

(๘) ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ พ.ศ. ๒๓๘๔-๒๔๐๐ (องค์การคำของคุรุสภา

ศึกษานานาชาติ พ.ศ. ๒๕๐๓ หน้า ๗๕-๘๖

(๙) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑๑-๑๑๔

(๑๐) เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๒-๔๓

ปรากฏ และในเรื่องโสเภณีก็เช่นกัน เมื่อระบบศีลธรรมและกฎหมายเข้มงวด การเกี่ยวข้องกับโสเภณีก็ การประกอบอาชีพโสเภณีก็ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ขัดกับศีลธรรม น่าจะถือว่า เป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้จำนวนโสเภณีน้อยและไม่แพร่หลาย

การแพร่หลายของโสเภณีนั้น สันนิษฐานว่า เริ่มแพร่หลายในสมัยกรุงเทพฯ เมื่อมีการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติมาก และมีการอพยพเข้าของชาวต่างชาติเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมากขึ้น กล่าวคือ เมื่อการค้าขายซึ่งส่วนมากเป็นชายชาวต่างชาติเดินเรือค้าขาย พวกนี้อาจจะมีความต้องการเกี่ยวข้องกับโสเภณี จึงทำให้โสเภณีพลอยมีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่วนการอพยพเข้าของชาวต่างชาติในพวกที่เป็นหญิงอาจจะมาอย่างยากจนและไม่สามารถดำเนินอาชีพอย่างอื่น จึงหันมาประกอบอาชีพค้าประเวณี ซึ่งทำให้แพร่หลายออกไปจนถึงกับมีการตั้งโรงโสเภณีขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงปรากฏว่าโสเภณีในสมัยก่อนๆ ไม่ค่อยปรากฏว่าเป็นคนไทย ส่วนมากเป็นชาวต่างชาติ ได้แก่หญิงจีน ที่เรียกว่า "หย่าน่า" หรือหญิงฉวน (๑๒) และจากสถิติจำนวนโรงและหญิงโสเภณีในกรุงเทพฯ ธนบุรี พ.ศ. ๒๔๗๒ ก็ปรากฏว่ามีจำนวนโรงและหญิงโสเภณีของไทยเพียง ๒๘ โรงต่อหญิงโสเภณีจำนวน ๑๓๘ คน ส่วนของจีนนั้นมีจำนวนถึง ๑๓๗ โรงและหญิงโสเภณีจำนวน ๖๔๖ คน ซึ่งปรากฏว่าเป็นโรงและหญิงโสเภณีจีน ๕ เท่าของหญิงไทย (๑๓) อย่างไรก็ตามก็เกี่ยวกับฐานะทางสังคมของหญิงโสเภณีในระยะนั้นนั้น เชื่อว่ามีฐานะทางสังคมต่ำและได้รับการดูถูกเหยียดหยามจากบุคคลทั่วไป (๑๔) นั้นจึงไม่ได้รับความสนใจและการเกี่ยวข้องจากชาวบ้านทั่วไป ผู้ที่อุทิศทุนการค้า คงจะได้แก่พวกคนต่างชาติและคนชั้นกลางเป็นส่วนใหญ่ (๑๕) ต่อมาภายหลังบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีมากขึ้น ในระยะนี้เองได้ก่อให้เกิดผลร้ายต่าง ๆ แก่สังคมอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งพิจารณาตามพระบรมราชโองการให้ประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. ๑๒๗ แล้ว จะเห็นได้ว่าเหตุร้ายเกิดจากการมีหัวหน้ารวบรวมหญิงโสเภณีตั้งเป็นโรงหาเงินขึ้นหลายแห่ง โดยมีพวกนายโรงช่วยไถหาสหญิงมาเป็นโสเภณีแม้จะให้มีการเลิกหาแล้ว บางคนก็

(๑๑) แพทย์หญิงเพียร ขวัญกุล การอภิปรายปัญหาเกี่ยวกับโสเภณี จัดขึ้นโดยนิสิตคณะ

รัฐศาสตร์ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๐๘

(๑๒) ชาติ ศ. บุญวิ หน้า ๑๑

(๑๓) พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพิบูลย์

(๑๔) เรื่องเดียวกัน

สมัครเป็นโสเภณี มีการตั้งโรงหญิงโสเภณีขึ้นในท้องที่ทั้งที่ควรและไม่ควร มีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เนื่อง ๆ นอกจากนั้นยังปรากฏว่าการที่หญิงบางคนป่วยเป็นโรคและมีได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์ เป็นเหตุให้เกิดโรคดังกล่าวเป็นอันตรายแก่ชีวิตมนุษย์ และผลจากเหตุร้ายเหล่านี้จึงเป็นเหตุให้มีการตราพระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ. ๑๒๗ ขึ้น เพื่อป้องกันแก้ไขและบรรเทาผลร้ายเหล่านั้น (๑๕)

๒. โสเภณีระหว่างใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ยุคนั้นนับเป็นยุคแรกที่รัฐเริ่มเข้าเกี่ยวข้องกับโสเภณี โดยได้ตรากฎหมายป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ. ๑๒๗ ขึ้นเป็นฉบับแรกขึ้นใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๑๒๗ ตามกฎหมายฉบับนี้ได้ควบคุมโสเภณีโดยให้ใช้ระบบจดทะเบียนและอนุญาตให้มิโสเภณี ซึ่งมีกำเนิดขึ้นในสมัยของจักรพรรดิ Augustus แห่งโรมัน และขณะนั้นได้ใช้อยู่ในนานาประเทศ กฎหมายดังกล่าวบังคับให้ผู้มีความประสงค์จะตั้งโรงหญิงนครโสเภณีต้องไปขออนุญาตจดทะเบียนต่อเจ้าพนักงาน และกำหนดให้มีนายโรงเฉพาะผู้เป็นหญิงเท่านั้น (๑๖) นอกจากนี้ยังควบคุมการใช้ใบอนุญาต การควบคุมหญิงโสเภณีและการรับเลี้ยงหญิงและการปกครองหญิงโสเภณี การประพฤตินและการจัดโรงให้เรียบร้อยตลอดจนการกำหนดให้อ่านาจเจ้าพนักงานให้หญิงโสเภณีที่เห็นว่าอาจเป็นโรคได้รับการตรวจจากแพทย์ ฯลฯ

การตรากฎหมายฉบับนี้ช่วยให้รัฐบาลสามารถแก้ไขปัญหาเรื่องโสเภณีในขณะนั้นลงได้ เพราะสถานการณ์ของบ้านเมืองในขณะนั้นยังไม่ยากลำบากแก่การควบคุมโดยวิธีดังกล่าว แม้ในด้านการควบคุมกามโรคจะยังไม่ถูกวิธี แต่ก็นับว่าเหมาะสมกับเหตุการณ์ของบ้านเมืองในขณะนั้น โดยสามารถควบคุมให้โสเภณีอยู่ในระเบียบเรียบร้อย มีโรงโสเภณีที่ตั้งในที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดรายได้ให้แก่รัฐ ทำให้รัฐเลิกเก็บภาษีบำรุงถนนและใช้รายได้จากการรับจดทะเบียนไปบำรุงถนน อย่างไรก็ตาม แม้กฎหมายดังกล่าวจะได้กำหนดให้มีการจดทะเบียนโสเภณีก็ตาม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าไม่สามารถทราบตัวเลขสถิติของจำนวน

(๑๕) พระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ. ๑๒๗ พระราชปรารภ

(๑๖) พระราชบัญญัติป้องกันสัณฺจโรค ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๕-๗

โรงและหญิงนกรโสเภณีในขณะนั้นได้ แต่ก็สันนิษฐานได้ว่ามีมากพอประมาณ ซึ่งส่วนมากได้แก่พวกหญิงจีนวางคั่ง ที่ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยมากในขณะนั้น จะเห็นได้จากสถิติของชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยในปี ๒๔๕๓ มีจำนวน ๓๒๕,๐๐๐ คน และมีจำนวนชาวจีนที่เกิดในประเทศไทย ๔๖๗,๐๐๐ คน รวมชาวจีนในประเทศไทยขณะนั้น ๗๙๒,๕๐๐ คน จากจำนวนพลเมืองไทย ๘,๓๐๕,๐๐๐ คน^(๑๓) พวกหญิงจีนเหล่านั้นเมื่อยากจนและไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างอื่นได้ จึงหันมาเป็นโสเภณี ต่อมาเนื่องจากไม่มีสถิติตัวเลขที่แน่นอน แต่ก็พอจะสันนิษฐานได้ว่าจำนวนโสเภณีเริ่มปรากฏว่าค่อย ๆ มีจำนวนลดน้อยลง ทั้งจำนวนหญิงและจำนวนโรง ทั้งนี้ได้หมายความว่าจำนวนที่แท้จริงจะลดลง แต่คงจะปรากฏในรูปของโสเภณีเถื่อนเพราะโสเภณีคงหลีกเลี่ยงการขออนุญาตต่อ ซึ่งต้องเสียเงินครั้งละ ๓๐ บาททุก ๆ งวด ๓ เดือน^(๑๔) จากสถิติการลดลงของจำนวนโรงและหญิงโสเภณีในปี พ.ศ. ๒๔๗๒ จำนวน ๑๗๐ โรง หญิง ๗๘๕ คน เหลือเพียงจำนวน ๕๒ โรง และหญิง ๒๒๔ คน ในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ทั้ง ๆ ที่ในระหว่างนั้นประเทศไทยมีพลเมืองเพิ่มจากจำนวนประมาณ ๑๐ ล้านขึ้นเป็นประมาณ ๑๕ ล้าน อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ. ๒๔๘๔ จำนวนโรงและหญิงโสเภณีได้ทวีขึ้นอย่างมากมาย โดยมีจำนวนโรงเพิ่มขึ้นเป็น ๓๓๘ โรง และมีหญิงโสเภณีถึง ๑,๔๔๗ คน ทั้งนี้อธิบายได้ว่าปี พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นปีที่กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนเข้ามาตั้งประจำในประเทศไทย เป็นปีที่รัฐบาลจำกัดระคมทหารเข้ามาอยู่ในกองประจำการเพิ่มขึ้น กรุงเทพฯ ชนบุรีอยู่ในภาวะสงครามทั้งภาวะทางเศรษฐกิจและภาวะสังคมถูกกระทบกระเทือนอย่างหนัก ความต้องการทางด้านการโสเภณีมีมากขึ้น ความคับแค้นยากเข็ญต่าง ๆ มีครึกทำให้ศีลธรรมเสื่อมทรามลง ดังนั้นทั้งโรงและหญิงโสเภณีจึงเพิ่มขึ้นจาก ๒๒๔ คนเป็น ๑๔๔๗ คน หรือประมาณ ๖.๕ เท่าเช่นกัน การที่จำกัด มีการขออนุญาตตั้งโรงใหม่เพิ่มขึ้นโดยให้เป็นไปตามกฎหมายนี้ น่าจะเป็นเพราะความจำเป็นที่ต้องการให้เป็นที่ทราบโดยทั่วไปว่ามีโรงอยู่ที่ใด และอีกประการหนึ่งก็คือ จำนวนเงินที่ต้องเสียไปทุก ๆ งวด ๓ เดือนนั้นกลายเป็นจำนวนเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่คาดไว้ นอกจากนั้นยังไม่ต้องถูกรบ

(๑๓) Dr. Jacques Amyot. Minorities in Thailand: The Chinese, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, 2nd Semester 2505-2506

(๑๔) พระราชบัญญัติป้องกันสัจจรโรค ร.ศ. ๑๒๗ มาตรา ๑๘ (roneo) หน้า ๑๘

กวนจากเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองอีกด้วย (๑๙)

ระยะต่อมาหลังจากนั้น จำนวนโรงและหญิงโสเภณีก็ค่อย ๆ ลดลงจนในปี พ. ศ. ๒๔๘๘ เหลือเพียง ๕๑ โรง และมีหญิงโสเภณี ๒๐๔ คน ซึ่งน่าจะเป็นเพราะการย้ายออกของกองทหารต่างชาติและการหันกลับเข้าในรูปโสเภณีเถื่อนอีก จนกระทั่งปี พ. ศ. ๒๔๙๒ จำนวนโรงและหญิงโสเภณีมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีก ทั้งนี้คงเนื่องจากระยะนั้นเศรษฐกิจของประเทศไม่มั่นคง ปรากฏค่าครองชีพสูงและเงินเฟ้อ อันเป็นผลเนื่องมาจากสงคราม อย่างไรก็ตามในปี พ. ศ. ๒๔๙๒ รัฐบาลมีนโยบายไม่สนับสนุนการจดทะเบียนหญิงโสเภณี กระทรวงมหาดไทยจึงมีคำสั่งไม่ให้มีการจดทะเบียนตั้งโรงหญิงโสเภณีอีกต่อไป จึงทำให้ปรากฏจำนวนโรงและหญิงโสเภณีในรูปที่ลดลง (๒๐)

สำหรับนโยบายการเลิกรับจดทะเบียนโรงและหญิงโสเภณีนี้ เนื่องมาจากเหตุประการสำคัญคือ ในปี พ. ศ. ๒๔๙๒ นั้น ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้พิจารณาอนุสัญญาฉบับรวม (consolidated convention) ซึ่งคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมได้เสนอให้เลขาธิการสหประชาชาติหรือพื้นเรื่องนี้ขึ้นมา หลังจากที่ได้หยุดชงักไปพร้อมกับความล้มเหลวของสันนิบาตชาติ และผลที่สุดที่ประชุมยอมรับอนุสัญญานี้ที่เรียกร้องให้มีการเสนอจดทะเบียนโสเภณี การป้องกันหญิงมิให้เป็นโสเภณี การปราบปรามคนกลาง และการตั้งศูนย์ปรับสภาพ โดยที่ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกของสหประชาชาติ จึงเลิกจดทะเบียนโรงหญิงโสเภณีตั้งแต่นั้นมาตามมติของที่ประชุมดังกล่าว

๓. โสเภณีระหว่งใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี ก่อนที่จะประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ประเทศไทยได้มีการศึกษาถึงเรื่องการควบคุมหญิงโสเภณีมาก่อน โดยในปี พ. ศ. ๒๔๗๕ รัฐบาลได้เคยตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการพิจารณาเรื่องการเลิกโรงนครโสเภณีอนุญาต" ให้มีหน้าที่พิจารณาเอกสารของสันนิบาตชาติว่าด้วย การยกเลิกโรงหญิงนครโสเภณีอนุญาต ซึ่งต่อมาคณะกรรมการชุดนี้ก็ได้เสนอความเห็นต่อ

(๑๙) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑

(๒๐) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๒

สถิติแสดงการเปลี่ยนแปลงโรงและหญิงนครโสเภณีในกรุงเทพมหานคร
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๒ - พ.ศ. ๒๕๐๓

ปี	ไทย		จีน		ญวน		รวม		หมายเหตุ
	โรง	หญิง	โรง	หญิง	โรง	หญิง	โรง	หญิง	
๒๔๗๒	๒๘	๑๓๘	๑๓๗	๖๕๖	๕	๕	๑๗๐	๗๘๙	ก่อนหน้านั้นไม่มีสถิติ ไม่ได้แยกไว้
๒๔๗๓	๒๒	๑๐๒	๑๒๖	๕๕๓	๒	๔	๑๕๑	๖๕๘	
๒๔๗๔	๑๕	๕๖	๑๐๕	๔๕๕	๒	๑	๑๒๒	๕๑๒	
๒๔๗๕	๘	๓๑	๙๑	๔๐๑	๑	๑	๑๐๓	๔๓๓	
๒๔๗๖	๖	๒๒	๙๑	๓๙๗	๒	๒	๙๕	๔๒๑	
๒๔๗๗	๑๐	๓๘	๗๔	๓๓๒	๓	๓	๘๗	๓๗๓	
๒๔๗๘	๑๒	๓๙	๖๓	๓๐๙	๒	๒	๗๗	๓๕๐	
๒๔๗๙	๒๘	๙๗	๖๓	๓๒๖	๒	-	๙๓	๔๒๓	
๒๔๘๐	-	-	-	-	-	-	๗๙	๓๑๙	
๒๔๘๑	-	-	-	-	-	-	๖๑	๒๗๓	
๒๔๘๒	-	-	-	-	-	-	๗๐	๒๓๔	
๒๔๘๓	-	-	-	-	-	-	๕๒	๒๒๔	
๒๔๘๔	-	-	-	-	-	-	๓๓๘	๑๔๔๗	
๒๔๘๕	-	-	-	-	-	-	๒๕๔	๙๕๙	
๒๔๘๖	-	-	-	-	-	-	๒๐๖	๑๐๐๙	
๒๔๘๗	-	-	-	-	-	-	๑๖๙	๗๐๖	
๒๔๘๘	-	-	-	-	-	-	๕๑	๒๐๔	
๒๔๘๙	-	-	-	-	-	-	๕๗	๑๕๖	
๒๔๙๐	-	-	-	-	-	-	๑๐๐	๖๘๒	

(ต่อ)

ปี	ไทย		จีน		ญวน		รวม		หมายเหตุ
	โรง	หญิง	โรง	หญิง	โรง	หญิง	โรง	หญิง	
๒๔๘๑	-	-	-	-	-	-	๑๐๐	๖๘๒	
๒๔๘๒	-	-	-	-	-	-	๕๕	๕๕๑	
๒๔๘๓	-	-	-	-	-	-	๕๒	๕๐๖	
๒๔๘๔	-	-	-	-	-	-	๘๒	๓๓๒	
๒๔๘๕	-	-	-	-	-	-	๓๘	๕๑๕	
๒๔๘๖	-	-	-	-	-	-	๓๓	๕๕๖	
๒๔๘๗	-	-	-	-	-	-	๓๐	๖๓๒	
๒๔๘๘	-	-	-	-	-	-	๖๘	๕๕๐	
๒๔๘๙	-	-	-	-	-	-	๖๕	๕๔๕	
๒๕๐๐	-	-	-	-	-	-	๕๕	๕๒๕	จีน ๔ โรง
๒๕๐๑	-	-	-	-	-	-	๕๕	๓๕๕	" "
๒๕๐๒	-	-	-	-	-	-	๕๓	๓๐๘	" "
๒๕๐๓	-	-	-	-	-	-	๕๑	๒๕๘	" "
									ปรากฏว่าอำเภอบ่อ ป้อมปราบและอำเภอบ่อ พระนครมีมากที่สุด

รัฐบาลโดยเห็นชอบด้วยกับนโยบายเลิกโรงหมิงนครโสเภณี ซึ่งเห็นว่าระบบการจดทะเบียนใช้บังคับไม่ทั่วถึง แต่เห็นว่าวิธียกเลิกของสันนิบาตชาติไม่เหมาะสมกับภาวะของประเทศที่เรียกให้เลิกอย่างปัจจุบันทันด่วน ควรใช้วิธีค่อยทำค่อยไป และให้มีการเตรียมการตามที่ตกลงในที่ประชุมที่เมืองบันดง นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการเตรียมงานด้านสาธารณสุข และแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการซื้อเด็กและพวกที่แสวงหาประโยชน์จากหญิงที่เรียกว่า "แมงดา" อีกด้วย (๒๑)

ต่อมาเนื่องจากความล้มเหลวของสันนิบาตชาติจึงทำให้นโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้หยุดขงักลงจนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๕๒ เมื่อสมัชชาใหญ่สหประชาชาติลงมติให้เลิกระบบจดทะเบียนของหญิงโสเภณี ประเทศไทยจึงเลิกจดทะเบียนโดยกระทรวงมหาดไทยถือเป็นทางปฏิบัติที่จะไม่รับจดทะเบียนตั้งแต่นั้นมา จนกระทั่งภายหลังจึงได้มีคำสั่งห้ามรับจดทะเบียนในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ เพราะในปี พ.ศ. ๒๔๕๘ นี้ รัฐบาลไทยได้รับแจ้งจากเลขาธิการองค์การสหประชาชาติให้ปฏิบัติตามอนุสัญญาฉบับรวมที่ได้ลงมติในปี พ.ศ. ๒๔๕๒ ซึ่งประเทศไทยเห็นชอบด้วย จึงได้เตรียมการยกเลิกพระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ. ๑๒๗ เสีย โดยการจัดตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งทำหน้าที่พิจารณาร่างกฎหมายขึ้นใช้แทนกฎหมายฉบับเก่าเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายสหประชาชาติ แต่ก็ยังไม่ได้ประกาศใช้เนื่องจากรัฐบาลยังไม่มึนโยบายตกลงเลิกจดทะเบียนโสเภณีโดยเด็ดขาด ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๕๙ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยให้มีการพิจารณาเรื่องที่จะวางโครงการปราบปรามและยกเลิกโสเภณีอีกตลอดจนเรื่องการจัดอบรมปรับสภาพหญิงโสเภณีด้วย แต่เรื่องก็เงียบไปอีก จนกระทั่งมีการเปลี่ยนรัฐบาลชุดใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ และในวันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๓ รัฐบาลชุดนี้จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ นับแต่นั้นมา รัฐบาลจึงได้เริ่มลงมือปฏิบัติตามนโยบายยกเลิกของสหประชาชาติโดยแท้จริง อย่างไรก็ตามอย่างไรก็ดี เหตุผลในประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้กล่าวไว้ว่า กฎหมายว่าด้วยการป้องกันสัญจรโรค ร.ศ. ๑๒๗ มีบทบัญญัติไม่รัดกุมและมิได้ควบคุมมิให้มีการค้าประเวณีในลักษณะเป็นการเปิดเผยและน่าอับอาย หรือกระทำการเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน ทั้งไม่มีบทบัญญัติปราบการค้าประเวณีแก่บุคคลที่เป็นชาย จึงประกาศใช้กฎหมาย

(๒๑) Morris G. Fox, บันทึกเรื่องการโสเภณีในประเทศไทย สํารวจเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๐ เอกสารสภาวิจัยแห่งชาติ สก.ที่ ๖/๒๕๐๓ หน้า ๑-๒

ฉบับใหม่เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น (๒๒)

ข้อที่น่าสังเกตุก็คือ แม้ในพระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีฉบับใหม่ นี้ จะได้บัญญัติให้ส่งตัวโสเภณีเข้ารับการรักษารักษาหรืออบรมฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์ แต่เหตุผลในการประกาศใช้กฎหมายมีใ้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ความมุ่งหมายในการแก้ไขให้โสเภณีเลิกประกอบอาชีพอันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

ในระยะนับตั้งแต่ใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีเป็นต้นมา โสเภณีในประเทศไทยทุกคนเปลี่ยนฐานะเป็นโสเภณีเถื่อน เพราะกฎหมายไม่ยอมรับฐานะของโสเภณีอย่างใดก็ดี หากจะพิจารณาถึงจำนวนโสเภณีที่ถูกต้องตามกฎหมาย ในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ก่อนประกาศใช้กฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่ามีจำนวนโรงอยู่เพียง ๔๑ โรงและโสเภณีจำนวน ๒๕๕ คน เท่านั้น ซึ่งเท่ากับว่าการประกาศใช้กฎหมายในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ทำให้โสเภณีกลายเป็นโสเภณีเถื่อนไปเพียง ๒๕๕ คน เพราะนอกจากจำนวนนี้แล้ว โสเภณีล้วนมีฐานะเป็นโสเภณีเถื่อนทั้งสิ้นอันเนื่องมาจากกระทรวงมหาดไทยเลิกร บัณฑิตทะเบียนโสเภณีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ในระยะที่ใช้พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณีเป็นต้นมา กฎหมายได้วางบทลงโทษบุคคลผู้ค้าประเวณีโดยได้กำหนดไว้ในมาตรา ๕ ของกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

มาตรา ๕ ผู้ใดเพื่อการค้าประเวณีกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) เขาติดคอ ชักชวน แนะนำตัว ติดตาม หรือรับเรี่ยวบุคคลตามถนนหรือสาธารณะสถาน หรือกระทำการดังกล่าวในที่อื่นใดอันเป็นการเปิดเผยและน่าอัปยศหรือเป็นที่เดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน .

(๒) เตรีงเตรหรือคอยอยู่ตามถนนหรือสาธารณะสถานในลักษณะหรืออาการที่เห็นได้ว่าเป็นการเรียกรอการติดต่อในการค้าประเวณี

(๓) เข้าไปนั่งสูมในสถานการค้าประเวณี
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (๒๓)

นอกจากนี้ตามมาตรา ๖ และมาตรา ๗ ยังได้กำหนดลงโทษบุคคลที่กระทำความผิดในสถานการค้าประเวณี และบุคคลที่กระทำการค้าประเวณีต่อบุคคลเพศเดียวกันด้วย

(๒๒) พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ เหตุผลที่ประกาศใช้พระราชบัญญัติ

(๒๓) พระราชบัญญัติปรามการค้าประเวณี พ.ศ. ๒๕๐๓ มาตรา ๕

สำหรับในเรื่องนี้มีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่าลักษณะของกฎหมายเกี่ยวกับโสเภณีของไทยมีลักษณะเป็นการปฏิบัติตามนโยบายของสหประชาชาติ โดยถือหลักระบบห้าม (Prohibition) มากกว่าเป็นระบบยกเลิก (Abolition) (๒๔) และได้อธิบายสาระสำคัญถึงข้อแตกต่างของระบบทั้งสองไว้ดังนี้

นโยบายของระบบห้ามหรือ Prohibitionist Policy นั้น เป็นนโยบายที่รัฐถือว่าโสเภณีเป็นสิ่งชั่วร้าย จึงมิได้ส่งเสริมอาชีพดังกล่าว โดยการให้มีการตั้งโรงและจดทะเบียนโสเภณี แต่รัฐก็ได้มุ่งขจัดให้หมดไปอย่างสิ้นเชิง เพราะถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสังคม (necessary evil) เพียงแต่ไม่ส่งเสริมสนับสนุน และหญิงโสเภณีจะประกอบอาชีพของตนได้ก็เฉพาะภายในขอบข่ายแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย เป็นต้นว่า กำหนดบทลงโทษแก่หญิงโสเภณีที่คอยเตร็ดเตร่หาลูกค้าตามถนนหนทาง การค้าประเวณีที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่สาธารณชน เป็นต้น

ส่วนนโยบายของระบบยกเลิกหรือ Abolitionist Policy นั้น เป็นนโยบายที่รัฐถือว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งชั่วร้าย และต้องการมุ่งขจัดอาชีพดังกล่าวให้หมดสิ้นไปจากสังคม โดยการออกกฎหมายลงโทษแก่บุคคลที่ทำการค้าประเวณีและผู้ส่งเสริมการค้าประเวณี รัฐไม่ยอมรับเรื่องโสเภณีใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งนโยบายนี้สหประชาชาติมุ่งต้องการให้ประเทศต่างๆ ใช้นโยบายนี้มากกว่าในนโยบายอันแรก แต่ก็มิได้กล่าวไว้ในบทบัญญัติใดโดยตรง (๒๕)

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงนโยบายในเรื่องโสเภณีของไทยแล้ว เห็นว่ายากที่จะถือว่านโยบายโสเภณีของไทยเป็นไปในระบบใดระบบหนึ่งดังกล่าวข้างต้น เพราะคำว่าระบบห้าม (Prohibition) หรือ ระบบยกเลิก (Abolition) ไม่เคยมีคำจำกัดความไว้แต่อย่างใดเลย นอกจากนี้ กฎหมายของไทยได้วางบทบัญญัติเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ผู้ใช้กฎหมายได้พิจารณาตีความใช้กฎหมายไว้กว้างขวาง จึงเป็นการยากที่จะถือว่ากฎหมาย

(๒๔) เสริมศักดิ์ เทพาคำ "ความสัมพันธ์ระหว่างหญิงนครโสเภณีกับสังคมและกฎหมาย" บทบัญญัติ เล่ม ๒๐ ตอน ๑ (มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๔๓

(๒๕) เรื่องเดียวกัน

ของไทยเป็นระบบใดระบบหนึ่งตั้งกล่าวข้างต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายของไทย
 ในขณะนี้จะเห็นได้ว่าเป็นการดำเนินนโยบายในลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้สอดคล้องกับ
 ภาวะของประเทศ การดำเนินนโยบายดังกล่าวนี้ ก็มีได้ถือว่าขัดกับหลักของสหประชาชาติแต่
 อย่างไม่ เพราะแม้อนุสัญญาฉบับรวมจะระบุไว้ว่า "การค้าประเวณีและการหลอกลวงสตรีไป
 เป็นโสเภณีนั้น เป็นสิ่งทำลายศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ที่ ยังเป็นอันตรายต่อตัวบุคคล ครอบครัว
 และชุมชนก็ตาม" แต่ใจความดังกล่าวก็มีได้ระบุว่าการค้าประเวณีเป็นสิ่งผิดกฎหมาย
 หรือต้องได้รับโทษแต่ประการใดไม่^(๒๖) ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าประเทศไทยเราได้ใช้นโยบาย
 เรื่องโสเภณีในลักษณะที่เหมาะสมกับภาวะของประเทศในปัจจุบัน

ในระยะที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณีแล้ว สภาพของ
 โสเภณีมีลักษณะคล้ายกับปลายระยะที่มีการใช้พระราชบัญญัติป้องกันสัญจรโรค กล่าวคือส่วน
 ใหญ่เป็นโสเภณีเถื่อน และมีปรากฏอยู่ทั่วไปเป็นจำนวนมาก มีจำนวนโดยประมาณคงจะไม่ต่ำ
 กว่า ๒๐,๐๐๐ คน เพราะเคยมีผู้สำรวจและประมาณจำนวนโสเภณีไว้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ว่า
 มีจำนวนประมาณ ๒๐,๐๐๐ คน และจำนวนครึ่งหนึ่งทำการค้าในพระนคร ชนบุรีและจังหวัด
 ใหญ่ ๆ ^(๒๗) ฉะนั้นในขณะนี้จึงคาดว่าปริมาณคงจะมีมากขึ้นกว่าเดิม เพราะปัจจุบันไทย
 เรามีก่อเมืองเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑๗.๔ ล้านในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มาเป็นจำนวน ๒๖.๒ ล้านใน
 ปี พ.ศ. ๒๕๐๓^(๒๘) แต่ในระยะปี พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา กฎหมายปราบการค้าประเวณี
 ได้มีผลบังคับใช้ และโดยที่บทบัญญัติของกฎหมายฉบับที่บัญญัติให้อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์มี
 อำนาจสั่งให้ส่งโสเภณีไปรับการอบรมฝึกอาชีพในสถานสงเคราะห์หลังจากพ้นโทษตามกฎหมาย
 ในเรื่องนี้เองจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปและลักษณะการค้าประเวณี กล่าวคือบรรดา
 โสเภณีจำนวนไม่น้อยในเมืองใหญ่ ๆ โดยเฉพาะในพระนครได้เปลี่ยนมาค้าประเวณีในรูปที่
 ประกอบอาชีพอื่นบ้างหน้า เป็นต้นว่าเป็นพาหนะรถแท็กซี่และไนท์คลับ เป็นหญิงรับจ้างนวด
 ตามร้านตัดผมและสถานอาบน้ำ ตลอดจนการเข้าโรงแรมอยู่เพื่อการค้าประเวณี ทั้งนี้เพื่อ

(๒๖) การศึกษาเรื่องการค้าสตรีและการโสเภณี เอกสารสภาวิจัยแห่งชาติ (ไม่ปรากฏ
 ปีและเลขที่) หน้า ๑๑

(๒๗) Fox, หน้า ๓

(๒๘) สมุคสถิติที่สำคัญ สำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ หน้า ๒

หลักเลี่ยงการถูกจับกุม อันที่จริงแล้วสิ่งที่โสภณภักดิ์ก็คือการถูกส่งตัวเข้าสถานสงเคราะห์ ก็เพื่อรับการอบรมฝึกอาชีพและปรับสภาพมากกว่าการได้รับโทษตามกฎหมายซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นโทษปรับมากกว่าโทษจำคุก ดังนั้นในระยะนี้จึงปรากฏว่าโรงแรมก็ดี บาร์และไนท์คลับก็ดี ตลอดจนสถานที่อาบน้ำเพิ่มขึ้นในพระนครอย่างมากมาย เพราะการค้าประเวณีในรูปที่อาศัยอาชีพอื่นมันหันนั้น ย่อมยากแก่การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะเข้าทำการจับกุม และบางครั้งก็ไม่ผิดกฎหมาย ส่วนการค้าประเวณีตามสำนักค้าประเวณีลดลงอย่างมากมาย แต่ก็ไม่หมดสิ้นไปทีเดียวคงมีการทำเป็นธุรกิจอยู่อย่างซ่อนเร้นและไม่เป็นที่เปิดเผยเหมือนแต่ก่อน โดยเหตุนี้ในบางครั้งเมื่อเจ้าหน้าที่เข้าทำการกวาดล้างจับกุมบุคคลเหล่านั้นพร้อม ๆ กัน จึงปรากฏว่าจับได้จำนวนไม่น้อยเหมือนกัน

สำหรับความรู้ซึ่งและท่าทีของสังคมต่อหญิงประเภทนี้ ก็คงมีอยู่อย่างเค็มเช่นเดียวกับสมัยก่อน ๆ คือ รู้สึกรังเกียจเหยียดหยามถือเป็นที่รังเกียจไม่มีใครคบค้าสมาคมด้วย แต่ทว่าได้มีความรู้สึกทำนองดังกล่าวยอมคล้อยลง โดยเข้าใจว่าโสภณภักดิ์เป็น "สิ่งชั่วที่จำเป็น" (necessary evil) สำหรับผู้ชาย, จะเห็นได้จากสำรวจความคิดเห็นของประชาชนชายหญิงทั่วไปของสภาวิจัยเกี่ยวกับความจำเป็นในการมีโสภณภักดิ์ซึ่งปรากฏว่า ประชาชนเห็นว่าโสภณภักดิ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชนมีจำนวนถึง ๖๘.๘ เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เห็นว่าไม่จำเป็นมีเพียง ๒๗.๔ เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ที่เหลืออีก ๓.๘ เปอร์เซ็นต์ไม่ให้คำตอบ (๒๕) ดังนั้นในระยะนี้แม้ประชาชนโดยทั่วไปจะเหยียดหยามโสภณภักดิ์ แต่การที่ชายเข้าไปเกี่ยวข้องกับโสภณภักดิ์ไม่ค่อยเป็นที่ถูกเหยียดหยามเท่าใดนัก

ฉะนั้น ในระยะนี้จึงสรุปได้ว่า จากการมีพระราชบัญญัติปราบการค้าประเวณีที่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการฝึกอาชีพและปรับสภาพหญิงโสภณภักดิ์ในสภาพสงเคราะห์นี้เอง จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนรูปการค้าประเวณีที่อยู่ในลักษณะแอบแฝงเอาอาชีพอื่นขึ้นบังหน้า เช่นเดียวกับที่ประเทศอื่น ๆ เคยประสบมา

---

(๒๕) สวัสดิ์ ประทุมราช (คัดย่อ) "บทคัดย่อบางส่วนจากรายงานการวิจัยเรื่องหญิงนครโสภณภักดิ์ของสาขาสังคมวิทยา สภาวิจัยแห่งชาติ" วารสารการวิจัยทางการศึกษา เล่มที่ ๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม-เมษายน (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ) หน้า ๖๕

บทที่ ๓

ปัจจัยที่ทำให้หญิงเป็นโสเภณี

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า โสเภณีเป็นสิ่งชั่วร้ายที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นระเบียบขึ้นในสังคม (Social Disorganization) และเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมพิการ์ (Social pathology) เช่นเกี่ยวกับการกระทำผิดอื่น ๆ ที่เป็นอาชญากรรม ปัจจุบันนี้แม้อาชีพค้าประเวณีจะเป็นที่รังเกียจเหยียดหยามดูถูกดูหมิ่นจากสังคมโดยทั่วไป แต่ปรากฏว่าจำนวนโสเภณีได้ทวีเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ จึงเป็นที่น่าสงสัยว่าอะไรเป็นมูลเหตุที่ชักจูงหญิงต้องมาประกอบอาชีพอันเป็นที่รังเกียจแก่สังคม เพราะโดยทั่วไปแล้วมนุษย์ควรมุ่งปรารถนาประกอบอาชีพที่ได้รับการยกย่อง นับถือจากสังคมมากกว่าที่จะยอมให้ตนถูกเหยียดหยามจากสังคม ดังนั้น ในการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีทั่วไป จึงมีการศึกษาเกี่ยวกับมูลเหตุที่ชักจูงให้หญิงต้องมาประกอบอาชีพดังกล่าว และจากการศึกษาเกี่ยวกับมูลเหตุก็ได้มีผู้สรุปไว้ซึ่งส่วนมากก็คล้ายคลึงกัน ได้แก่การมีสภาพทางจิตผิดปกติ การมีสติปัญญาต่ำ การไร้การศึกษา ความวิปริตในทางเพศ การมีสภาพครอบครัวที่ไม่มั่นคง ที่อยู่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี และความยากจน^(๑)

ในค่านเกี่ยวกับการสงเคราะห์หญิงโสเภณี การศึกษาถึงมูลเหตุถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ทราบถึงการกระทำผิดของบุคคลในทางที่ขัดแย้งกับความ เป็นระเบียบของสังคม อันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาวางแผนทางให้การสงเคราะห์ที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจจะเปรียบได้กับการรักษาคนไข้ของนายแพทย์ที่จะต้องมีการวินิจฉัย ๓ ประการคือ การตรวจ (diagnosis) การสั่งยา (prescription) และการรักษา (treatment) กรรมวิธีเหล่านี้ถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งของแพทย์ที่จะต้องตรวจเพื่อทราบสมุฏฐานของโรคก่อนที่จะสั่งยาและรักษาคนไข้ต่อไป^(๒) ฉะนั้นในการศึกษาถึงสาเหตุที่หญิงกลายเป็นโสเภณีก็เช่นเดียวกัน ย่อมจะ

(๑) มูลเหตุการเป็นหญิงโสเภณี หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๗

(๒) เสรีน ปุณณะหิตานนท์ อาชญาวิทยาและการกระทำผิดเกี่ยวกับเด็ก บรรยายที่ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. ๒๕๐๓ (ไม่มีสารพิมพ์)

ถือ เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะใช้วางแนวทางให้การสงเคราะห์เพื่อฝึกอาชีพและปรับสภาพ
หญิงโสเภณีให้ได้ผลต่อไป

ก่อนที่จะกล่าวถึงมูลเหตุของการเป็นโสเภณีต่อไป ใครจะกล่าวถึงคำว่ามูลเหตุเสีย
ก่อน คำว่า "มูลเหตุ" นี้ มีผู้กล่าวไว้ว่า หมายถึงปัจจัยหรือตัวประกอบ (factors) ที่
มีส่วนช่วยให้เกิดสิ่งใหม่หรือพลัง (force) ใหม่ขึ้น มูลเหตุนี้ย่อมมาก่อนผล (effect)
และเมื่อมีผลเกิดขึ้นย่อมมีมูลเหตุมาก่อนเสมอ (๓) จากความหมายดังกล่าวย่อมเข้าใจได้ว่า
มูลเหตุหมายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้บุคคลตัดสินใจกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่งนั่นเอง และ
ในเรื่องที่เกี่ยวกับโสเภณีจึงหมายถึงสิ่งที่มีอิทธิพลผลักดันให้หญิงตัดสินใจเลือกเอาการประกอบ
การค้าประเวณีเป็นอาชีพ

อย่างไรก็ดี ในการศึกษาเกี่ยวกับมูลเหตุของการเป็นโสเภณีโดยทั่ว ๆ ไป ย่อมยาก
ที่จะกล่าวอย่างแน่ชัดว่าอะไรเป็นสาเหตุอันแท้จริง เพราะมูลเหตุของการเป็นโสเภณีย่อม
เกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่มีอิทธิพลในตัวบุคคลนั้น ฉะนั้นที่จะกล่าวต่อไปจึงเป็นการกล่าว
ถึงมูลเหตุทั่ว ๆ ไปโดยมิได้คำนึงถึงว่าจะจะเป็นมูลเหตุทางตรงหรือทางอ้อม และในขั้นก่อนจะ
กล่าวถึงมูลเหตุจะขอกล่าวถึงลักษณะบางประการของมูลเหตุเพื่อสะดวกแก่การศึกษาต่อไป คือ

(๑) โดยที่ปัจจัยหลาย ๆ ปัจจัยมีส่วนโน้มน้าวต่อความประพฤติของบุคคล (multiple
factors) ฉะนั้น อิทธิพลที่มีอยู่เหนือความประพฤติของบุคคลจึงประกอบด้วยปัจจัยหลาย
ประการ ทั้งที่เป็นปัจจัยทั่ว ๆ ไป (general causation) ที่มีอิทธิพลอยู่รอบ ๆ ตัวผู้กระ
ทำผิด อันได้แก่สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และปัจจัยโดยเฉพาะเจาะจง (specific causation)
ที่ถือเป็นเหตุผลักดันที่สำคัญให้บุคคลประพฤติผิด และเพื่อที่จะวางแนวทางให้การสงเคราะห์
โสเภณีที่ถูกต้องให้ได้ผล จึงต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวนี้ทั้งสองประการ คือ มุ่งแก้ไขมิให้
บุคคลต้องได้รับอิทธิพลจากปัจจัยโดยทั่วไปและแก้ไขปัจจัยโดยเฉพาะด้วย การแก้ไขจึงควร
ทำเป็นกลุ่ม (group work) และรายบุคคล (case work)

---

(๓) พันโท สมคิด ศรีสังคม การคุมประพฤติเด็กและเยาวชน (วิทยานิพนธ์ สำนัก
อ. เมธี บริษัท ส. ศิลปการพิมพ์ จำกัด พ.ศ. ๒๕๐๔) หน้า ๖

(๒) พฤติกรรมของบุคคลจะเป็นไปในทางใดขึ้นอยู่กับธรรมชาติดั้งเดิม สิ่งแวดล้อม บุคคลิกภาพ และสถานการณ์ ซึ่งอาจจะเขียนเป็นโครงสร้างได้ดังนี้

ธรรมชาติดั้งเดิม (original nature) + สิ่งแวดล้อม (environment) =
บุคลิกภาพ (personality)

บุคลิกภาพ (personality) + สถานการณ์ (situation)
พฤติกรรม (behaviour)

โดยเหตุนี้ พฤติกรรมของบุคคลจึงเกี่ยวข้องกับธรรมชาติดั้งเดิมอันเป็นกรรมพันธุ์ และชีวิตร่างกายที่ได้รับจากบรรพบุรุษ ประกอบกับสิ่งแวดล้อมซึ่งหมายถึงสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวบุคคลตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งคลอดและเติบโตขึ้น จนกลายเป็นบุคลิกภาพของบุคคล บุคลิกภาพอันนี้เองเมื่อได้รับการกระทบจากสถานการณ์เฉพาะอย่างเข้า จึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบเป็นพฤติกรรมของบุคคลขึ้น ที่จะเป็นไปในทางใดแล้วแต่เวลา สถานที่ และความรุนแรงของสถานการณ์ แต่ที่นับว่าสำคัญที่สุดก็คือ บุคลิกภาพของบุคคลนั่นเอง (๔)

ฉะนั้น ที่จะกล่าวต่อไป จึงจะกล่าวถึงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลอันได้แก่ปัจจัยต่าง ๆ ที่โน้มน้าวให้บุคคลกลายเป็นโสเภณี ปัจจัยเหล่านี้จึงมีทั้งที่เกี่ยวข้องกับตัวของบุคคลเอง และที่ไม่เกี่ยวกับตัวของบุคคล หรือกล่าวได้ว่าเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของสังคมรอบค่าน ซึ่งจะขอกล่าวตามหัวข้อดังนี้

ก. ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล

- ๑. ปัจจัยทางชีววิทยา (Biological Factors)
- ๒. ปัจจัยทางสรีรวิทยา (Physiological Factors)
- ๓. ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors)

ข. ปัจจัยที่เกี่ยวกับสังคม

- ๑. ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว (Family Factors)
- ๒. ปัจจัยเกี่ยวกับนิเวศน์ (Ecological Factors)

---

(๔) พ.ศ.ท. ชาย เสวีกุล อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๖) หน้า ๑๘๖-๑๘๘

๓. ปัจจัยเกี่ยวกับความยากจน (Poverty of Economic Factors)

๔. ปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Factors)

ก. ปัจจัยที่เกี่ยวกับตัวบุคคล

๑. ปัจจัยทางชีววิทยา (Biological Factors)

ความเชื่อที่ว่า ปัจจัยทางชีววิทยาเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับความประพฤติของบุคคลได้มีมานานแล้ว และได้แพร่หลายยิ่งขึ้นในสมัยปลายศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อ Lombroso ได้แบ่งประเภทของอาชญากรไว้ ๔ ประเภท คือ พวกอาชญากรโดยกำเนิด (Born Criminal) อาชญากรที่วิกลจริต (The insane criminal) อาชญากรที่กระทำผิดเพราะความกดดันทางอารมณ์ (The criminal by passion) และอาชญากรที่กระทำผิดเป็นครั้งคราว (The occasional criminal) และมีความเห็นว่า พวกอาชญากรโดยกำเนิดมีอยู่มากและไม่มีทางแก้ไขให้กลับตนเป็นคนดี ต่อมา Garafalo และ Ferri ได้สนับสนุนและให้ความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับความผิดปกติในร่างกายมนุษย์เป็นมาตั้งแต่เกิด จึงทำให้ความคิดพวกนี้ได้รับความเชื่อถือในสมัยนั้น และมีชื่อว่าเป็นสำนัก positive แต่ก็ได้รับความนิยมน้อยลงมานัก เมื่อมีผู้ศึกษาค้นคว้าอีกหลายคน เช่น Dr. Charles Goring และ Ernest A. Hooton ได้คัดค้านทฤษฎีดังกล่าวว่า ผู้กระทำผิดโดยทั่วไปไม่มีทั้งลักษณะผิดปกติและไม่ผิดปกติปะปนกันอยู่ ไม่มีหลักเกณฑ์การแบ่งลักษณะของอาชญากร จึงทำให้สำนัก Positive เสื่อมความเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม แม้ความเชื่อเกี่ยวกับปัจจัยทางชีววิทยาจะเสื่อมความนิยมก็ตาม แต่ปัจจัยทางชีววิทยาก็ยังถือว่าเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติผิดของบุคคล โดยถือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ กล่าวคือ บุคคลที่เกิดมามีจะได้รับ การถ่ายทอดลักษณะมาจากบรรพบุรุษ และการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวนี้อาจถือได้ว่าเป็นการประพฤติของบุคคลย่อมได้รับอิทธิพลของการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมาตั้งแต่เกิด

ทฤษฎีเกี่ยวกับการถ่ายทอดลักษณะบางประการของบิคามารคาและบรรพบุรุษมาสู่บุตรที่ถือ เป็นปัจจัยทางชีววิทยานี้ อาจอธิบายได้ว่า บุคคลมีกำเนิดขึ้นมาจากการผสมระหว่าง Spermatozoa กับ Ovule ของบิคามารคา ทำให้เกิดการปฏิสนธิในครรภ์มารดา การปฏิสนธินี้ไ้ผ่าน

การเจริญเติบโตโดยการแบ่งเซลล์ตั้งแต่เริ่มจาก ๑ เป็น ๒ เป็น ๔ เรื่อยไป และในเซลล์ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มแรกของชีวิตนี้จะมีสิ่งที่เรียกว่า จีนส์ (Genes) ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยบุคคลจะไ้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา จีนส์จะอยู่เรียงกันเป็นกลุ่มคล้ายเส้นค้ายซึ่งเรียกว่า โครโมโซม (Chromosomes) จีนส์แต่ละอันจะอยู่ประจำกับที่ และมีความสำคัญต่อชีวิตที่จะเกิดขึ้นใหม่ ถ้าหากโครโมโซมอันหนึ่งอันใดทำหน้าที่บกพร่องชีวิตที่จะเกิดขึ้นใหม่ย่อมจะไ้รับผลแห่งความบกพร่องนั้น อาจจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจก็ได้ เป็นต้นว่าอาจมีการเปลี่ยนแปลงในอวัยวะไม่ครบ ๓๒ ประการ หรือมีจิตใจและสติปัญญาบกพร่อง

ในการเจริญเติบโตของ เซลล์แต่ละฝ่ายระหว่างชายกับหญิงและเกิดเป็นเซลล์ใหม่นั้น เซลล์ของแต่ละฝ่ายซึ่งแต่เดิมมีอยู่ ๔๘ ชิ้น จะทำหน้าที่ลดจำนวนโครโมโซมลงเหลือฝ่ายละ ๒๔ ชิ้น และโดยการรวมตัวของโครโมโซมซึ่งประกอบด้วยจีนส์นี้ ทำให้เกิดการถ่ายทอดลักษณะของบรรพบุรุษมายังบุตร ฉะนั้นบุตรที่เกิดมาจึงมีลักษณะต่างกับบุคคลทั่ว ๆ ไป แต่ก็มีลักษณะบางประการที่ไ้รับการถ่ายทอดจากบิดามารดา เป็นต้นว่า สีของดวงตา ผิวของร่างกาย หรือสติปัญญา จึงทำให้ลักษณะของบุตรที่เกิดมามีลักษณะคล้ายกับบิดามารดาอยู่บางประการ

ในการรวมตัวระหว่างโครโมโซมของฝ่ายบิดากับของฝ่ายมารดานั้น มีผลทำให้บุตรที่เกิดมามีลักษณะที่ดีเป็นปกติหรือมีจิตใจผิดปกติก็ได้ ทั้งนี้ยอมแล้วแต่การรวมตัวของจีนส์ที่ไ้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา ฉะนั้นในรายที่บิดามารดามีร่างกายหรือจิตใจผิดปกติ โอกาสที่บุตรจะไ้รับการถ่ายทอดความผิดปกติย่อมมีมากกว่าในรายที่บิดามารดาเป็นปกติ แต่ก็ไม่ไ้ได้หมายความว่า บิดาหรือมารดาที่มีร่างกายหรือจิตใจผิดปกติแล้ว บุตรที่เกิดมาจะมีกายหรือจิตใจผิดปกติเสมอไป ทั้งนี้ยอมแล้วแต่การถ่ายทอดของจีนส์^(๕) โดยปกติจีนส์ยอมมีอยู่ ๒ ประเภท ประเภทหนึ่งมีคุณสมบัติถ่ายทอดได้เสมอ เรียกว่า Dominant อีกประเภทหนึ่งมีคุณสมบัติไม่ถ่ายทอด เรียกว่า Recessive เว้นแต่จะมีจีนส์คู่ประเภทเดียวกัน ฉะนั้น ถ้าหากเกิดการรวมตัวระหว่างจีนส์ที่มีคุณสมบัติถ่ายทอดแล้ว บุตรที่เกิดมาย่อมจะปกติ

---

(๕) August Vollmer, The Criminal (Brooklyn: The Foundation Press, Inc., 1949) หน้า ๗๑-๘๖

แต่ถ้าเกิดการรวมตัวระหว่างจีนส์ที่เป็นพวกมีคุณสมบัติไม่ถ่ายทอดเข้าด้วยกัน บุตรที่เกิดมาย่อมมีลักษณะดึกดำบรรพ์จะเป็นร่างกายหรือจิตใจก็ได้ ถ้าสมมติให้คุณสมบัติที่ถ่ายทอด (Dominant) เป็น D และพวกที่มีคุณสมบัติไม่ถ่ายทอด (Recessive) เป็น R ซึ่งในเรื่องนี้ Mendel ได้เป็นผู้ค้นพบและตั้งเป็นกฎขึ้น โดยเขียนเป็นสมการดังนี้

$$\begin{aligned} DD + DD &= DD \\ DD + DR &= DD, DR \\ DR + DR &= DD, DR, RR \end{aligned} \quad (b)$$

สมการนี้อาจอธิบายได้ว่า ในกรณีที่บิดามารดาเป็นปกติ บุตรที่เกิดมามักปกติ ถ้าในกรณีที่บิดาหรือมารดาคนใดคนหนึ่งมีส่วนดึกดำบรรพ์มาบ้าง บุตรที่เกิดมาอาจจะปกติ หรืออาจดึกดำบรรพ์ได้บ้าง ถ้าหากจีนส์ของบิดามารดาคล้ายกันและจับคู่กัน และในกรณีสุดท้ายที่บิดาและมารดาต่างมีส่วนดึกดำบรรพ์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย บุตรที่เกิดมาอาจจะปกติ หรืออาจดึกดำบรรพ์บ้าง หรืออาจจะดึกดำบรรพ์ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วโอกาสที่จะดึกดำบรรพ์ย่อมมีมาก ทั้งนี้ เพราะจีนส์ที่ดึกดำบรรพ์ของบิดามารดามีโอกาสจะคู่กันได้ง่าย จึงถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวมายังบุตร

ในการถ่ายทอดคุณลักษณะของ บิดามารดามายังบุตร สิ่งที่บุตรได้รับมาจากบิดามารดาที่สำคัญมีอยู่ ๔ ประการ คือ

- (ก) อวัยวะและประสาทต่าง ๆ เช่นบุตรมีรูปร่างหน้าตาคล้ายบิดามารดา
- (ข) สัญชาตญาณและความโน้มเอียงต่าง ๆ คล้ายบรรพบุรุษ
- (ค) โรคภัยบางอย่าง เช่น วัณโรค กามโรค ฯลฯ
- (ง) คุณลักษณะของจิตใจ สติปัญญา ความคิด ความจำ ความคิดริเริ่มคิดอ่านต่าง ๆ ยอมรับเอามาได้ (๗)

การเกี่ยวเนื่องในทางปัจจัยของชีววิทยาอันนี้เอง ทำให้บุตรได้รับการถ่ายทอดลักษณะบางประการมาจากบิดามารดาทางกรรมพันธุ์ การถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์นี้ ถ้าหากบิดามารดา

(๖) พ.ศ.ท. ชาย หน้า ๖๕

(๗) ไชยเจริญ สันติศิริ อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (ภาค ๑) พิมพ์ครั้งที่ ๒ (โรงพิมพ์พิทยา พ.ศ. ๒๕๐๒) หน้า ๕๐-๕๑

เป็นผู้ที่มีร่างกายและจิตใจเป็นปกติ บุตรที่เกิดมาย่อมจะไม่ค่อยทำความเดือดร้อนแก่สังคม ในทางตรงข้าม ถ้าบิดามารดาเป็นผู้ที่มีร่างกายและจิตใจผิดปกติแล้ว บุตรที่เกิดมาย่อมมี โอกาสประพฤตินิดและก่อความเดือดร้อนแก่สังคมได้ง่าย แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าในราย ที่บิดามารดามีกายและจิตใจผิดปกติแล้ว บุตรที่เกิดมาจะเป็นอาชญากรที่ Lombroso เรียกว่า อาชญากรโดยกำเนิด (Born Criminal) แต่การมีร่างกายและจิตใจผิดปกติ ของเด็กที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา ย่อมทำให้มีโอกาสประพฤตินิด เพราะถูกชักจูงและ ได้รับอิทธิพลไม่ดีจากสิ่งแวดล้อมได้ง่ายกว่า ในเรื่องนี้ Ernest A. Hooton นักมานุษย- วิทยาได้กล่าวไว้ว่า "การมีอวัยวะทางร่างกายบางส่วนบกพร่องทำให้บุคคลมีโอกาสได้รับการ ชักจูงและย้ายจากสิ่งแวดล้อมจากสังคม ทำให้มีความประพฤตินิดตามสังคม"^(๒) อย่างไรก็ตาม ก็ แม้จะมีผู้คัดค้านว่า สิ่งแวดล้อมต่างหากที่ควรถือเป็นสาเหตุ แต่ที่ถูกต้องแล้วเราควรจะต้องถือว่า ทั้งสิ่งแวดล้อมและกรรมพันธุ์ย่อมมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น และเพราะกรรมพันธุ์ที่ไม่ดีนี้เอง จึงทำให้บุคคลประพฤตินิดได้ง่าย เป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า "ชาติไม่ดี สีไม่แดง" และเรื่อง นี้เคยมีผู้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับกรรมพันธุ์โดยการศึกษาดังฝาแฝดจากไข่ ไข่เดี่ยว (Identical twins) จำนวน ๑๐๘ คู่ ผลปรากฏทั้งคู่ต่างประกอบอาชญากรรม ด้วยกัน ๗๐ คู่ คิดเป็น ๖๗.๓ เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่คนหนึ่งเป็นคนดีอีกคนหนึ่งเป็นอาชญากรมี จำนวนเพียง ๓๘ คู่ หรือ ๓๒.๗ เปอร์เซ็นต์ อันนี้เองอาจใช้เป็นเครื่องสนับสนุนข้ออ้างเกี่ยวกับปัจจัยในทางชีววิทยาได้ว่า คู่ฝาแฝดได้รับอิทธิพลจากกรรมพันธุ์ทำให้มีความโน้มเอียงที่จะ กระทำความผิดที่คล้ายคลึงกัน^(๓) ซึ่งแสดงว่า กรรมพันธุ์เป็นปัจจัยทางชีววิทยาที่สำคัญประการ หนึ่ง

ในเรื่องที่เกี่ยวกับโสเภณีที่เกี่ยวกับปัจจัยทางชีววิทยานั้น ข้อที่จะต้องพิจารณาก็คือ หญิงจำนวนไม่น้อยที่กลายเป็นโสเภณีโดยได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยทางชีววิทยาโดยการถ่ายทอด ลักษณะบางประการของบิดามารดาสู่มบุตรทางกรรมพันธุ์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าโสเภณีมักจะเป็นผู้

(๒) Ernest A. Hooton, Crime and the Man, (Cambridge, Massachusetts; Harvard University Press, 1939) หน้า ๓๔๕

(๓) พ.ศ.ท.ชาย หน้า ๖๔-๖๕

ที่มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ อาจมีความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา
 ต่ำ ความวิปริตทางเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่สามารถผ่านการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์
 ได้ทั้งสิ้น และเหตุนี้เอง การที่หญิงได้รับการถ่ายทอดลักษณะดังกล่าวมาจากบิดามารดา จึง
 เป็นสาเหตุสำคัญที่อาจจะถูกชักจูงจากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอันเป็นปัจจัยภายนอกให้ประพฤติก
 ในทางที่ขัดแย้งกับสังคมได้ง่าย และตัดสินใจยึดเอาการค้าประเวณีในที่สุด เกี่ยวกับการ
 ศึกษาถึงเรื่องปัจจัยที่เป็นเหตุให้บุคคลประพฤตินั้น มีผู้ทำการศึกษาพบว่า ผู้กระทำผิดแต่
 ละรายมีสาเหตุต่าง ๆ นานา เฉลี่ยแล้วประมาณ ๕ อย่าง ประกอบกันจนทำให้เกิดการ
 ประพฤติผิดในที่สุด^(๑๐) นอกจากนี้แล้ว Dr. William Healy จิตแพทย์ชาวอเมริกาศึกษา
 พบต่อไปว่า ผู้กระทำผิดจะได้รับอิทธิพลจากปัจจัยสำคัญประการหนึ่งและปัจจัยย่อยอีก ๒.๕
 ประการ พร้อมทั้งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ และปัจจัยเกี่ยวกับกรรมพันธุ์
 นับว่ามีความสำคัญมากอันหนึ่ง และสรุปไว้ว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นเพราะปัจจัยทางด้านตัว
 บุคคลถึงร้อยละ ๓๐ ส่วนปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมมีเพียงร้อยละ ๓๐ เท่านั้น^(๑๑) จากผล
 การศึกษาเหล่านี้ย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนถึงความสำคัญของปัจจัยทางชีววิทยาต่อการกระทำ
 ผิดของบุคคล ซึ่งรวมไปถึงการประพฤตินั้นเป็นโสเภณีของหญิงด้วย

๒. ปัจจัยทางสรีรวิทยา (Physiological factors)

ปัจจัยทางสรีรวิทยา ถือได้เป็นปัจจัยอีกอันหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม
 ของมนุษย์ โดยมีลักษณะเป็นไปในทำนองเดียวกับปัจจัยทางชีววิทยา ดังนั้น โดยทั่วไปเมื่อมี
 การกล่าวถึงปัจจัยทางชีววิทยาจึงมักจะกล่าวถึงปัจจัยทางสรีรวิทยาพร้อม ๆ กันไป ทั้งนี้เพราะ
 ปัจจัยทั้งสองมีความเกี่ยวข้องกันและกัน และลักษณะทางร่างกายย่อมสามารถถ่ายทอดได้ทาง
 กรรมพันธุ์ดังได้กล่าวแล้ว ฉะนั้นในกรณีที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดความบกพร่องทางร่างกาย
 เมื่อตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เลวจึงเกิดความโน้มเอียงที่จะกระทำผิด หรือ
 บางครั้งความบกพร่องในทางร่างกายทำให้บุคคลประพฤตินั้นโดยไม่รู้สึกรู้สึกรับผิดชอบ

(๑๐) Cyril Burt, The Young Delinquent, (3rd and rev. ed.,) (London: University of London Press, Ltd., 1938) หน้า ๖๐๓

(๑๑) Walter C., Reckless, The Crime Problem (3rd ed.) (New York: Appleton-Century-Crafts, Inc., 1961) หน้า ๒๔๔-๒๔๕

เนื่องจากปัจจัยอันนี้มีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยอันแรกที่กล่าวมาแล้วเป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อที่จะแยกกล่าวออกจากกัน จึงจะขอกล่าวถึงความบกพร่องทางร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ให้น้อยที่สุด

ในการศึกษาถึงความเกี่ยวพันระหว่างปัจจัยทางสรีรวิทยากับการกระทำผิดของบุคคลนั้นมีมานานแล้วตั้งแต่สมัย Lombroso ที่มีการศึกษาถึงขนาดของรูปร่าง หน้าตา ซากกรรไกร กระดูกแกม หู ตา และจมูกของอาชญากรว่ามีลักษณะต่างจากบุคคลทั่วไป จนกระทั่งภายหลังไม่เป็นที่เชื่อถือกันต่อไปถึงไค้กล่าวแล้วในตอนต้น ฉะนั้น ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะความบกพร่องของร่างกายที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของบุคคลซึ่งจะแยกกล่าวเป็น ๓ ประการ คือ

- (ก) ความบกพร่องในระบบประสาท
- (ข) ความบกพร่องของระบบต่อมในร่างกาย
- (ค) การมีร่างกายพิการ

(ก) ความบกพร่องในระบบประสาท จากการศึกษาทางสรีรวิทยาพบว่าร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยอวัยวะต่าง ๆ ทำหน้าที่ประสานกันอย่างมีระบบ ทำให้ร่างกายอยู่ได้เป็นปกติ ฉะนั้นถ้าอวัยวะระบบใดทำงานบกพร่อง ก็ย่อมจะกระทบกระเทือนถึงบุคคลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ และระบบการทำงานของอวัยวะในร่างกายที่นับได้ว่า ระบบหนึ่งก็คือระบบประสาท (nervous system) ซึ่งประกอบด้วยระบบประสาทสมองและไขสันหลัง (cerebro spinal system) อันหนึ่ง และระบบประสาทอิสระ (autonomic system) อีกอันหนึ่ง ซึ่งบางทีก็เรียกว่า Sympathetic ในระบบแรกประกอบไปด้วยสมอง (Brain) ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมระบบประสาทและรับรู้สิ่งต่าง ๆ ส่วนประสาทไขสันหลังก็ทำหน้าที่เป็นประสาทการเคลื่อนไหว รับความรู้สึกและเป็นทางเดินของการรับประสาท ในระบบประสาทอันหลังที่เป็นระบบประสาทอิสระนั้น ทำหน้าที่บังคับอวัยวะภายในมิได้อยู่กับอำนาจของจิตใจ นอกจากนี้แต่ละระบบยังแบ่งเป็นระบบการทำงานย่อยมีมากมายซึ่งนับได้ว่าล้วนแต่มีความสำคัญต่อร่างกายเป็นอย่างมาก ถ้าประสาทส่วนหนึ่งส่วนใดทำหน้าที่บกพร่องไปย่อมจะเป็นผลให้ร่างกายพิการหรือจิตใจผิดปกติ และผลจากการนี้ย่อมอาจเป็นเหตุให้บุคคลถูกชักจูงให้ประพฤตินิด

ได้ง่าย หรืออาจจะประพศติผิดโดยไม่รู้ตัวก็เป็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความบกพร่องที่เกิดจากสมองส่วนบน (Cerebrum) ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการเห็น การสัมผัส การได้ยิน ความจำ ความคิดและเจตนา และสมองส่วนเล็ก (Cerebellum) ซึ่งทำหน้าที่รับความเจ็บปวดและบังคับควบคุมความเคลื่อนไหว (๑๒) ความบกพร่องเกี่ยวกับระบบประสาทนี้อาจเกิดจากการได้รับความกระทบกระเทือนหรือโรคภัยไข้เจ็บ การไม่เจริญเติบโตหรืออื่น ๆ ก็ได้ เป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และวิจรรย์ญาณต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นอย่างมากหรือน้อยก็ได้แล้วแต่การได้รับความกระทบกระเทือน เรื่องนี้เคยปรากฏตัวอย่างว่า หญิงคนหนึ่งได้ป่วยเป็นโรค Encephalitis ตั้งแต่อายุได้ ๕ ปี และระบบประสาทถูกทำลายลงทำให้หญิงคนนั้นกลายเป็นเด็กเงรและมีความประพศติไม่ถี่ แม้ว่าจะได้รับการอบรมที่ดีภายหลังได้ประกอบอาชีพกรรมกรต่าง ๆ นานา เป็นต้นว่าขโมยของ ขวางบ้านผู้อื่น ไม่นุ่งผ้า เดินตามถนน ทะเลาะต่อสู้กับผู้อื่น กระทำผิดทางเพศ พยายามฆ่าตัวตาย พยายามเผาบ้าน และเป็นหญิงโสเภณี หญิงคนนี้ได้ประกอบพฤศจิกายนเหล่านี้อยู่จนกระทั่งอายุ ๒๕ ปี เมื่อพิจารณาในรายงานของจิตแพทย์พบว่าอาการกระทำผิดเกิดขึ้นจากการที่ระบบประสาทถูกทำลายและแพทย์ในสมัยนั้นไม่สามารถรักษาได้ จึงต้องใช้วิธีควบคุมตัวตลอดไป (๑๓) ตัวอย่างอันนี้แสดงให้เห็นถึงหญิงคนหนึ่งต้องประกอบการค้าประเวณีเพราะการได้รับความกระทบกระเทือนในระบบประสาท

(ข) ความบกพร่องของระบบต่อมในร่างกาย นอกจากระบบประสาทแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อความเจริญเติบโตของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนความประพศติของบุคคลก็คือระบบต่อมในร่างกาย โดยปกติร่างกายจะมีต่อมอยู่ ๓ ประเภท คือ ต่อมมีท่อสาย (Duct Glands) และต่อมไม่มีท่อสาย (Ductless Glands) ต่อมต่าง ๆ เหล่านี้มีหน้าที่ผลิตวัตถุเคมีต่าง ๆ และมีหน้าที่ควบคุมระบบต่าง ๆ ของร่างกาย โดยส่งสารเคมีต่าง ๆ ที่ผลิตขึ้นไปทำประโยชน์แก่ร่างกาย ฉะนั้น ถ้าหากว่าต่อมใดปฏิบัติหน้าที่บกพร่อง

(๑๒) ทิพย์ นาดสุภา พล อ.ศ.๖ จิตวิทยา (หนังสือชุดคำบรรยาย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๐๔) หน้า ๕๗-๖๔

(๑๓) Vollmer หน้า ๑๐๐-๑๐๒

แล้ว ผลិតสารเคมีมากหรือน้อยเกินไป ย่อมเป็นผลให้เกิดความผิดปกติในร่างกายหรือจิตใจ ตลอดจนอารมณ์และความรู้สึก เป็นต้นว่า การเจริญเติบโตในร่างกายเป็นไปโดยเร็วหรือช้าไป การที่หญิงมีท่าทางกริยาเหมือนชายและอื่น ๆ คอมที่มีความสำคัญต่อร่างกายมากได้แก่ คอมไม่มีท่อสาย ซึ่งมีอยู่ด้วยกันรวม ๑๐ คอม คอมเหล่านี้จะผลิตสารเคมีชนิดต่าง ๆ ที่เรียกว่า ฮอร์โมนส์ (Hormones) ฮอร์โมนส์จะมีอิทธิพลต่อร่างกายและจิตใจ ในด้านความเจริญเติบโตของร่างกายและพัฒนาการของจิตใจ อารมณ์ เพศและการย่อยอาหาร การขับถ่ายและการทำลายพิษ^(๑๔) จึงนับได้ว่า ฮอร์โมนส์มีส่วนสัมพันธ์กับร่างกายบุคคลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ ฉะนั้นถ้าหากคอมไม่มีท่อสายอันใดอันหนึ่ง เกิดการผิดปกติในการทำงาน เช่นผลิตฮอร์โมนส์มากหรือน้อยเกินไป ย่อมเป็นผลทำให้ระบบของร่างกายเปลี่ยนแปลงไป อาจจะเป็นในร่างกายหรือจิตใจก็ได้ แล้วแต่ความบกพร่องของคอมอันใด เพราะคอมไม่มีท่อสายมีอยู่ต่างกันมากมายถึง ๑๐ อัน เช่น คอมอะเดรเนล (Adrenal Glands) คอมพิทิวิตารี (Pituitary Glands) คอมไทรอยด์ (Thyroid Glands) ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งแต่ละอันก็จะทำหน้าที่ผลิตฮอร์โมนส์แต่ละอย่างซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญสำหรับร่างกายทั้งสิ้น ฉะนั้นถ้าเกิดบกพร่องในคอมเหล่านี้แล้ว ย่อมอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลประพฤตินิดได้ ยกตัวอย่าง เช่นการทำงานผลิตฮอร์โมนส์ของคอมเพศมากเกินไป ทำให้เกิดความต้องการทางเพศมากผิดปกติอาจเป็นผลให้บุคคลประพฤตินิดในทางเพศได้ และในเรื่องนี้หากเกิดแก่หญิงแล้ว ถ้าหากขาดความยับยั้งและแก้ไขทันที่เมื่อได้รับการโน้มน้าวชักจูงจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี อาจเป็นผลให้กลายเป็นโสเภณีไปในที่สุด นับได้ว่าความบกพร่องในระบบคอมมีความสำคัญมากอันหนึ่งที่จะเป็นทางให้บุคคลประพฤตินิดได้ง่าย

(ค) การมีร่างกายพิการหรือผิดสัดส่วน การที่บุคคลมีร่างกายพิการนับเป็นเรื่องสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทางสรีรวิทยาอันหนึ่ง การที่บุคคลมีร่างกายพิการหรือผิดสัดส่วน เช่นขาเสีย แขนเสีย หรือสูงเกินไป เตี้ยเกินไป เหล่านี้ ย่อมเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เกิดลักษณะที่เรียกว่า "ปมค้อย" (Inferiority Complex) ในตัวบุคคล การที่บุคคลมีปมค้อยย่อมจะได้รับการ

(๑๔) พล อ.ต. ทิพย์ หน้า ๓๖-๓๗

ล่อเลียนเยาะเย้ยถากถางต่าง ๆ ทำให้ต้องพยายามหาสิ่งอื่นมาชดเชยในสิ่งที่คนสูญเสียไป หรือเกิดปฏิกิริยายอมจำนน ฯลฯ ทั้งนี้เป็นไปตามหลักของจิตวิทยาซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในข้อต่อไป การที่บุคคลมีปมค้อยอาจจะแสดงออกในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ และถ้าหากแสดง การทดแทนออกในทางที่ไม่ดี ก็ย่อมเป็นผลให้เกิดความประพฤตินทางที่ขัดแย้งกับสังคมได้ ฉะนั้นจึงปรากฏอยู่เสมอว่าหญิงบางคนมีรูปร่างเป็นที่รังเกียจหรือร่างกายผิดส่วนไม่สมบูรณ์ เมื่อดูอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี จึงตัดสินใจดำเนินอาชีพค้าประเวณี อันเป็นการแสดงออกซึ่งการ ทดแทนโดยไม่คำนึงถึงเหตุผลอื่น จึงกล่าวได้ว่าบุคคลที่มีร่างกายพิการหรือผิดสัดส่วน เมื่อ ถูกชักจูงจากสิ่งที่ไม่ดี โอกาสที่จะตัดสินใจประพฤติดีมีได้ง่าย เหตุผลอันนี้เองที่ทำให้ มีผู้พบว่าโสเภณีบางคนมีลักษณะทางร่างกายแตกต่างจากบุคคลทั่วไป และการปรากฏความแตกต่างทางร่างกายดังกล่าวนี้ พบมากในหมู่หญิงโสเภณียิ่งกว่าอาชีพอื่น ๆ (๑๕) ด้วยเหตุผล ประการดังกล่าว การมีลักษณะทางร่างกายพิการผิดสัดส่วนหรือไม่สมบูรณ์จึงควรถือเป็น ข้อที่น่าพิจารณา

๓. ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors)

ปัจจัยทางจิตวิทยา เป็นปัจจัยประการสุดท้ายในเรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคลที่มีส่วน เกี่ยวพันกัน จะชักนำให้การประพฤติดีของบุคคล และเท่าที่ศึกษาพบในหมู่โสเภณีปรากฏว่า มีโสเภณีจำนวนมากที่ยึดการค้าประเวณีเป็นอาชีพอันเนื่องมาจากปัจจัยทางจิตวิทยา นับได้ว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากประการหนึ่ง ปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีส่วนผลักดัน บุคคลให้ประพฤติดีได้ง่ายนั้น ไม่ได้หมายความว่าบุคคลจะต้องป่วยเป็นโรคจิตเสมอไป ใน กรณีที่บุคคลได้รับความกดดันทางจิตทำให้ประพฤตินในทางใดทางหนึ่ง ก็จัดเข้าว่าเป็นผล จากปัจจัยทางจิตวิทยาเช่นกัน ฉะนั้นขอบเขตที่เกี่ยวกับปัจจัยทางจิตวิทยาจึงค่อนข้างจะกว้าง ในการกล่าวถึงจะได้กล่าวถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยา ดังนี้

- (๑) ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต
- (๒) ปัจจัยที่เกี่ยวกับความผิดปกติทางจิต

---

(๑๕) Caesar Lombroso, and William Fernando, The Female Offender (New York: D. Appleton and Company 1961) หน้า ๑๐๕-๑๑๑

(๑) ปัจจัยที่ไม่เกี่ยวกับควา มติดปกติทางจิต ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับความผิดปกติทางจิตนั้น อาจอธิบายและถือเป็นเรื่องปัจจัยทางจิตวิทยาประการหนึ่ง เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจิตใจ สิ่งที่จะกล่าวนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะคติ ฯลฯ อันเป็นเรื่องที่อธิบายได้ในทางจิตวิทยาทั้งสิ้น ซึ่งจะได้อีกต่อไป คือ

(ก) Drives เป็นอำนาจขับส่งภายในเกิดขึ้นเองก่อให้เกิดอาการสำนองต่อสิ่งที่มากระทบ เป็นความต้องการที่จำเป็นทั้งทางร่างกายและจิตใจ Drives อันนี้เองเป็นอำนาจสำคัญที่เป็นผลให้บุคคลประกอบกิจการต่าง ๆ การประพฤติดของบุคคลไม่ว่าในทางใดก็ย่อมจะกล่าวได้ว่าเป็นเหตุเนื่องมาจาก Drives นี้เอง สำหรับ Drives นี้ อาจแบ่งได้เป็นสาขาต่าง ๆ แล้วแต่ผู้แบ่ง จากการแบ่งตามหลักของ Sigmund Freud นั้นแบ่งเป็น ๒ สาขา คือ ความกระตือรือร้นต่าง ๆ (Appetites) และการหลีกเลี่ยงต่าง ๆ (Aversions)^(๑๖) ภัยเหตุนี้ Drive จึงจัดเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาอันหนึ่งที่เป็นผลให้บุคคลประพฤติดคนต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการที่หญิงหันมาเป็นโสเภณีด้วย ความหิวก็เกิด (Hunger Drives) ความรักบุตรก็เกิด (Maternal Drive) และความต้องการในกามารมณ์ก็เกิด (Sex Drive) ฯลฯ ย่อมถือเป็นเรื่องที่ทำให้หญิงเมื่อถูกชักจูงหรือเมื่อไม่สามารถจะหาทางอื่นได้ก็คิดว่า จึงหันไปค้าประเวณีและยึดเป็นอาชีพ เพื่อที่จะได้รับสิ่งที่ตนต้องการ

(ข) ความรู้สึกและทัศนคติ (Feeling and Attitude) ในเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยา ความรู้สึกและทัศนคติย่อมมีความเกี่ยวพันกัน เพราะความรู้สึกย่อมเป็นที่มาแห่งทัศนคติของบุคคล โดยทั่วไปแล้วคำว่า "ความรู้สึก" มักจะเข้าใจกันในความหมายเกี่ยวกับความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ แต่สำหรับความหมายทางจิตวิทยาแล้วย่อมหมายถึงความรู้สึกในจิตใจต่อสิ่งที่ผ่านเข้ามาในลักษณะที่มีความรู้สึกชอบ (pleasant) หรือไม่ชอบ (unpleasant) ซึ่งการมีความรู้สึกของบุคคลนี้มีผู้อธิบายไว้หลายทฤษฎีด้วยกัน บางทีก็ว่าเกี่ยวกับวิถีประสาทและจุดเริ่มต้นที่ทำให้ร่างกายมีความสุข บางท่านว่าขึ้นอยู่กับการที่โยชน์ที่จะได้รับความสะดวกในการดำเนินชีวิต ความรู้สึกชอบของบุคคลอาจแตกต่างกันไปได้แต่ละบุคคลแล้วแต่ประสบการณ์

(๑๖) เกษม หน้า ๔๕-๔๗

สถานการณ์และเหตุการณ์ ยกตัวอย่างเช่น ความรู้สึกในทางเพศ (Sex impulse) บุคคลอาจมีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบก็ได้^(๑๗) เมื่อบุคคลมีความรู้สึกไปในทาง ชอบหรือไม่ชอบแล้ว จึงทำให้บุคคลมีทัศนคติไปในทางยอมรับ (Approve) หรือไม่ยอมรับ (Disapprove) และพึงใจอยู่ เป็นผลให้บุคคลชอบหรือเกลียดสิ่งใดก็ตามที่ตนมีความรู้สึกต่อสิ่งนั้น จึงกล่าวได้ว่าในเรื่องความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลทำให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนไปในทางที่ตนเห็นชอบ จึงไม่น่าประหลาดใจอะไรเลยหากปรากฏว่ามีหญิงจำนวนไม่น้อยมีความรู้สึกชอบที่จะยึดเอาการค้าประเวณีเป็นอาชีพ ถ้าหากว่าหญิงเหล่านั้นได้รับการเรียนรู้การ เลี้ยงสอนจนมีประสบการณ์อย่างผิด ๆ มาตั้งแต่เล็ก ๆ จนมีความรู้สึกชอบและมีทัศนคติยอมรับอาชีพดังกล่าว โดยเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีไม่ต้องเหนื่อยยากและเห็นว่าเป็นการโง่เขลาที่จะประกอบอาชีพอื่นซึ่งต้องทำงานหนักและมีรายได้น้อย

(ค) อารมณ์หรืออาเวค (Emotion) หมายถึงสภาพของจิตใจที่ปั่นป่วนหรือการแตกแยกของกิจกรรม^(๑๘) คือเป็นลักษณะจิตสำคัญอันหนึ่งของชีวิตที่มีความรู้สึกสังวรณต่อสิ่งที่มากระทบหรือเครื่องเร้า (stimuli) จนเกิดความรู้สึกทางใจอย่างรุนแรง โดยปกติบุคคลมีความรู้สึกทางใจสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่เรียกว่า feeling แต่ความรู้สึกเกี่ยวกับอารมณ์นี้จะมี ความรุนแรงกว่าเมื่อได้รับการกระทบทางประสาททั้งห้า หรือการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ในร่างกายและเกี่ยวกับการนึกคิด เป็นผลให้เกิดความปั่นป่วนตื่นเต้นภายในจิตใจ และพฤติกรรมดำเนินไปโดยไม่ปกติ ชาดการยังคิดรับผิดชอบในความรู้สึกที่แสดงออก อาจมีมากหรือน้อยแล้วแต่อารมณ์แต่ละชนิด เช่นในกรณีที่เกิดอารมณ์โกรธอาจมีการแสดงออกมากกว่าในอารมณ์ยินดีเป็นต้น และโดยเหตุที่อารมณ์เป็นเรื่องของความรู้สึกทางใจอย่างรุนแรง จนเกิดการขาดความยั้งคิดนี้เองจึงทำให้เกิดทั้งผลดีและผลร้ายในด้านอารมณ์ และมักจะเป็นผลร้ายมากกว่า ค่ายเหตุนี้จึงมีปรากฏเสมอว่าบุคคลต้อง ประพฤติผิดเพราะความกกดั้นทางอารมณ์ที่ปราศจากการเหนี่ยวรั้ง และในเรื่องเกี่ยวกับโสเภณีก็เช่นเดียวกัน หญิงอาจจะ

(๑๗) หลวงวิเชียร แพทยาคม จิตวิทยาเบื้องต้นและสังคม (พิมพ์ครั้งที่ ๒) (โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๕) หน้า ๑๘๒-๑๘๕

(๑๘) พล อ.ค. ทิพย์ หน้า ๘๐

ประพจน์ผิดพลาดเสียผู้เสียคนเพราะอารมณ์ก็ได้ อารมณ์ที่มีส่วนผลักดันให้บุคคลประพจน์ผิด
 มีหลายประการ เช่น การมีอารมณ์ไม่แน่นอน (Emotional Stability) ที่ทำให้เกิด
 อารมณ์ทำอะไรเกินขอบเขตเป็นพวก Extreme ชนิดที่เอาอะไรให้ไต่ถึงใจ การมีอารมณ์
 ที่ถูกกดไว้ไม่ให้ระบายออก (Repressed Emotion) จนทำให้เกิดการรวมตัวและระเบิดออก
 มาอย่างรุนแรง การมีอารมณ์อ่อนไหวง่าย (Over Sensitive Emotion) ทำให้ถูกชักจูง
 ได้ง่าย เหล่านี้เป็นตัวอย่างที่แสดงถึงอารมณ์ต่าง ๆ อันอาจจะชักจูงให้หญิงเสียคนได้ง่าย

(ง) ความคิด (Thinking) หมายถึงกริยาที่ปรากฏอยู่ในจิตใจเพื่อ
 กระตุ้นเตือนโดยตรงหรือโดยปริยายให้ข้ามพ้นอุปสรรคที่กีดขวางไปบรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้
 วิธีการแก้ปัญหา^(๑๕) ถือเป็นกรรมวิธีของการปฏิบัติหน้าที่ของสมองในการไตร่ตรองใคร่ครวญ
 หาเหตุผล เพื่อที่จะปฏิบัติในทางที่ได้ผลดีที่สุด ความคิดนี้จึงถือเป็นเรื่องสำคัญต่อการกระทำ
 ของบุคคล ถ้าเกิดความคิดที่ผิด ขาดการไตร่ตรองหาเหตุผลที่รอบคอบก็อาจจะกระทำผิดได้
 การที่บุคคลจะมีความคิดที่รอบคอบรู้จักใช้วิจารณญาณเพียงโดยยอมขึ้นกับสติปัญญา สติปัญญานับ
 ว่ามีความสำคัญต่อความคิดของบุคคล บุคคลจะมีความคิดดีหรือไม่เพียงโดยยอมขึ้นอยู่กับระดับ
 สติปัญญาของบุคคล โดยปกติสติปัญญาของบุคคลมักจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่บุคคลอาจจะ
 มีสติปัญญาสูงหรือต่ำกว่าปกติก็ยอมเป็นไปได้ ในทางจิตวิทยาอาจวัดสติปัญญาของบุคคลได้โดย
 การวัด I.Q. หรือที่เรียกว่า Intelligence Quotient Test โดยจัดแบ่งเป็น
 ระดับตั้งแต่ฉลาดมากมี I.Q. เกินกว่า ๑๕๐ ขึ้นไปจนถึงระดับต่ำมาก จัดว่าโง่เง่ามาก ที่
 มี I.Q. ต่ำกว่า ๓๐ ในการวัด I.Q. นี้บุคคลที่วัดได้อยู่ในระดับ ๕๐-๑๐๐ จัดเข้าอยู่ใน
 ระดับปานกลาง (Average) ถ้าต่ำกว่าระดับนี้ถือว่าโง่ หรือสูงกว่านั้นก็นับว่าฉลาด แล้ว
 แต่จะลดหรือสูงมากกว่าระดับเพียงใด ระดับสติปัญญาจึงเป็นเครื่องประกอบกับการใช้ความ
 คิดของบุคคล บุคคลที่มีสติปัญญาสูงย่อมสามารถตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
 เพราะมีความคิดความอ่าน (Reflection) และรู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล (Rationality)
 ในทางตรงข้ามบุคคลที่มีสติปัญญาต่ำย่อมไม่สามารถใช้ความคิดและไตร่ตรองใคร่ครวญ

(๑๕) เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑๗

ให้บุคคลได้รับผลดี แต่บางอันก็มีอิทธิพลผลักดันให้ประพฤติดีกได้ สิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้นและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้น มีดังนี้

(๑) การรุกราน (Aggression) เมื่อบุคคลเกิดการผิดหวังย่อมเกิดความโกรธ เกิดพลังงานทำงานมากในร่างกายจำต้องหาทางระบายออก หาทางเอาชนะอุปสรรคที่มาขัดขวางอาจจะโต้ตอบโดยตรงเพื่อเอาชนะ หรือโต้ตอบทางอ้อม หาวิธีอื่นเพื่อเอาชนะอุปสรรคให้ได้ การเอาชนะอุปสรรคด้วยการรุกรานเหล่านี้อาจทำให้บุคคลประพฤติดีกเห็นผิดเป็นชอบได้

(๒) การถอยหลัง (Regression) เมื่อบุคคลพบกับความผิดหวังอาจจะเกิดปฏิกิริยายอมจำนนทอดอาลัยไม่พยายามโต้ตอบหรือหาสิ่งอื่นมาบำบัด ทมคอาลัยตายอยาก การถอยหลังอันนี้อาจจะเป็นเหตุให้บุคคลถูกชักจูงให้ประพฤติดีกได้ง่าย เพราะการไม่ยืนยันร้ายเมื่อถูกชักจูงให้ทำสิ่งใดมักจะทำไปตามนั้น โดยไม่เกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่ออนาคต

(๓) การทดแทน (Compensation) การทดแทนเมื่อเกิดการผิดหวังอาจเกิดได้ ๒ อย่างคือ การทดแทนด้วยสิ่งของ (Substitution) และการทดแทนด้วยการกระทำโดยไม่รู้สำนึก (Compensation) ในการทดแทนด้วยการกระทำนี้เกิดเนื่องจากจิตอันหนึ่งที่เรียกว่า ปมด้อย (Inferiority Complex) ทำให้ต้องหาสิ่งทดแทนให้มีปมแข็ง (Superiority Complex) เหตุนี้เองการทดแทนจึงนับได้ว่ามีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล บางครั้งบุคคลอาจประพฤติดีกเพราะการทดแทนอันนี้ เป็นต้นว่าการทำมาหาเลี้ยงชีพโดยสุจริตไม่เพียงพอในการดำรงชีวิต ได้รับการกดขี่และความอยุติธรรมจากสังคม อาจจะหาทางทดแทนด้วยการประพฤติดีกกฎหมายและศีลธรรม ในกรณีนี้รวมถึงการที่บุคคลอาจจะหาทางทดแทนด้วยการเป็นหญิงโสเภณีด้วย

(๔) ปฏิกิริยาองุ่นเปรี้ยวมะนาวหวาน (Sour Grape and Sweet lemon) ในกรณีที่เกิดความผิดหวัง บุคคลอาจจะมีปฏิกิริยาที่เรียกว่าองุ่นเปรี้ยวก็ได้ คือหมายความว่าเมื่อไม่สามารถในสิ่งที่ตนประสงค์ก็อ้างเหตุผลว่าสิ่งที่ตนมุ่งหมายไว้ไม่คุ้มค่าน่าที่จะลงทุน ไม่มีคุณค่าหรือประโยชน์สำหรับตน ในกรณีนี้ เมื่อบุคคลประสบความผิดหวังในการที่จะประพฤติดีก

ให้เป็นคนดี ก็กลับมองมาตรฐานทางศีลธรรมของสังคมเป็นสิ่งไม่ใช่สิ่งที่ตนปรารถนา และในขณะที่เดียวกันก็กลับมองเห็นว่าสิ่งที่ตนกระทำผิดอยู่แล้วเป็นสิ่งที่ดี เป็นปฏิกริยามะนาวหวาน กรณีทั้งสองนี้อาจจะเป็นได้ว่า บุคคลที่ประพฤติดีกกลายเป็นโสเภณี เมื่อถูกรังเกียจจากสังคมจึงเกิดความคิดว่าการเป็นคนดีไม่ใช่สิ่งที่ตนต้องการ และในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับการดำรงชีพด้วยการค้าประเวณีว่าเป็นงานที่ดีที่สามารถหาเงินได้ง่ายโดยไม่ลำบาก

(๕) การเกิดจิตต่อต้าน (Reaction formulation) เมื่อบุคคลผิดหวังอาจเกิดความเสียใจและแค้นใจ จึงกลับมีปฏิกริยาในทางตรงข้าม ในกรณีนี้พบเสมอว่าหญิงต้องกลายเป็นโสเภณีเพราะต้องการแก้แค้นคนรักที่ไม่เชื่อตรงหรือโกรธแค้นเกลียดชังบิดามารดาของตน การผิดหวัง ความโกรธ ความเกลียดชังนั่นเองจึงผลักดันให้บุคคลกลายเป็นโสเภณี (๒๓)

(๖) วิธีกันความรู้สึกตรงกันข้ามไว้คนละแห่ง (Logic tight compartment) เมื่อเกิดความผิดหวังบุคคลอาจจะเก็บความผิดหวังโดยกันไว้ในส่วนหนึ่ง ฉะนั้นจึงปรากฏว่าหญิงบางคนผิดหวังในความรักแล้วทำตัวเฟลิตกับชายโดยทั่ว ๆ ไปจนประพฤติดีกในทางเพศ และเสียผู้เสียคนไปในที่สุด

(๗) ความขัดกัน (Conflict) เป็นเหตุเกี่ยวเนื่องในทางจิตวิทยาอันหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติดีกของบุคคล ความขัดกันนี้หมายความว่าถึงสภาพทางจิตใจของบุคคล ประสบความยากลำบากในการที่จะตัดสินใจปัญหาหรือเลือกกระทำกรอย่างใดซึ่งแต่ละอย่างมีน้ำหนักเท่า ๆ กัน อาจจะเป็นสิ่งที่ดีด้วยกัน สิ่งไม่ดีกับสิ่งดี หรือสิ่งไม่ดีด้วยกันก็ได้ และความขัดกันนี้หากบุคคลตัดสินใจเลือกในทางที่ไม่ดีแล้ว อาจเป็นเหตุให้ประพฤติดีกก็เป็นได้ และผลจากความขัดกันนี้อาจเกิดขึ้นทำนองเดียวกับความผิดหวังก็ได้ (๒๔)

(๒) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางจิต ความผิดปกติทางจิต เป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีส่วนผลักดันให้บุคคลประพฤติดีก ความผิดปกติของจิตอาจจะมีมากหรือน้อยก็ได้แล้วแต่ชนิดของความผิดปกติ ในที่นี้จะแยกกล่าวไว้ ๔ ประการคือ

(๒๓) F. Alexander Magoun, Love and Marriage, (London: William Heinemann Medical Book Ltd., 1957) หน้า ๑๓๒

(๒๔) Ellworth Faris, "Some Result of Frustration" (Selection printed) John Eric Nordskog, Edward C. Medonagh and Melin J. Vincent, Analyzing Social Problems (New York: The Dryden Press, 1950) หน้า ๒๔๕-

(ก) ประสาทอ่อน (Neurosis) หมายถึงการมีประสาทตื่นเต้นผิดปกติไปจากบุคคลทั่ว ๆ ไป ความรู้สึกจิตใจหรือเสียใจ ความกลัว ฯลฯ เป็นไปจนเกินขนาด ถึงขนาดนอนไม่หลับตลอดคืนหรือเป็นลมเป็นต้น ความผิดปกติชนิดนี้อาจจะไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับ ความประพฤติของบุคคลมากนัก แต่บางครั้งก็อาจกลายเป็นเหตุชักจูงให้บุคคลประพฤติผิดได้

(ข) จิตประสาท (Psychoneuroses) ได้แก่โรคประสาทอ่อนอย่างแรงมีอาการทางจิตเข้ามาผสมอย่างมาก ผู้ป่วยเป็นโรคชนิดนี้มีอาการหงุดหงิด โกรธง่าย ไม่มีหวั่นไหวใจง่าย คลุ้มคลั่งไม่ได้สติ ที่เรียกว่าโรคคลุ้มกังวล (Anxiety) หรือประสาทจะหมกกำลัง (Neuras Henia) มีอาการเบื่อไปหมดทุกอย่าง นอกจากนี้ยังอาจเป็นโรคสิ่งใจ (Obsession) คล้ายกับมีอำนาจบังคับให้บุคคลลงทำการต่าง ๆ อย่างไม่มีเหตุผล หรืออาจเป็นโรคอุปาทาน (Hysteria) มีอาการของโรคคล้ายกับแกล้งทำอาจจะเป็นทางร่างกายหรือจิตใจก็ได้ ผู้ที่ป่วยเป็นโรคจิตประสาทนี้อาจจะกระทำความผิดได้โดยไม่รู้ตัวว่าเหตุใดจึงทำลงไป และในค่านที่เกี่ยวกับโสเภณีก็ปรากฏว่ามีหญิงบางคนเป็นโสเภณีเพราะมีความบกพร่องทางจิตกล่าวคือ มีความต้องการที่จะผูกพันกับฝ่ายชายอยู่เสมอ ฉะนั้นจึงปรากฏพบว่า โสเภณีที่ป่วยเป็นโรคนี้เมื่อถูกควบคุมตัวไว้ในสถานสงเคราะห์ขาดการติดต่อกับผู้ชายมักมีอาการชักอยู่เสมอ จะต้องได้รับการดูแลเนื้อต้องตัวจากผู้ชายจึงจะหายจากอาการชัก

(ค) บุคคลลักษณะพยาธิ (Psycho-pathic personality) บุคคลที่ป่วยเป็นโรคจิตชนิดนี้จัดเข้าในพวกซึ่งมีกริยาการกระทำแปลก ๆ จะบ้าก็ไม่เชิง จะดีก็ไม่ใช่ พวกนี้อาจมีภัยต่อสังคมหรือไม่ก็ได้แล้วแต่ชนิดของผู้ป่วย ตามปกติพวกนี้อยู่ปะปนกับพวกคนดีทั่วไปนั่นเอง ความผิดของพวกนี้อาจชอบทำอะไรแปลก ๆ หรือโง่เขลาเชื่อการยุยงโดยไม่มี ความเห็นยั้งใจ พวกคุ่มคี่คุ่มร้าย (Cycloid personality) พวกสงสัยผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล Paranoid personality) พวกชอบทำอะไรวิถีดารรวมทั้งกามวิถีดาร (Sex perversion) พวกไม่มีศีลธรรมชอบต่อต้านสังคม (Moral imbecility) พวกรักร่วมเพศ (Homo sexual) และพวกไม่รู้จักโต (Infantitism) เป็นต้น บุคคลที่ป่วยเป็นโรคนี้ จะไม่มีอาการของความคิดหรือภาพหลอนเหมือนอย่างพวกจิตประสาท พวกนี้จึงยึดมั่นและ

พวกที่เป็นโรคอารมณ์คลั่ง ซึม (Maniac Depression) บางครั้งมีการซึมเงียบ บางครั้ง
 กลั้มอะอะอาละวาด พวกโรคระแวง (Paranoid) มีการเข้าใจผิดคิดว่าเป็นจริง
 เป็นเหตุผลที่ตัวเอง เช่นกลัวการถูกทำร้าย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพวกโรคจิตเพศ (Schizo-
 phrenia) ชอบทำอะไรวิถถารรักษาให้หายขาดยาก พวกโรคจิตทราม (Mental defect)
 และพวกโรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงไปตามสังขาร (Involution psychosis)
 เป็นต้น โดยที่การป่วยเป็นโรคคิดเป็นเรื่องที่ขาดความรู้สึกรับผิดชอบ บางครั้งบุคคลอาจ
 กระทำการต่าง ๆ ลงไปโดยไม่รู้ว่าคุณทำอะไร ในกรณีนี้รวมไปถึงการที่หญิงวิกลจริต บาง
 รายอาจค้าประเวณีโดยผลจากความผิดปกติทางจิตใจด้วย ซึ่งปรากฏพบว่าหญิงโสเภณีจำนวน
 ไม่น้อยในสถานสงเคราะห์หญิงไร้อาชีพประกอบการค้าประเวณีเพราะวิกลจริต

ข. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสังคม

นอกจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยตัวบุคคลจะมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคลดังที่
 กล่าวแล้ว ปัจจัยทางสังคมหรือที่เรียกว่า Socio-Economic factors ก็จัดได้ว่ามีความ
 สำคัญเช่นกัน และดูเหมือนว่าจะมีความสำคัญกว่าปัจจัยแรกด้วยซ้ำ ทั้งนี้เพราะการประพฤดิ
 ผิดของบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งความผิดในทางเพศย่อมจะเกิดจากการเรียนรู้หรือได้รับการ
 ชักจูงจากสิ่งแวดล้อมรอบค่าน กล่าวคือพฤติกรรมของบุคคลอันเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบยอมเกิด
 จากการเรียนรู้หรือได้รับการชักจูงจากสิ่งแวดล้อมรอบค่าน กล่าวคือพฤติกรรมของบุคคลอัน
 เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบยอมเกิดจากการที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อมภายนอกหรือสังคม
 ฉะนั้น ถ้าปราศจากปัจจัยอันสำคัญนี้แล้ว ปัญหาสังคมก็คงจะเกิดขึ้นน้อยกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ดังจะ
 เห็นได้จากกรณีที่ vold กล่าวไว้ว่า "อาชญากรรมเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่งที่ได้รับการเรียน
 รู้มาจากสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลอยู่รอบค่าน" (๒๗) สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางสังคมที่มี
 อิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นย่อมมีอยู่หลายประการซึ่งจะกล่าวตามลำดับต่อไป

๑. ปัจจัยทางครอบครัว (Family Factors)

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่มีมาเก่าแก่และนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อความประพฤติ

---

(๒๗) George B. Vold., Theoretical Criminology, (New York: Oxford University Press, 1958) หน้า ๑๘๘

สนใจแต่ความต้องการของตน เป็นพวกเห็นแก่ตัวและไม่สนใจผู้อื่น การที่จะได้รับความ
 ต้องการเฉพาะหน้า มักไม่สามารถมองถึงจุดหมายในอนาคต จึงปรากฏการกระทำของพวก
 นี้ในทางที่ไร้ศีลธรรม ไม่มีความเห็นอกเห็นใจ ไม่รู้สึกเสียใจต่อการกระทำว่าจะชั่วร้าย
 หรือดี (๒๕) ฉะนั้นในบางรายจะสังเกตเห็นคล้ายกับว่าเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด แต่แท้จริง
 เป็นผู้ที่ป่วยไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบในตัวเอง โดยเหตุนี้ผู้ที่ป่วยเป็นโรคนั้นจึงอาจกระทำ
 ความผิดได้ง่าย ตัวอย่างของลักษณะผู้ป่วยเป็นโรคนั้นซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกผิดปกติของ
 จิตใจก็คือ เด็กหญิงอายุ ๘ ปีเกิดจากครอบครัวที่มีชื่อเสียง ได้ร่วมเพศกับเด็กชายในวัยที่
 มีอายุระหว่าง ๑๐-๑๒ ปีเสมอ ๆ และเคยคิดที่จะฆ่าบิดามารดาเพื่อจะได้เป็นตัวของตัว
 เองในการแสวงหาความสุขทางเพศโดยปราศจากการขัดขวาง (๒๖) กรณีนี้แสดงให้เห็น
 ถึงความผิดปกติทางจิตซึ่งชักนำไปสู่บุคคลประพฤตินึกโดยปราศจากความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และ
 ในกรณีที่คล้ายคลึงกัน บุคคลอาจจะยึดเอาการค่าประเวณีเป็นอาชีพ เพราะเหตุต่าง ๆ
 ที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกลักษณะพยาธินี้ รวมทั้งความวิปริตในทางเพศด้วย

(ง) วิกลจริต (Psychoses) ประเภทนี้เป็นพวกวิกลจริตหรือที่เรียกกัน
 ทั่ว ๆ ไปว่าบ้า (Insanity) บุคคลที่ป่วยเป็นโรคนั้นไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบเลย จัดเป็น
 ผู้ป่วยในประเภทร้ายแรง บางครั้งเกิดความคิดหรือภาพหลอน (delusion) ต่าง ๆ นานา
 คิดว่าตนเป็นผู้วิเศษ บุคคลที่วิกลจริตจึงตกอยู่ในความเพ้อฝันตลอดเวลา ถูกตัดขาดจากสิ่ง
 แวดล้อมจนบางครั้งไม่สนใจกับความเป็นไปทางร่างกาย เกิดความคิดแปรปรวนเดี๋ยวดีเดี๋ยว
 ร้าย การกระทำอะไรลงไปจึงเป็นเรื่องที่ปราศจากเหตุผล บางครั้งอาจเป็นอันตรายเป็นต่อ
 สังคม ผู้ป่วยชนิดนี้บางคนเป็นอยู่ตลอดเวลา บางคนก็เป็นครั้งคราว การป่วยอาจเกิดจาก
 สาเหตุทางร่างกาย (Organic Psychoses) ที่ได้รับความกระทบกระเทือนจากการเจ็บป่วย
 หรือโรคร้าย หรืออาจเกิดจากสาเหตุภายนอก (Functional Psychoses) ที่เกี่ยวกับการไม่
 สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมก็เป็นได้ ลักษณะของการวิกลจริตมีหลายประการ เช่น

(๒๕) Clyde B. Vedder, Samuel Koenig and Robert E. Clark, Criminology: a book of readings (New York: Henry Holt and Company Inc., 1953) หน้า ๑๗๘-๑๗๙
 (๒๖) Ebing Krafft, Von Richard, Psychopathia Sexualis, a medico forensic study, (New York: Pioneer Publications Inc., 1953) หน้า ๕๖

ของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยถือเป็นกลุ่มสังคมแรกที่บุคคลเข้าเกี่ยวข้องกับและมีส่วนร่วม
 นับว่ามีความสำคัญในการอบรมนิสัยของบุคคลได้รู้จักชีวิตที่รับผิดชอบมาตั้งแต่เล็ก ดังนั้น
 ครอบครัวจึงจัดได้ว่าเป็นหน่วยที่ชี้ให้เห็นจำนวนและคุณภาพของคนที่เกิดมาดีหรือเลว
 และเป็นแหล่งที่ให้ความดีหรือความเลวแก่ผู้ที่เกิดมา ความดีหรือความเลวจึงเป็นสิ่งที่
 เพาะตัวและปลูกฝังขึ้นในครัวเรือน (๒๘) ครอบครัวจึงทำหน้าที่ปลูกฝังคุณสมบัติทั้งทาง
 ร่างกายและจิตใจของบุคคลมาตั้งแต่เล็ก โรงเรียน สิ่งแวดล้อมและสถาบันอื่น ๆ เป็น
 สิ่งที่มาอิทธิพลช่วยแก้ที่หลังทั้งสิ้น จึงมีคำกล่าวกันว่า "ถ้าให้เด็กอยู่ในครอบครัวของใคร
 ๕ ปีแรกเด็กจะเป็นของผู้นั้นตลอดไป" คือนิสัยใจคอคล้ายกับผู้นั้น (๒๙) จึงนับได้ว่า
 ครอบครัวมีอิทธิพลต่อความประพฤติของบุคคลอย่างมาก โดยเป็นผู้กำหนดนิสัยใจคอและ
 ความประพฤติของบุคคลมาตั้งแต่เด็กไปพร้อมกับการสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็ก
 โดยการทำหน้าที่ต่าง ๆ เป็นต้นว่าหน้าที่เลี้ยงดูให้การศึกษาและปลูกฝังวัฒนธรรมให้ความ
 รักความอบอุ่นความรื่นเริง ทำหน้าที่ป้องกันทางสังคม ทางเศรษฐกิจ และทำหน้าที่กำหนด
 สถานะบุคคล (๓๐)

โดยเหตุนี้ ความประพฤติของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับที่ได้รับอิทธิพลมาจากครอบครัว
 ถ้าบุคคลได้รับการเลี้ยงดูมาจากครอบครัวที่ดี ย่อมจะได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังนิสัย
 ตลอดจนแบบอย่างความประพฤติในทางที่ถูกที่ควร โอกาสที่จะประพฤติดิถย่อมมีน้อย แม้
 จะถูกชักจูงในทางที่ผิดก็มีความรู้สึกรับผิดชอบคอยยับยั้ง ในทางตรงข้าม บุคคลที่ตกอยู่ใน
 ครอบครัวที่มีปัญหาต่าง ๆ ย่อมเป็นผลให้บุคคลได้รับอิทธิพลทั้งทางร่างกายและจิตใจ
 โอกาสที่บุคคลจะกระทำความผิดย่อมมีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครอบครัวอบรมเด็กในทาง
 ที่ผิดเสียเอง หรือการประสบปัญหาต่าง ๆ ภายในครอบครัวอาจทำให้เด็กถูกชักจูงให้
 ประพฤติดิถยก็ได้

สำหรับลักษณะครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในทางที่ไม่ดีนั้นย่อมมีอยู่หลายประเภท

(๒๘) เกษม อู่สวนานันท์ หน้า ๒๐๘

(๒๙) เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๒๕

(๓๐) Martin H. Neumeyer., Social Problems and The Changing Society, (New York: D. Van Nostrand Company, Inc., 1953) หน้า ๑๘๘

เป็นต้นว่า สภาพบ้านแตกขอ งครอบครัว ครอบครัวที่ไม่สามารถสร้างความรักและความ
อบอุ่น ครอบครัวที่มีบิดามารดาหรือบุคคลในครอบครัวประพฤติดีดีเป็นแบบอย่าง ฯลฯ ลักษณะ
ของครอบครัวดังกล่าวนี้มีอิทธิพลที่จะทำให้บุคคลประพฤติดีดีได้ง่าย รวมทั้งการกระทำ
ผิดในทางเพศอันจะยังผลให้เกิดปัญหาโสเภณีด้วย ดังจะได้อธิบายต่อไปให้เห็นถึงลักษณะของ
ครอบครัวบางประเภทต่าง ๆ คือ

(๑) ครอบครัวที่ขาดความรักความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจจากบิดามารดา
บุคคลที่ได้รับการเลี้ยงดูมาจากครอบครัวชนิดนี้ จะรู้สึกขาดความรักและความอบอุ่น มี
ความเป็นอยู่อย่างโดดเดี่ยว เกิดปมค้อยในชีวิตและอยู่อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ ทำให้มองสิ่ง
ต่าง ๆ ในแง่ร้ายและขาดความรักความเห็นใจบุคคลอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลที่จะให้ความ
รักความเห็นใจผู้อื่นจะต้องเคยได้รับความรักมาก่อน กล่าวง่าย ๆ ก็คือ "บุคคลจะรู้จักรัก
บุคคลอื่นก็ต่อเมื่อตนเคยได้รับความสนใจจากบุคคลอื่นนั่นเอง" (๓๑) เนื่องจากการมีปมค้อย
นี้เองอาจเป็นเหตุให้บุคคลพยายามทำตัวให้มีปมเค้น ให้เป็นที่สนใจของบุคคลอื่นโดยไม่คำนึง
ถึงว่าเป็นการกระทำในทางดีหรือเลว โดยเหตุนี้เอง เมื่อบุคคลได้รับการชักจูงจากสิ่งแวดล้อม
ที่ไม่ดี จึงตัดสินใจประพฤติดี

(๒) ครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยในการอบรมเลี้ยงดูและครอบครัวที่ให้การ
อบรมเลี้ยงดูในทางผิด ครอบครัวบางครอบครัวอาจจะไม่สนใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ทำให้
ต้องแสวงหาสิ่งที่ตนต้องการจากชุมชน ถ้าหากชุมชนนี้มีผู้ประพฤติดีดีให้เห็นเป็นตัวอย่าง
หรือชักชวนให้ร่วมกระทำผิด บุคคลนั้นอาจรวมกลุ่มและร่วมกระทำผิดกับบุคคลในชุมชนนั้น ๆ
ก็ได้ (๓๒) ความบกพร่องในการเลี้ยงดูนี้อาจจะเป็นเพราะการที่บิดามารดาไม่มีเวลาที่จะ
เอาใจใส่หรือไม่สนใจในการเลี้ยงดูด้วยเหตุผลประการต่าง ๆ เป็นต้นว่า การไม่มีเวลา
เพียงพอเพราะต้องทำงานนอกบ้าน การที่บิดามารดาเสพยาเสพติดให้โทษ การที่บิดา

---

(๓๑) Thomas M. French, "Personal Interaction and Growth in Family Life", The Family in a Democratic Society, anniversary papers of the Community Series Society of New York, (New York: Columbia University Press, 1947) หน้า ๖๑
(๓๒) Ruth Shonle Cayan, Criminology, (New York: Thomas Y. Crowell Company, 1953) หน้า ๑๑๓

หิวนารคามิไคมีความรักในตัวบุตร เป็นต้น การละเลยของครอบครัวดังกล่าวนี้ ย่อมทำให้
 เด็กซึ่งเป็นผู้อ่อนในสติปัญญาอยู่แล้ว มีโอกาสถูกชักจูงให้ประพฤตินิดไฉน นอกจากการปล่อย
 ปล่อยละเลยแล้ว บางครอบครัวยังกลับประพฤตินในทางที่ขัดแย้งกับสังคม และชักจูงเด็ก
 ตลอดจนสั่งสอนอบรมความประพฤติที่ผิดให้เด็กประพฤติตามอีกด้วย ในกรณีนี้จึงปรากฏว่าเด็ก
 ที่ได้รับการเลี้ยงดูในสำนักโจรกรรมเมื่อเติบโตขึ้น ถ้าเป็นชายมักจะเป็นอันธพาลหรือประพฤ
 ติคนเถะเถอะเถอะ ส่วนถ้าเป็นหญิงก็จะกลายเป็นโสเภณีไปตามอย่างที่ได้รับการเลี้ยงดูมา

(๓) ครอบครัวที่ปกครองดูแลเด็กในทางที่ไม่เหมาะสม มีครอบครัวจำนวนไม่
 น้อยที่ปกครองดูแลเด็กในทางที่ไม่เหมาะสม ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะไม่ได้ให้ความสนใจเพียง
 พอหรือมุ่งกวดขันดูแลเด็กมากเกินไป หรือไม่รู้จักวิธีดูแลอบรมสั่งสอนเด็กได้ทุกทาง ครอบ
 ครัวประเภทนี้อาจจะมีการปกครองดูแลเด็กอย่างเข้มงวดกวดขันทั้งในด้านความประพฤติและ
 มาตรฐานทางศีลธรรม หรือปกครองอย่างตามอกตามใจจนเกินไป จนเด็กไม่เป็นตัวของตัว
 เอง ตลอดจนการวางกฏเกณฑ์มาตรฐานความประพฤติไม่คงเส้นคงวา ลักษณะต่าง ๆ
 เหล่านี้อาจทำให้เด็กได้รับ ความกดดันทางด้านจิตใจจนทำให้มีความประพฤติและนิสัยติดตัวไป
 ในทางที่ไม่เป็นของตัวเอง หรือเอาใจตนเอง เห็นแก่ตัว ชอบฝ่าฝืนระเบียบของสังคม
 ไม่มีความรับผิดชอบ ฯลฯ ทั้งนี้ยอมแล้วแต่แบบอย่างของครอบครัว นิสัยเหล่านี้จะติดตัวไป
 ในภายหน้า และเมื่อได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี ทำให้หันไปประพฤตินในทางที่ขัด
 แย้งกับสังคม ฉะนั้นแบบอย่างของครอบครัวชนิดนี้ก็ เป็นทางที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม
 รวมทั้งปัญหาโสเภณีได้เช่นกัน

(๔) ครอบครัวที่มีความขัดแย้งกันภายในครอบครัว ความขัดแย้งภายใน
 ครอบครัวย่อมเกิดได้ด้วยเหตุอันน่าประการ เป็นต้นว่า ความขัดแย้งกันในด้านคติ วัฒนธรรม
 ซึ่งรวมไปถึงในเรื่องภาษา เชื้อชาติ ศาสนา และอื่น ๆ ความขัดแย้งเหล่านี้ย่อมนำมาซึ่ง
 ความไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในครอบครัว มีการทะเลาะเบาะแว้งกันตลอดเวลา เด็ก
 ในครอบครัวดังกล่าวนี้จะขาดความอบอุ่นภายในครอบครัว ขาดแบบอย่างความประพฤติที่ถูก
 ต้อง ไม่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับความประพฤติได้ถูกทางว่าควรจะไปประพฤติไปในทางใด

เมื่อเป็นเช่นนี้ เด็กเมื่อได้รับการชกจุงจากสิ่งแวดล้อมภายนอกก็หันไปประพฤติตามอย่างได้
 ง่าย ถ้าเป็นแบบอย่างที่ดีก็นับว่าเป็นผลดีแก่เด็กและสังคม แต่ถ้าได้รับการชกจุงจากสิ่ง
 เลวแล้ว อาจทำให้หันไปประพฤติผิดจนกลายเป็นผู้มีความประพฤติที่ต่อต้านสังคม หรืออาจวน
 ไปในที่สุด

(๕) สภาพบ้านแตก (Broken Home) สภาพบ้านแตกหมายถึงสภาพครอบครัว
 ซึ่งบิดามารดามีใค้อยู่ด้วยกัน อาจจะเป็นเพราะความตายจากกัน การหย่าร้าง การละทิ้ง
 การแยกกันอยู่ สภาพบ้านแตกนี้ทำให้ครอบครัวไม่สามารถให้ความรักและความอบอุ่นตลอดจน
 การควบคุมดูแลเด็ก ทำให้เด็กได้รับผลทั้งทางร่างกายและจิตใจ ในด้านเกี่ยวกับจิตใจนั้น
 ย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่เด็กจะได้รับความผิดหวัง เมื่อขาดความรักและความอบอุ่นจากบิดา
 มารดาเหมือนบุคคลอื่น ๆ ถ้าเป็นความตายจากกันก็ทำให้ได้รับความกระทบกระเทือนใจ
 ถ้าเป็นการหย่าร้างหรือละทิ้งจากกัน เด็กก็จะรู้สึกว่าคุณได้รับความยุติธรรมจากสังคมและ
 ไม่สามารถตัดสินใจเข้าข้างใดได้ถูกต้อง ยิ่งไปกว่านั้น ถ้าหากบิดามารดาไปแต่งงานใหม่
 ด้วยแล้ว ย่อมทำให้เด็กได้รับผลร้ายทางจิตใจมากขึ้น และเมื่อได้รับความกระทบกระเทือน
 จากการปฏิบัติของบิดาหรือมารดาด้วยแล้ว ยิ่งทำให้เด็กเกิดความคิดที่จะหนีไปจากสภาพ
 ความเป็นอยู่ที่ใคร่ ับเสียอันเป็นทางที่จะก้าวไปเผชิญต่อสังคมภายนอกด้วยตัวเองและมีโอกาส
 ได้ทำการชกจุงให้ประพฤติผิดได้ จึงนับได้ว่าสภาพบ้านแตกเกิดผลทางด้านจิตใจของบุคคล
 เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแบบอย่างความประพฤติ โดยทั่วไปเด็กมักจะ
 ประพฤติตามแบบอย่างที่ได้พบและได้รับการสั่งสอนมาจากครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
 บุคคลที่มีเพศเดียวกับตน ฉะนั้น ถ้าขาดแบบอย่างความประพฤติที่จะดำเนินตามแล้ว ทำให้
 เด็กไม่สามารถประพฤตินให้ถูกต้องเข้ากับสังคม เหตุนี้เอง ถ้าหากว่าเด็กอยู่ในสภาพบ้าน
 แตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดมารดาซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดมากที่สุด ย่อมทำให้ไม่ได้รับ
 ความอบอุ่นทางจิตใจ มีปมค้อย ขาดแบบอย่างความประพฤติ ขาดผู้คอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด
 จึงทำให้เด็กมีโอกาสประพฤติผิดมาก เฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป็นหญิง และเท่าที่
 เคยมีผู้ศึกษาพบว่า "สภาพของบ้านแตกทำให้เด็กหญิงประพฤติผิดศีลธรรมมากกว่าเด็กผู้ชาย"^(๓๓)

(๓๓) เรื่องเดียวกัน หน้า ๕๕ .

นอกจากนี้ จากการศึกษาเกี่ยวกับโสเภณีในสถานสงเคราะห์บ้านปากเกร็ด พบว่ามีโสเภณีจำนวนมากเมื่อได้รับอิทธิพลจากสภาพบ้านแตกประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ เป็นต้นว่าถูกชักจูง ถูกล่อลวง ความยากจน ฯลฯ จึงทำให้หันไปยึดการค้าประเวณีเป็นอาชีพ

เท่าที่กล่าวมาแล้วเป็นเรื่องของครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อบุตร หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเรื่องของบิดามารดาที่กำหนดนิสัยความประพฤติของเด็ก ทำให้กลายเป็นนิสัยของบุคคลขึ้น ทำให้มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคล นอกจากอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อบุตรดังกล่าวแล้ว ชีวิตภายในครอบครัวเองก็มีส่วนที่ทำให้หญิงเป็นโสเภณีเช่นกัน กรณีเหล่านี้ได้แก่การหย่าขาดจากสามี การถูกละทิ้ง การแยกกันอยู่ สามีถูกจำคุก สามีพิการ หรือติดยาเสพติด การขัดแย้งกับสามีในเรื่องต่าง ๆ สามีไม่มีความสามารถในการหาเลี้ยงครอบครัว เป็นต้น ทำให้ไม่ปรองดองกันในครอบครัว ผลจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมก่อให้เกิดความผิดหวัง ความจำเป็นในทางเศรษฐกิจ ความต้องการทางเพศ ความต้องการแก้แค้นทดแทน การถูกชักจูงให้ประพฤตินิด คังที่กล่าวไว้ในปัจจัยอื่น ๆ กรณีเหล่านี้อาจทำให้หญิงยึดเอาการค้าประเวณีเป็นทางออกของชีวิตก็ได้

๒. ปัจจัยเกี่ยวกับนิเวศน์ (Ecological Factors)

"การศึกษาวิชานิเวศน์วิทยาเป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมโดยการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมทุกแง่ทุกมุม"^(๓๔) จากคำกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าบุคคลย่อมมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นความเกี่ยวข้องทางด้านลักษณะภูมิศาสตร์ ชีววิทยา เศรษฐศาสตร์ หรือสังคม ซึ่งแล้วแต่จะให้ความสำคัญของนิเวศน์ในด้านใด

ในด้านที่เกี่ยวกับสังคมนั้น นักสังคมวิทยาได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับนิเวศน์ในลักษณะที่เกี่ยวกับโครงสร้างของชุมชน เมืองหรือท้องถิ่นที่อยู่อาศัย โดยศึกษาถึงสังคมและวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงและก่อให้เกิดปัญหาในด้านประชากร สถาบันต่าง ๆ การประพฤตินิด และความผิดปกติทางจิต^(๓๕)

(๓๔) James A. Quinn, Human Ecology (New York: Prentice-Hall, Inc., 1950) หน้า ๓

(๓๕) เรื่องเดียวกัน หน้า ๓-๔

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่านิเวศน์ย่อมมีความ เกี่ยวพันกับการประพฤติผิดของบุคคลซึ่งถือเป็นอาชญากรรม รวมทั้งปัญหาโสเภณี ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาทางสังคมอันหนึ่งด้วย

การศึกษาถึงการกระทำผิดในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับนิเวศน์วิทยานี้ได้ทำกันมานานแล้วโดย มีการพิจารณาถึงแหล่งที่มีการกระทำผิดหนาแน่นมากกว่าแหล่งอื่น ๆ ปรากฏการศึกษาที่พบว่า มนุษย์ย่อมมีความสัมพันธ์กับถิ่นที่อยู่อาศัย และความประพฤติของบุคคลก็เป็นผลจากส่วนหนึ่งของ สิ่งแวดล้อม โดยที่พฤติกรรมของบุคคลย่อมเกิดจากการเรียนรู้ ดังนั้นบุคคลจึงประพฤติตนไป ตามที่ตนได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ถ้าหากบุคคลตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีมาตรฐานความ ประพฤติและศีลธรรมสูง ก็ย่อมจะประพฤติไปในทำนองดังกล่าว ถ้าหากตกอยู่ในสิ่งแวดล้อม ตรงกันข้าม ผลก็คือการรับเอาแบบอย่างความประพฤติที่ขัดแย้งกับสังคมมาประพฤติปฏิบัติ จึง กลายเป็นปัญหาสังคมขึ้น โดยเหตุนี้จากการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ได้แสดงให้เห็นว่าอาชญา กรรมมักเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ ๆ และคอก ๆ แพร่ออกไป ทั้งนี้เป็นเพราะในเมืองใหญ่ ๆ ผู้คน มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างหนาแน่น เคร่งเครียด เต็มไปด้วยการต่อสู้ในปัญหาต่าง ๆ บุคคลจึง ได้รับความกดดันทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้มีโอกาสประพฤติผิดเพราะความกดดันดังกล่าวได้ง่าย และเนื่องจากระบบการคมนาคมในเมืองสะดวก อาชญากรรมจึงแพร่ได้ง่าย

สำหรับย่านที่มีการกระทำผิดมากนั้น Clifford Shaw ได้ศึกษาเรื่อง Delinquency Areas และกล่าวไว้ว่า จำนวนอาชญากรรมและการกระทำผิดของเด็กมีอยู่หนาแน่น ที่สุดในบริเวณที่ใกล้เคียงกับย่านธุรกิจการค้าและย่านอุตสาหกรรม ย่านโกดังเก็บของและท่าเรือ เพราะย่านดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยของคนชั้นต่ำมีฐานะยากจนและขาดการศึกษา แหล่ง เสื่อมโทรมเหล่านี้อัดแออยู่ปะปนกันระหว่างชนชาติต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกันในวัฒนธรรม แหล่งเสื่อมโทรมเป็นที่ตั้งคูคพวกคนจรจัด อันธพาล โสเภณี อาชญากร เด็กเกเร ฯลฯ เด็ก ที่อยู่ในย่านนี้ได้รับอิทธิพลจากสิ่งเลวร้ายเหล่านี้ ประกอบกับมีคามารค่าต้องประสบปัญหา ต่าง ๆ จึงไม่สามารถปกครองเด็กได้ ทำให้เด็กเรียนรู้การกระทำผิดและประพฤติชั่วในที่สุด (๓๖)

เกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมนี้ มีผู้ศึกษาถึงเด็กเกรหญิงในสถานศึกษาศูนย์ที่แมสซาชูเซตพบว่าร้อยละ ๒๖ ของหญิงเหล่านี้มาจากครอบครัวที่ยากจนและได้รับการเรียนรู้ความประพฤติซึ่งมาแต่วัยเด็ก และการเรียนรู้เมื่อเติบโตขึ้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๔๗ จึงเป็นเหตุให้ประพฤตินิดใจง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หญิงที่ยังไม่มีประสบการณ์ทางเพศมาก่อนย่อมจะถูกชักชวนให้ประพฤติดังกล่าว (๓๗) ผลก็คือหญิงบางรายอาจกลายเป็นโสเภณีในเวลาต่อมา จึงเห็นได้ว่าหญิงจำนวนไม่น้อยประพฤตินิดใจเพราะได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีซึ่งสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ย่อมมีอยู่ในสังคมในเมืองเป็นส่วนใหญ่และแพร่หลายง่าย ในย่านที่เกี่ยวข้องกับชนบทย่อมเป็นที่สังเกตได้ว่า การกระทำผิดมักจะไม่ค่อยปรากฏมากมายเหมือนในเมือง และยังที่เกี่ยวกับการโสเภณีด้วยแล้ว ยิ่งจะมีน้อย ทั้งนี้เป็นไปด้วยเหตุผลที่ว่า ชาวชนบทมีความรู้สึกทางศีลธรรมสูงกว่าคนที่อยู่ในเมืองและสามารถควบคุมมาตรฐานทางศีลธรรมดังกล่าวได้ โดยผ่านองค์การเพียงไม่กี่องค์การ เช่น ครอบครัวและชุมชน (๓๘) ทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างสงบภายใต้ระเบียบของสังคม ถ้าหากมีผู้ประพฤตินิดใจก็จะได้รับการประนามจากสังคมจนบุคคลไม่ค่อยกล้าทำผิด เพราะยากแก่การปกปิด นอกจากนี้โดยที่ลักษณะสังคมของชนบทการปรากฏการณ์ชั่วร้ายของแหล่งอาชญากรรมและการประพฤตินิดใจมีน้อยเนื่องจากไม่สามารถหลบซ่อน เพราะประชาชนอยู่กันไม่หนาแน่น การเรียนรู้เรื่องการกระทำผิดและทำคามอย่างจึงมีน้อย

ฉะนั้น ปัจจัยทางนิเวศน์นี้กล่าวได้ว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของบุคคลโดยถือว่า การกระทำผิดของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ และการเรียนรู้ส่วนมากได้รับจากชุมชนในเมือง ซึ่งเป็นแหล่งชั่วร้ายของการกระทำผิด อันเป็นภาวะที่ทำให้บุคคลได้ยึดถือเอาเป็นแบบอย่าง จะเห็นได้ว่านิเวศน์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในเมืองในตัวของมันเองมิได้ทำให้เกิดการกระทำผิด แต่นิเวศน์นี้ทั้งกล่าวเป็นแหล่งที่ทำให้บุคคลเรียนรู้และได้รับอิทธิพลจนทำให้กระทำผิดได้

อนึ่ง นิเวศน์ในเรื่องที่มีการเคลื่อนไหวของประชากรก็ การอพยพของประชากรก็

---

(๓๗) เรื่องเดียวกัน หน้า ๗๖-๗๘
 (๓๘) Donald R. Taft, Criminology (third ed.) (New York: The Macmillan Company, 1956) หน้า ๒๐๗

คือ ความแตกต่างกันในศาสนาและเชื้อชาติก็ต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีความเกี่ยวข้องกับ การกระทำผิดของบุคคลในทางหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องข้างต้นดังกล่าวมาแล้ว

๓. ปัจจัยเกี่ยวกับความยากจน (Economic or Poverty Factors)

เมื่อกล่าวถึงความยากจน โดยทั่วไปมักจะเข้าใจว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้บุคคล กระทำความคิด เพราะเห็นว่าความยากจนขาดแคลนไม่พอกินไม่พอใช้ทำให้บุคคลตัดสินใจ ประกอบอาชีพกรรมและในกรณีศึกษาถึงเรื่องการโสเภณี ก็มักจะกล่าวถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ ว่าเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้หญิงตัดสินใจขายตัวเพื่อเลี้ยงชีพตนและครอบครัว และจากการศึกษา ถึงสาเหตุที่หญิงตัดสินใจค้าประเวณี ก็กล่าวไว้ว่าความยากจนเป็นสาเหตุอันหนึ่ง

เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนกับการกระทำผิดนี้ ได้มีผู้ทำการศึกษามากแล้ว โดยได้ทำการศึกษาจากผู้กระทำผิดในสถานที่ต่าง ๆ ในเรือนจำบ้าง ในศาลที่พิจารณาคดีบ้าง ปัญหาเด็กเกเรบ้าง สถานอบรมหญิงที่กระทำผิดบ้าง และพบว่าความยากจนมีส่วนเกี่ยวพันกับการกระทำผิดของบุคคลอยู่บ้าง ในปี ๑๘๘๔ Ettore Fornasari ai Vevce ชาวอิตาลีเขียนพบว่า ผู้กระทำผิดจำนวนร้อยละ ๖๐ มาจากครอบครัวที่ยากจน (๓๕) ต่อจากนั้นก็ มีผู้ศึกษาอื่น ๆ อีกหลายคน เป็นต้นว่า William Bonger นักอาชญาวิทยาชาวฮอลันดา Charles Booth, Marry Carpenter, Cyril Burt บุคคลเหล่านี้ได้ศึกษาถึงส่วนสัมพันธ์ระหว่างความยากจนกับการกระทำผิดพบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ได้รับ ความกดดันทางเศรษฐกิจ จะเห็นได้จากการศึกษาของ Dr. Cyril Burt ที่กล่าวถึงจำนวน ร้อยละ ๕๖ ของเด็กเกเรมาจากครอบครัวที่ยากจนมาก (ร้อยละ ๑๕) และครอบครัวที่ยากจน (ร้อยละ ๓๗) อย่างไรก็ตาม ในระยะหลัง ๆ นั้นนักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยาก็มิได้ถือว่า ล่าช้าแต่ความยากจนอย่างเดียวยังทำให้บุคคลประพฤติผิด (๔๐)

ในเรื่องที่เกี่ยวกับโสเภณี เนื่องจากลักษณะอาชีพของโสเภณีเป็นกึ่งการค้า จึงทำให้ มีผู้เพ่งเล็งถึงสาเหตุทางเศรษฐกิจว่าเป็นเหตุผลักดันให้บุคคลประกอบการค้าประเวณี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่นิยมลัทธิที่ต่อต้านลัทธินายทุน ก็โจมตีว่าลัทธินายทุนทำให้เกิดอาชีพโสเภณี

(๓๕) Barnes, ... หน้า ๑๔๗-๑๔๘
(๔๐) Vold, ... หน้า ๑๗๐-๑๗๑

และในประเทศคอมมิวนิสต์ที่มีความเท่าเทียมกันระบบเศรษฐกิจจะไม่ก่อให้เกิดการมีโสเภณีขึ้น (๔๑) เพราะโสเภณีเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในทางเพศ ทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งแพร่เชื้ออามโรค ก่อให้เกิดการคอร์รัปชัน และทำให้เกิดผลเสียในด้านผลผลิต (๔๒) อย่างไรก็ตาม ผลก็ปรากฏว่าโสเภณียังมีปรากฏอยู่ในประเทศเหล่านั้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจมิได้ทำให้โสเภณีหมดไป เพราะโสเภณียังได้เกิดจากเหตุผลทางเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว

สำหรับเรื่องความยากจนเกี่ยวกับการกระทำผิดของบุคคลนั้น ปัจจุบันนี้นักอาชญาวิทยาและนักสังคมวิทยายอมรับกันแล้วว่า ความยากจนโดยลำพังตัวของมันเองมิใช่เป็นสาเหตุ โดยตรงที่ผลักดันให้บุคคลประกอบอาชญากรรมหรือประพฤติไปในทางต่อต้านสังคม แต่หากบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากความยากจนประกอบกับปัจจัยอื่น ๆ จึงทำให้บุคคลกระทำผิด และโดยปกติสภาพความยากจนย่อมทำให้บุคคลต้องได้รับอิทธิพลจากสิ่งชั่วร้ายอยู่แล้ว เป็นต้นว่า การที่บุคคลมีชีวิตอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ทำให้บุคคลได้เห็นแบบอย่างความประพฤติที่ไม่ดี ความยากจนทำให้บุคคลเกิดความผิดหวังในชีวิตอาจตัดสินใจประพฤติผิดได้ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมรอบค่านเหล่านี้ที่เกิดสะสมขึ้นในตัวบุคคลประกอบกับความยากจนจึงทำให้ตัดสินใจประพฤติผิด ส่วนการที่บุคคลทั่วไปมักจะเข้าใจว่าความยากจนเป็นเหตุที่ทำให้บุคคลประกอบอาชญากรรม ก็เพราะมักจะพบเห็นผู้กระทำผิดส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน อาจจะเป็นเพราะผู้ที่มั่งมีมักจะรอดพ้นจากการจับกุม และกรรมวิธีในการบริหารมักจะมีส่วนช่วยคนมั่งมีตลอดจนกฎหมายไขว้บังคับ มักจะมุ่งไขว้บังคับแก่ผู้ยากจนมากกว่า (๔๓) จึงทำให้บุคคลทั่วไปเข้าใจว่าความยากจนเป็นสาเหตุสำคัญ ฉะนั้นหากจะพิจารณาถึงจำนวนผู้ที่ยากจนในประเทศหนึ่ง ๆ อีกมากมาย ซึ่งไม่ได้ประพฤติผิดแล้วจะทำให้เข้าใจปัจจัยเกี่ยวกับความยากจนได้ชัดเจน เพราะผู้กระทำผิดที่มีฐานะยากจนเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้กระทำความผิดแล้วนับว่ามีส่วนน้อยมาก

---

(๔๑) Kingsley David, "Prostitution" Robert K; Morton, and Robert H. Nisbet, (ed.) Contemporary Social Problems, (New York: and Burlingame: Harcourt, Brace and World, Inc., 1961) หน้า ๒๐๒

(๔๒) William J. Goode World Revolution and Family Patterns (London : The Free Press of Glencoe, Collier-Macmillan) หน้า ๒๕๕

(๔๓) Edwin H. Sutherland, Principle of Criminology (Philadelphia: Lippincott, Copyright 1939) หน้า ๑๘๗

ดังนั้น ในกรณีที่บุคคลอ้างว่าเป็นโสเภณีเพราะความยากจนนั้น อาจจะเป็นจริงในแง่ที่ว่าความยากจนเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยผลักดันให้ประกอบอาชีพดังกล่าว แต่เมื่อศึกษาให้ละเอียดลงไปแล้วจะพบว่าอิทธิพลอย่างอื่นอีกมากมายที่มีช่วยโน้มน้าวจิตใจให้ประพฤติชั่ว เช่นการฝึกหัดในชีวิตครอบครัว การประพฤติผิดทางเพศมาก่อน การได้เห็นตัวอย่างความประพฤติที่ไม่ดี ความต้องการใช้ชีวิตที่ฟุ่มเฟือยหรูหรา ฯลฯ อิทธิพลต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมมีส่วนชักจูงและบุคคลเห็นว่า การค้าประเวณีเป็นอาชีพที่หาเงินได้ง่ายโดยไม่ต้องทำงานหนัก มีรายได้สูงสามารถใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยและสบาย จึงหันไปประกอบอาชีพดังกล่าว จึงกล่าวได้ว่า เหตุประการสำคัญที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจนี้เกิดจากอิทธิพลอื่น ๆ ด้วย ลำพังตัวของมันเองแล้วย่อมมิใช่สาเหตุโดยตรง หากแต่เป็นเพียงปัจจัยอันหนึ่งเท่านั้น และจะนับว่าเป็นสาเหตุก็ควรจะต้องว่าการเป็นอาชีพที่หาเงินง่าย (Easy money) เป็นมูลเหตุของใจมากกว่า ดังจะเห็นได้จากรายงานผลการสำรวจของ Chicago Vice Commission ในปี ๑๙๑๑ ว่า "หญิงที่ทำงานในร้านขายของได้กลายเป็นโสเภณี เพราะค่าจ้างที่ได้น้อย ในขณะที่เดียวกันก็พบเห็นสิ่งที่ยุ่มเฟือยยั่วใจ จึงหันไปค้าประเวณีกันมาก"^(๔๔) ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าสาเหตุทางเศรษฐกิจจึงเป็นสาเหตุที่ได้ถูกยกขึ้นอ้างจากบรรดาโสเภณีทั้งหลายที่ต้องการปิดบังสาเหตุอันแท้จริงจะเห็นได้จากมีผู้ศึกษาถึงโสเภณีในเมืองบอมเบย์ ประเทศอินเดีย ได้กล่าวไว้ว่า "ถ้าจะศึกษาย้อนไปถึงประวัติชีวิตของโสเภณีแต่ละรายแล้ว เราจะพบว่าบุคคลได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ในทางที่ขัดแย้งกับศีลธรรมมาก่อน เช่น การได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ดี โง่เขลา เยาวปัญญา การไม่ได้รับความสุขจากครอบครัว และการสมรส การประพฤติผิดทางเพศมาก่อน การไม่ได้รับความพอใจในความต้องการทางเพศ การต้องการใช้ชีวิตที่ไม่ลำบากและอื่น ๆ ส่วนความยากจนได้ถูกยกเป็นข้อแก้ตัวเพื่อให้เกิดสมเหตุสมผลขึ้นเท่านั้น"^(๔๕)

๔. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Factors)

วัฒนธรรมตามความหมายทางสังคมวิทยาย่อมหมายถึง "ประมวลแบบอย่างทั้งปวงที่ควบคุมความเป็นอยู่ร่วมกันของมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์ได้รับความสำเร็จในด้านความต้องการ

(๔๔) Calhoun, A Social History of the American Family, vol. 3, หน้า ๕๑

(๔๕) S.D. Punekar, and Kamala Rao, A Study of Prostitutes in Bombay: Allied Publishers Private Limited 1962) หน้า ๕๘

ทางสังคม" (๑๖) วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อควบคุมแบบอย่างในการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมที่สร้างขึ้นย่อมมีสิ่งที่เป็นวัตถุที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง และบางอันย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การประพฤตินิยมของบุคคล สิ่งที่เราเรียกว่าวัฒนธรรมและถือว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลมีมากมายด้วยกัน เช่น การศึกษา ศาสนา สื่อมวลชน การขัดกันทางด้านวัฒนธรรม เชื้อชาติ ประเพณี ฐานะทางสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ จึงสามารถกำหนดมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ได้ไม่น้อย

ในด้านที่เกี่ยวกับการศึกษา ย่อมถือว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ฉลาดขึ้น มีความรู้ความสามารถในทางต่าง ๆ การศึกษามีส่วนช่วยให้บุคคลสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง เกิดความศรัทธา รอบคอบ ถี่ถ้วน สามารถทราบและรู้เท่าทันกับโลก ฉะนั้นในสังคมที่มีการศึกษาสูง ประชาชนมักจะประพฤติตัวเข้ากับสังคมได้ง่าย ในทางตรงข้าม ในสังคมที่ขาดการศึกษาจึงมีผู้ที่ประพฤตินิยมเพราะความไม่รู้เท่าทัน หรือถูกชักจูงตลอดจนตัดสินใจผิดพลาดได้ง่าย อย่างไรก็ตามก็มีส่วนสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับเหตุที่ทำให้หญิงหันไปเป็นโสเภณีนั่น การศึกษานับว่ามีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ไม่น้อย คงจะเห็นได้จากสถิติของโสเภณีไม่ว่าประเทศใดมักจะปรากฏว่าไร้การศึกษาหรือได้ศึกษาน้อยมาก เช่นในบอมเบย์พบว่าโสเภณีจำนวน ๓๑๕ รายในจำนวน ๓๕๐ รายหรือร้อยละ ๘๐ ไม่เคยได้รับการศึกษามาก่อน ที่เหลือก็ได้รับการศึกษาน้อยมาก เป็นชั้นประถมศึกษาและมีชัยมคันเป็นส่วนใหญ่ พวกนี้โดยมากมักจะเลิกเรียนเมื่ออายุยังน้อย (๑๗)

สถิติเกี่ยวกับการศึกษานี้แม้ในสหรัฐอเมริกา ก็ปรากฏทำนองเดียวกัน และในประเทศไทยเอง จากการสำรวจของสภาวิจัย และจากสถิติของสถานสงเคราะห์หญิง ไร้อาชีพก็พบว่าโสเภณีมีการศึกษาต่ำเป็นส่วนใหญ่

ความจริงแล้ว การศึกษาค่ามิได้เป็นเหตุโดยตรงที่ทำให้บุคคลประพฤตินิยม แต่ถือเป็นเหตุที่ทำให้บุคคลมีโอกาสประพฤตินิยมมากกว่า เพราะการไร้การศึกษานี้เองทำให้บุคคลถูกหลอกลวง ชักจูงจนถูกขายและเป็นโสเภณี ขาดความยิ่งยวดรู้สึกผิดชอบชั่วดี การรู้ไม่ทันต่อสังคมและโลกภายนอก ฯลฯ กรณีเหล่านี้จึงทำให้บุคคลที่ไร้การศึกษาเมื่อประกอบเข้ากับ

(๑๖) เกษม หน้า ๑๐๓

(๑๗) Funekar and Kamala หน้า ๒๑

ปัจจัยอื่น ๆ ทำให้ตกเป็นโสเภณีในที่สุด อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่ปรากฏพบผู้ที่ได้รับการศึกษา เป็นโสเภณีก็มีได้หมายความว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาจะไม่ประกอบอาชีพดังกล่าวเสียเลย ทั้งนี้ อาจจะเป็นด้วยที่ว่า การศึกษาทำให้เกิดความฉลาดสามารถเอาตัวรอดจากการจับกุม หรือทำการค้าอย่างไม่เปิดเผยหรือขายตัวแก่บุคคลเฉพาะรายเท่านั้นก็เป็นได้ แม้จะมีข้อโต้แย้งดังกล่าวก็ตาม โดยที่พบจำนวนแตกต่างกันอย่างมากมาย จึงควรจะถือว่าการศึกษามีส่วนที่ผลักดันให้ประพฤตินิดในทางอ้อมได้มากดังที่ได้กล่าวแล้ว

สำหรับกรณีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทางศาสนาในส่วนที่ทำให้บุคคลประพฤตินั้นย่อมจะไม่ปรากฏ เพราะทุกศาสนาย่อมจะมุ่งหมายให้บุคคลกระทำความดี โดยเฉพาะการควบคุมในเรื่องทางเพศ หากจะมีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดก็คงจะปรากฏในทางตรงกันข้ามที่ว่า การขาดศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวยอมทำให้บุคคลขาดความยับยั้งชั่งใจ ไร้ศีลธรรม ไม่ละอายต่อการประพฤตินิ่งผิดศีลธรรม นอกจากนั้นก็อาจจะมีในกรณีของศาสนาบางศาสนา เช่น ฮินดูที่เชื่อว่าหญิงต้องอุทิศตัวเพื่อประโยชน์ทางศาสนา^(๔๔) คล้ายกับความเชื่อของกรีกดั้งที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวคงจะไม่ค่อยมีปรากฏในปัจจุบัน

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการประพฤตินิดของบุคคลอีกอันหนึ่งคือ สื่อมวลชน (Mass Media) โดยถือว่าเป็น Secondary community influence ^(๔๕) ที่มีส่วนส่งเสริมสนับสนุนการกระทำผิด สิ่งที่ดีเป็นสื่อมวลชนได้แก่หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สิ่งเหล่านี้ย่อมมีบทบาทในการเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ สื่อมวลชนดังกล่าวนี้จะต้องมีผู้ส่งสาร มีการส่งและจะต้องมีผู้รับ ฉะนั้นจึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับความประพฤติของบุคคลมิใช่น้อย สิ่งที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดมาจากหนังสือพิมพ์ดี วิทยุ โทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ก็ดี ได้ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวบุคคล ฉะนั้นแบบอย่างความประพฤติที่ดีที่ได้ผ่านการส่งโดยเครื่องมือเหล่านี้จึงอาจมีผลสะท้อนให้บุคคลนำไปประพฤติดังตาม โดยเฉพาะการส่งของสื่อมวลชนนี้ บางครั้งมิได้มีการควบคุมให้ดีเพียงพอ เช่น การแพร่การสื่อสารไปในทำนองยกย่องผู้กระทำผิดให้

(๔๔) เรื่องเดียวกัน หน้า ๓

(๔๕) เสรีน ปุณณะหิตานนท์ "อิทธิพลของ Mass media ในปัญหาอาชญากรรม"

เป็นวีรบุรุษ การแต่งหนังสือในทางที่แสดงว่าหญิงโสเภณีเป็นตัวละครในเรื่อง การแพร่ข่าวในเรื่องทางเพศ เหล่านี้ยอมทำให้บุคคลบางคนได้รับอิทธิพล อาจเอาไปเป็นแบบอย่างโดยขาดความยั้งคิด แม้แต่การส่งของมวลชนบางคราวผู้ส่งมิได้ตั้งใจจะให้เกิดผลแก่ผู้รับในทางเลวร้ายก็ตาม โดยที่การรับของบุคคลนั้นอาจไม่เหมือนกับสารที่ผู้ส่งมุ่งหมาย เพราะผู้รับตีความหมายเอาเองตามความรู้สึกนึกคิดของตนหรืออีกนัยหนึ่งตามประสบการณ์ของตน ผลร้ายจากสื่อมวลชนย่อมเกิดขึ้นได้โดยเหตุดังกล่าว (๕๐) สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชนนี้แม้จะมีนักอาชญาวิทยาจะโต้แย้งการค้นคว้าและวิจัย แต่ก็ไม่ได้ตัวเลขสถิติเป็นเครื่องยืนยันที่แน่นอนตายตัวแน่ชัดลงไป ส่วนทางด้านผู้รับนั้น การจะได้รับอิทธิพลมากน้อยเพียงใดก็ย่อมแล้วแต่บุคคล แต่พอจะสังเกตได้ว่า ผู้หญิงน่าจะได้รับมากกว่าชาย ทั้งนี้จากการศึกษาของ Blumer and Hauser พบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีต่อเด็กชายร้อยละ ๑๐ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กหญิงมีจำนวนถึงร้อยละ ๒๕ (๕๑) ฉะนั้นเท่าที่กล่าวมาแล้ว พอจะสรุปได้ว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความประพฤติของบุคคลทางหนึ่ง และถ้าหญิงซึ่งมีโอกาสตกอยู่ใต้อิทธิพลมากกว่าชายอยู่แล้ว หากได้รับอิทธิพลเกี่ยวกับเรื่องทางเพศ โอกาสที่จะประพฤตินิดทางเพศย่อมมีมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลให้เกิดปัญหาโสเภณีต่อไปด้วย

นอกจากที่กล่าวแล้ว การขัดกันทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มบุคคลก็ตี ปัญหาเชื้อชาติก็ตี ขนบธรรมเนียมประเพณีก็ตี ฐานะทางสังคมก็ตี โครงสร้างทางสังคมก็ตี ตลอดจนอัตราการพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศ และอื่น ๆ ย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการกระทำผิดของบุคคลทั้งสิ้น จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมย่อมเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของบุคคล เช่นเดียวกับปัจจัยอื่น ๆ

เท่าที่กล่าวมาแล้วข้างต้นถึงปัจจัยทั้งหมดในด้านที่เกี่ยวกับบุคคลและด้านที่เกี่ยวกับสังคม พอจะสรุปได้ว่า ปัจจัยทั้งหลายย่อมจะมีส่วนเกี่ยวข้องกันและกัน การที่หญิงประกอบการค้าประเวณีจึงเป็นผลมาจากปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน ซึ่งอาจจะมามากหรือน้อยยอมแตกต่างกันเป็นเหตุผลผลักดันให้บุคคลประพฤตินิด

(๕๐) พลตรีกรมหมื่น นราธิปพงศ์ประพันธ์ "ปาฐกถาเรื่องสื่อมวลชนคืออะไร" การประชุมสื่อมวลชนครั้งที่ ๑ เรื่องอิทธิพลและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน กองเผยแพร่การศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พระนคร (โรงพิมพ์กรมการทหารสื่อสาร บางซื่อ ๒๕๐๗) หน้า ๒๒

(๕๑) Schpia M. Robinson, Juvenile Delinquency: Its nature and control (New York: Halt, Rinehart and Winston, 1961) หน้า ๑๕๕